

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

**Fiskální politika a nástroje aktivní politiky
zaměstnanosti v okrese Jičín**

Bc. Zuzana Fend'ová

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Zuzana Fendřová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Fiskální politika a nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín

Název anglicky

Fiscal policy and Active labour market policy in the Jičín District

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnocení účinnosti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín. Současně bude analyzována situace na trhu práce v okrese Jičín v porovnání s krajským a republikovým průměrem.

Metodika

V teoretické části bude s pomocí popisné metody na základě studia odborné literatury a internetových zdrojů definována fiskální politika, její nástroje a cíle, trh práce a nezaměstnanost. Dále zde bude popsána funkce úřadu práce ve vztahu k trhu práce, aktivní a pasivní politika zaměstnanosti a její financování.

V praktické části v návaznosti na teoretické poznatky a zjištěná statistická data bude analyzován vývoj nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti ve sledovaném období. Na základě provedených analýz budou v závěru práce předloženy návrhy a doporučení na zvýšení účinnosti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v daném okrese. V praktické části bude převážně využita metoda komparativní a analytická.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

fiskální politika, trh práce, nezaměstnanost, nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, Úřad práce ČR, okres Jičín, rizikové skupiny

Doporučené zdroje informací

BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost : psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8.

HALÁSKOVÁ, Renáta. *Politika zaměstnanosti*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta, 2008. ISBN 978-80-7368-522-5.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-006-5.

HŘEBÍK, F. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-467-1.

JÍROVÁ, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, Národohospodářská fakulta, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. František Hřebík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 15. 11. 2016

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 21. 11. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 08. 02. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Fiskální politika a nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. 3. 2017 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Františkovi Hřebíkovi, Ph.D., za cenné rady a vedení při zpracování této diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala úřadu práce v Nové Pace a Jičíně za poskytnutí informací a podkladů potřebných ke zpracování této práce a rodině, která mne byla po celou dobu oporou.

Fiskální politika a nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín

Souhrn

Diplomová práce se zabývá fiskální politikou a analýzou nezaměstnanosti v jičínském okrese se zaměřením na aktivní politiku zaměstnanosti.

Práce má dvě části: teoretickou a praktickou. V teoretické části je popsána fiskální politika, její nástroje a cíle, dále trh práce a nezaměstnanost z hlediska ekonomického a sociálně psychologického. Je zde definována pasivní a aktivní politika zaměstnanosti s popisem jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a rizikové skupiny, které jsou s pomocí aktivní politiky zaměstnanosti podporovány. Závěr teoretické části je věnován financování aktivní politiky zaměstnanosti.

Praktická část je zaměřena na vývoj nezaměstnanosti a nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v letech 2011–2015 včetně rámcových kritérií a výdajů na jejich realizaci. Z praktické části lze vysledovat, jak nástroje aktivní politiky ovlivňují podíl nezaměstnaných osob. Na základě provedených analýz jsou navržena doporučení na zvýšení účinnosti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

Klíčová slova: fiskální politika, trh práce, nezaměstnanost, nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, Úřad práce ČR, okres Jičín, rizikové skupiny

Fiscal policy and Active labour market policy in the Jičín District

Summary

This diploma thesis analyses fiscal policy and unemployment in the Jičín District with focus on Active labour market policy.

The thesis is composed of two parts: theoretical and experimental. Former describes fiscal policy, its means and aims followed by description of the labour market and the psychological and social aspects of unemployment. This part also specifies Passive and Active labour market policy, characteristics of instruments of Active labour market policy and risk groups supported by Active labour market policy. Finally, theoretical part of the thesis specifies financial resources of Active labour market policy.

Latter is focused on evolution in unemployment and evolution of instruments of Active labour market policy in years 2011 – 2015 including its general criteria and costs. We analysed the efficiency of individual instruments of Active labour market policy affecting unemployment rate. Finally, there are advised steps to increase efficiency of Active labour market policy based on concluded meta-analyses.

Keywords: fiscal policy, labour market, unemployment, instruments of Active labour market policy, Job centre Czech Republic, Jičín District, risk groups

Obsah

1	Úvod	10
2	Cíl práce a metodika	12
3	Teoretická východiska	14
3.1	Fiskální politika	14
3.1.1	Nástroje fiskální politiky	16
3.1.2	Typy fiskální politiky	18
3.1.3	Cíle fiskální politiky	19
3.2	Trh práce	19
3.2.1	Nabídka práce	21
3.2.2	Poptávka po práci	22
3.2.3	Rovnováha na trhu práce	24
3.3	Úřad práce	25
3.4	Nezaměstnanost	28
3.4.1	Druhy nezaměstnanosti	29
3.4.2	Metody výpočtu míry nezaměstnanosti.....	31
3.4.3	Přírozená míra nezaměstnanosti	33
3.5	Důsledky nezaměstnanosti	33
3.5.1	Ekonomické důsledky	33
3.5.2	Sociálně psychologické	34
3.6	Dlouhodobá nezaměstnanost	36
3.7	Politika zaměstnanosti	37
3.8	Pasivní politika zaměstnanosti	38
3.9	Aktivní politika zaměstnanosti	39
3.9.1	Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti	40
3.9.2	Rizikové skupiny	45
3.10	Financování politiky zaměstnanosti.....	49
3.10.1	Evropský sociální fond	49
3.10.2	Státní rozpočet	51
3.10.3	Subjekty finančních příspěvků	51
4	Vlastní práce	53
4.1	Charakteristika okresu Jičín	53
4.1.1	Silné a slabé stránky okresu	53
4.1.2	Mikroregiony Jičínska	54
4.1.3	Geografie a demografie okresu Jičín.....	57

4.1.4	Zemědělství, doprava a průmysl.....	59
4.2	Situace na trhu práce v okrese Jičín v letech 2011–2015	65
4.2.1	Struktura uchazečů o zaměstnání	67
4.2.2	Počet uchazečů o zaměstnání a délka nezaměstnanosti	69
4.3	Realizace aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín.....	71
4.4	Vývoj nezaměstnanosti a nástrojů APZ za rok 2011	71
4.4.1	Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín v roce 2011	72
4.4.2	Výdaje na nástroje APZ v roce 2011.....	77
4.5	Vývoj nezaměstnanosti a nástrojů APZ za rok 2012	79
4.5.1	Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín v roce 2012	80
4.5.2	Výdaje na nástroje APZ v roce 2012.....	85
4.6	Vývoj nezaměstnanosti a nástrojů APZ za rok 2013	87
4.6.1	Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín v roce 2013	88
4.6.2	Výdaje na APZ v roce 2013	93
4.7	Vývoj nezaměstnanosti a nástrojů APZ za rok 2014.....	94
4.7.1	Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín v roce 2014	95
4.7.2	Výdaje na nástroje APZ v roce 2014.....	99
4.8	Vývoj nezaměstnanosti a nástrojů APZ za rok 2015	101
4.8.1	Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín v roce 2015	102
4.8.2	Výdaje na nástroje APZ v roce 2015.....	107
5	Zhodnocení výsledků a doporučení.....	110
5.1	Zhodnocení výsledků	110
5.2	Návrhy a doporučení.....	117
5.2.1	Veřejně prospěšné práce.....	117
5.2.2	Zaměstnatelnost matek s dětmi	118
5.2.3	Rekvalifikace	119
5.2.4	Podpora malých a středních podnikatelů.....	119
5.2.5	Projekty směřované na UoZ se základním vzděláním	120
5.2.6	Zvyšující se zájem o cizince.....	120
5.2.7	Poradenství	121
5.2.8	Informovanost UoZ o nástrojích APZ a projektech EU	121
6	Závěr	122
7	Seznam použitých zdrojů	124
8	Přílohy.....	128

Seznam obrázků

Obr. 3.1 – Struktura státního rozpočtu.....	15
Obr. 3.2 – Lafferova křivka	17
Obr. 3.3 – Průběh poradenského procesu na úřadu práce.....	27
Obr. 3.4 – Rozdělení obyvatelstva podle ekonomické aktivity	29
Obr. 4.1 – Podíl zemědělské půdy	59
Obr. 4.2– Podíl lesních pozemků.....	60

Seznam tabulek

Tabulka 4.1 – Počet obyvatel a podíl nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech.....	55
Tabulka 4.2 – Vývoj počtu obyvatel v okrese Jičín.....	58
Tabulka 4.3 Významní zaměstnavatelé mikroregionu Jičín.....	61
Tabulka 4.4 Významní zaměstnavatelé mikroregionu Nová Paka	62
Tabulka 4.5 Významní zaměstnavatelé mikroregionu Hořice.....	63
Tabulka 4.6 – Významní zaměstnavatelé mikroregionu Lázně Bělohrad	64
Tabulka 4.7 – Významní zaměstnavatelé ostatních mikroregionů okresu Jičín.....	64
Tabulka 4.8 – Struktura UoZ dle pohlaví v okrese Jičín ke konci roku	67
Tabulka 4.9 – Věková struktura UoZ v okrese Jičín ke konci roku	67
Tabulka 4.10 – Vzdělanostní struktura UoZ v okrese Jičín ke konci roku.....	68
Tabulka 4.11 – Počet UoZ a volných pracovních míst v okrese Jičín ke konci roku.....	69
Tabulka 4.12 – Kritéria SÚPM – vyhrazená pro rok 2011	74
Tabulka 4.13 – Kritéria VPP pro rok 2011	75
Tabulka 4.14 – Ostatní nástroje APZ a jejich kritéria pro rok 2011	76
Tabulka 4.15 – Kritéria SÚPM pro rok 2012	81
Tabulka 4.16 – Kritéria VPP pro rok 2012	83
Tabulka 4.17 – Ostatní nástroje APZ a jejich kritéria pro rok 2012.....	84
Tabulka 4.18 – Kritéria SÚPM-vytvoření pro rok 2013.....	89
Tabulka 4.19 – Kritéria SÚPM – zřízení pro rok 2013	90
Tabulka 4.20 – Kritéria VPP pro rok 2013	91
Tabulka 4.21 – Ostatní nástroje APZ a jejich kritéria pro rok 2013.....	91
Tabulka 4.22 – Kritéria SÚPM – vytvoření pro rok 2014.....	95
Tabulka 4.23 – Kritéria SÚPM – zřízení pro rok 2014	96
Tabulka 4.24 – Kritéria VPP pro rok 2014.....	97

Tabulka 4.25 – Ostatní nástroje APZ a jejich kritéria pro rok 2014.....	98
Tabulka 4.26 – Kritéria SÚPM – vytvoření pro rok 2015	102
Tabulka 4.27 – Kritéria SÚPM – zřízení pro rok 2015	104
Tabulka 4.28 – Kritéria VPP pro rok 2015	105
Tabulka 4.29 – Ostatní nástroje APZ a jejich kritéria pro rok 2015.....	106

Seznam grafů

Graf 3.1 – Trh práce.....	20
Graf 3.2 – Křivka nabídky práce	22
Graf 3.3 – Křivka poptávky po práci	24
Graf 3.4 – Rovnováha na trhu práce	25
Graf 4.1 – Úhrnné hodnoty pozemků na Jičínsku	60
Graf 4.2 – Porovnání vývoje průměrného podílu nezaměstnaných osob okresu Jičín s Královéhradeckým krajem a Českou republikou	65
Graf 4.3 – Vývoj průměrného podílu nezaměstnaných osob v jednotlivých okresech	66
Graf 4.4 – Vývoj UoZ v okrese Jičín podle délky evidence.....	70
Graf 4.5 – Podíl nezaměstnaných osob v ČR, kraji a okrese v roce 2011	72
Graf 4.6 – Umístění uchazeči APZ za rok 2011	77
Graf 4.7 – Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR na APZ 2011.....	78
Graf 4.8 – Čerpané finanční prostředky na APZ z evropských peněz za rok 2011.....	79
Graf 4.9 – Podíl nezaměstnaných osob v ČR, kraji a okrese v roce 2012.....	80
Graf 4.10 – Umístění uchazeči APZ za rok 2012	85
Graf 4.11 – Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR na APZ 2012.....	86
Graf 4.12 – Čerpané finanční prostředky na APZ z evropských peněz za rok 2012.....	87
Graf 4.13 – Podíl nezaměstnaných osob v ČR, kraji a okrese v roce 2013	88
Graf 4.14 – Umístění uchazeči APZ za rok 2013	92
Graf 4.15 – Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR na APZ 2013.....	93
Graf 4.16 – Čerpané finanční prostředky na APZ z evropských peněz za rok 2013.....	94
Graf 4.17 – Podíl nezaměstnaných osob v ČR, kraji a okrese v roce 2014.....	95
Graf 4.18 – Umístění uchazeči APZ za rok 2014	99
Graf 4.19 – Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR na APZ 2014.....	100
Graf 4.20 – Čerpané finanční prostředky na APZ z evropských peněz za rok 2014.....	101
Graf 4.21 – Podíl nezaměstnaných osob v ČR, kraji a okrese v roce 2015	102

Graf 4.22 – Umístění uchazeči APZ za rok 2015	107
Graf 4.23 – Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR na APZ 2015.....	108
Graf 4.24 – Čerpané finanční prostředky na APZ z evropských peněz za rok 2015.....	109
Graf 5.1 – Vývoj čerpání finančních příspěvků na vybrané nástroje APZ ve sledovaném období	111
Graf 5.2 – Procentuální porovnání finančních příspěvků vybraných nástrojů APZ z národních a evropských peněz ve sledovaném období	112
Graf 5.3 – Vývoj čerpání finančních příspěvků na rekvalifikace ve sledovaném období .	112
Graf 5.4 – Umístění uchazeči o zaměstnání a schválené příspěvky 2011–2015	113
Graf 5.5 – Čerpané finanční příspěvky na jednotlivé nástroje APZ.....	114
Graf 5.6 – Porovnání podílu nezaměstnaných osob s počtem umístěných UoZ na VPP ..	115
Graf 5.7 – Porovnání podílu nezaměstnaných osob s počtem umístěných UoZ na SÚPM	116
Graf 5.8 – Porovnání podílu nezaměstnaných osob s počtem schválených žádostí na rekvalifikace.....	116

Seznam použitých zkratk

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
ČNB	Česká národní banka
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
HNP	Hrubý národní produkt
CHPD	Chráněná pracovní dílna
CHPM	Chráněné pracovní místo
IAP	Individuální akční plán
ICT	Informační technologie
ILO	Mezinárodní organizace práce
KoP	Kontaktní pracoviště
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NIP	Národní individuální projekt
OP LZZ	Operační program lidské zdroje a zaměstnanost
OPZ	Operační program zaměstnanost
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OZP	Osoba zdravotně postižená
RIP	Regionální individuální projekt
SÚPM	Společensky účelná pracovní místa
SVČ	Samostatná výdělečná činnost
UoZ	Uchazeč o zaměstnání
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
ÚSO	Úplné střední odborné
ÚSV	Úplné střední vzdělání
VPM	Volné pracovní místo
VPP	Veřejně prospěšné práce
ZC	Zaměstnanec

1 Úvod

Nezaměstnanost je problémem celosvětovým, který v rámci stabilizace vyžaduje zásahy státu. Právě fiskální politika je jedním z nástrojů, který se s pomocí státních zásahů prostřednictvím rozpočtové soustavy snaží o dosažení makroekonomické rovnováhy, a tudíž i o snížení negativních důsledků nezaměstnanosti.

Problematika nezaměstnanosti může mít dopad nejen na vývoj ekonomické stránky světového hospodářství, ale také na sociálně psychologickou situaci obyvatelstva. Práce je jedním z klíčových faktorů, který má pro člověka důležitý význam, jelikož je podmínkou jeho důstojné existence a přináší mu prospěch nejen materiální, ale také mu hlavně dodává pocit uspokojení v podobě seberealizace, sebeprosazení, společenské užitečnosti a společenské prestiže. Ztráta zaměstnání proto může mít v některých případech až tragické následky.

V rámci eliminace těchto negativních důsledků nezaměstnanosti stát na trhu práce zasahuje ve formě politiky zaměstnanosti, která se snaží o rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou pracovních sil na trhu práce, efektivní využití zdrojů pracovních sil a o zajištění práva každého občana na zaměstnání bez rozdílu pohlaví, barvy pleti, národnosti atd. Existují dvě formy politiky zaměstnanosti, které jsou v České republice realizovány, a to pasivní a aktivní. Pasivní politika zaměstnanosti realizovaná ve formě výplaty podpor sloužící ke zmírnění dopadů nezaměstnanosti a aktivní politika zaměstnanosti snažící se o dosažení maximální možné úrovně zaměstnanosti, kterou se tato diplomová práce bude podrobněji zabývat.

Aktivní politika zaměstnanosti je od roku 2004 významně ovlivňována vstupem České republiky do Evropské unie. Jak bude následně popsáno v diplomové práci, tak Evropský sociální fond se stal jedním z hlavních prostředků finančních příspěvků na aktivní politiku zaměstnanosti a její probíhající projekty na podporu zvyšování zaměstnanosti. Díky aktuálně běžícímu projektu Operační program Zaměstnanost, stanovenému na programové období let 2014-2020 a projektům v minulosti již realizovaným se podařilo podpořit velké množství jednotlivců, kteří se dokázali znovuzapojit do pracovního procesu. Jedním z hlavních stimulů pro podporu zaměstnání různě znevýhodněných skupin se staly nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, které napomáhají lepšímu uplatnění na trhu práce ve formě nově vytvářených pracovních míst, udržování stálých pracovních míst nebo také zmírnění jejich současné situace.

Každý kraj, region, okres má své specifické charakteristiky trhu práce. Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala jičínský okres, který je členěn na devět mikroregionů. Tento okres s rozlohou 887 km² a počtem obyvatel 79 490 (k 1. 1. 2016) je známý zejména svou vysokou návštěvností turistů, a to hlavně v letních měsících, ale také průmyslovou činností. Z průmyslu zde zaujímá význačné místo průmysl strojní, textilní, automobilový, ale také spousta lidí nachází pracovní uplatnění v cestovním ruchu a zemědělství.

Co se týče nezaměstnanosti v jičínském okrese, tak podíl nezaměstnaných osob již od druhé poloviny roku 2014 neustále klesá. Podle výroční zprávy Ministerstva práce a sociálních věcí se meziroční pokles nezaměstnanosti v 1. pololetí roku 2015 prohluboval a ve 2. pololetí došlo k nepatrnému zpomalení. Na konci roku 2014 byl evidovaný počet uchazečů o zaměstnání na pracovištích Úřadu práce ČR meziročně nižší o 54,9 tis., v polovině roku 2015 činil tento rozdíl 85,8 tis. Na konci roku 2015 evidoval ÚP ČR 453,1 tis. uchazečů o zaměstnání, proti konci roku 2014 o 88,8 tis. méně. První polovina roku 2016 se i nadále vyznačuje pokračujícím poklesem nezaměstnanosti.¹

Diplomová práce se podrobněji zabývá jednotlivými nástroji aktivní politiky zaměstnanosti a jejich využitím ve sledovaném období v okrese Jičín.

¹ Statistická ročenka trhu práce v České republice 2015. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2016. ISBN 978-80-7421-125-6.

2 Cíl práce a metodika

Cílem diplomové práce je zhodnocení účinnosti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín ve sledovaném období. Současně bude analyzována situace na trhu práce v okrese Jičín v porovnání s krajským a republikovým průměrem.

Na základě prostudované odborné literatury a internetových zdrojů je v teoretické části deskriptivní metodou popsána fiskální politika, trh práce, zprostředkovatelská a poradenská funkce úřadu práce. Dále je zde rozebrána problematika nezaměstnanosti z ekonomického a neméně důležitého sociálně psychologického hlediska a problém dlouhodobé nezaměstnanosti. Další část teorie je věnována politice zaměstnanosti, která je stěžejním tématem této diplomové práce. Politika zaměstnanosti, která se snaží o znovuzapojení znevýhodněných skupin na trhu práce do pracovního procesu, je rozdělena na pasivní politiku ve formě výplaty podpor a aktivní politiku. Ta je realizována s pomocí nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Nástroje APZ zde budou popsány převážně na základě internetových zdrojů poskytnutých Ministerstvem práce a sociálních věcí a zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. V souvislosti s popisem nástrojů APZ zde budou obecně popsány také znevýhodněné skupiny, které jsou jejich cílem. Poslední kapitola teoretické části řeší financování politiky zaměstnanosti, které je od roku 2004 silně ovlivňováno vstupem České republiky do EU. Jsou zde popsány zdroje, které se svými finančními příspěvky snaží o dosažení vysoké úrovně zaměstnanosti a subjekty, jež mohou, ale i nemohou být příjemci těchto příspěvků.

Praktická část práce je již zaměřena na konkrétní okres, v tomto případě Jičín, a jeho specifické charakteristiky trhu práce. Diplomová práce v této části využívá převážně metody analytické, komparativní a z části také popisné. V úvodu praktické části je charakterizován jičínský okres z hlediska geografického, demografického a ekonomického. Jsou zde uvedeni významní zaměstnavatelé jednotlivých mikroregionů Jičínska. Dále je zde s pomocí grafů vyobrazen vývoj podílu nezaměstnanosti jičínského okresu v porovnání s vývojem podílu nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji, celé ČR a následně také v jednotlivých okresech ve sledovaném období. V praktické části jsou popsána rámcová kritéria aktivní politiky zaměstnanosti pro jednotlivé roky sledovaného období a graficky znázorněný počet umístěných uchazečů v rámci vybraných nástrojů APZ. Součástí je také finanční vyobrazení nákladovosti vybraných nástrojů APZ v jednotlivých letech. Informace v praktické části jsou

zprostředkovány převážně díky statistickým datům poskytnutým Ministerstvem práce a sociálních věcí a zdrojům poskytnutým úřadem práce v Jičíně.

V závěru praktické části jsou porovnány jednotlivé roky sledovaného období, a to konkrétně kolik bylo v jednotlivých letech díky vybraným nástrojům aktivní politiky zaměstnanosti umístěno uchazečů o zaměstnání, a zda měl počet umístěných uchazečů vliv na podíl nezaměstnaných osob. Zjištěné údaje jsou přehledně graficky znázorněny. Z analyzovaných hodnot lze také vysledovat, jaký nástroj aktivní politiky zaměstnanosti se stal nejvíce využívaným a kolik finančních prostředků bylo na vybrané nástroje APZ vyčerpáno z národních a evropských peněz. Jako finální část práce jsou uvedeny návrhy a doporučení, která by mohla být nápomocná zvýšení účinnosti jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

3 Teoretická východiska

3.1 Fiskální politika

Fiskální neboli rozpočtová politika je představována soubory opatření a nástroji, s jejichž pomocí se vláda snaží ovlivňovat vývoj ekonomiky prostřednictvím rozpočtové soustavy, a to konkrétně její příjmovou i výdajovou stránkou. Rozpočtová soustava, někdy také uváděna jako soustava veřejných rozpočtů, je často nesprávně označována jako státní rozpočet. Státní rozpočet ale patří pouze do jedné skupiny příjmů a výdajů, které jako celek tvoří rozpočtovou soustavu.²

Podle Ochraný F., Pavla J. a Vítka L. je fiskální politika nástrojem hospodářské politiky centrální vlády, jejímž prostřednictvím může vláda ovlivňovat makroekonomickou stabilitu ekonomického systému. Jejím hlavním cílem je udržování stabilního ekonomického vývoje státu.³

Rozpočtová soustava jako fiskální agregát je v naší republice členěna v závislosti na územním uspořádání státní správy do níže uvedených dílčích rozpočtů:

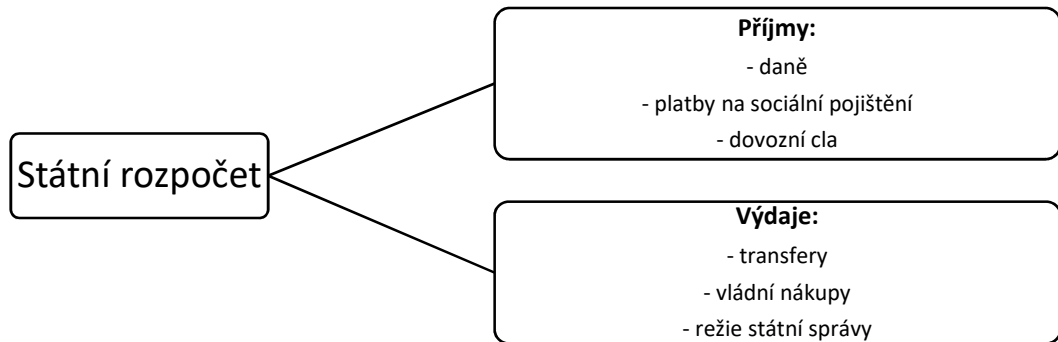
- **státní rozpočet** – je vrcholným centralizovaným finančním fondem, zahrnujícím příjmy a výdaje na nejvyšší národní úrovni. Sestavuje ho Ministerstvo financí ČR. Účetnictví je vedeno ČNB.⁴ Struktura státního rozpočtu České republiky je schematicky znázorněna v obr. 3.1 – Struktura státního rozpočtu.

² HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. 2013. 3. upravené vydání. ISBN 978-80-7380-467-1.

³ OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3228-2.

⁴ HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. 2013. 3. upravené vydání. ISBN 978-80-7380-467-1.

Obr. 3.1 – Struktura státního rozpočtu

Zdroj: Hřebík, František. Vlastní zpracování.⁵

- **rozpočty krajů** – kvůli vyšší efektivnosti hospodaření samosprávných celků dochází k delegování (decentralizaci) rozpočtové politiky z úrovně centrální na krajská zastupitelství. Příjem krajů ze státního rozpočtu je důležitým příjmem pro jejich ekonomickou činnost. Kraje ale nedisponují pouze příjmem ze státního rozpočtu, ale realizují i příjmy z vlastní činnosti, a to například příjmy z pronájmu majetku.
- **rozpočty municipalit** – jedná se o fiskální decentralizaci na menší samosprávné subjekty, města a obce.
- **rozpočtové fondy veřejnoprávního charakteru** – různé státní příjmy a výdaje, např.: dopravní infrastruktura, nebo financování či spolufinancování zdravotních pojišťoven.
- **rozpočty orgánů a organizací přímo napojených na vládu**, jako například Česká exportní banka nebo Česká konsolidační agentura atd.⁶

Rozpočtová politika se pojí se vznikem státního rozpočtu, zatímco pojem fiskální politika se začal používat v souvislosti s keynesiánskou koncepcí hospodářské politiky.⁷

⁵ HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. 2013. 3. upravené vydání. ISBN 978-80-7380-467-1.

⁶ HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. 2013. 3. upravené vydání. ISBN 978-80-7380-467-1.

⁷ OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3228-2.

3.1.1 Nástroje fiskální politiky

Nástroje fiskální politiky a jejich správné nastavení je důležité zejména pro dosažení cílů fiskální politiky. Změnu v nastavení nástrojů rozpočtových úkonů lze charakterizovat jako jakýkoliv zásah do příjmové, resp. výdajové složky veřejných rozpočtů. Rozhodování o rozpočtových otázkách je v reálu přeneseno na volené zástupce občanů. Tito zástupci determinují podobu parametrů jednotlivých konkrétních příjmů a výdajů rozpočtů, které tvoří celek veřejných financí.⁸

Podle Ochrany F., Pavla J. a Vítka L. využívá fiskální politika k naplnění svých cílů různé nástroje. Tyto nástroje mají vliv na agregátní poptávku, jejímž cílem je její stabilizace na úrovni potenciálního produktu. Vláda může poptávku vytvářet dvěma způsoby, a to buď výdaji, nebo pomocí daní či transferových plateb. Uvedení autoři uvádějí následující kritéria pro členění nástrojů fiskální politiky:

- a) Podle charakteru nástroje se dělí na diskreční opatření a vestavěné stabilizátory.
- b) Podle toho, zda jsou z rozpočtového hlediska realizovány na straně příjmů nebo výdajů jsou členěny na nástroje příjmové a výdajové.⁹

Hřebík František ve své knize *Obecná ekonomie* dělí nástroje dle jejich způsobu zavádění a fungování následovně:

1. Záměrná neboli diskreční politika

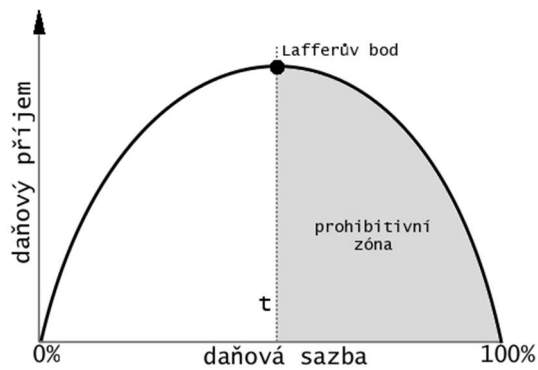
Tato politika vyžaduje jednorázová rozhodnutí státních institucí, jako je parlament, vláda, krajské, městské a obecní zastupitelstvo, které jsou zodpovědné za realizaci fiskální politiky prostřednictvím zákonů, vyhlášek, nařízení nebo jiných právních norem.

Nejvýznamnějším z činitelů diskreční politiky je nastavení úrovně daňových sazeb. Definování základní relace mezi příjmem veřejných rozpočtů a vyšší daňové sazby lze znázornit s pomocí Lafferovy křivky. Lafferova křivka vyznačuje přímou úměru těchto dvou veličin: tedy čím vyšší daňová sazba, tím větší daňový výnos. Ve skutečnosti je ale takto problematika daleko složitější.

⁸ HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. 2013. 3. upravené vydání. ISBN 978-80-7380-467-1.

⁹ OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3228-2.

Obr. 3.2 – Lafferova křivka

Zdroj: Vlastní zpracování.

Problematikou optimální úrovně daňové sazby se zabýval americký ekonom Arthur Laffer, odtud také název Lafferova křivka. Laffer výrok přímé závislosti míry zdanění na výši daňového výnosu na základě výsledků svých studií vyvrátil. Podle Lafferovy křivky roste daňový výnos s daňovou sazbou pouze do určité míry, poté klesá, neboť výše daňových sazeb je příliš vysoká a působí na tržní subjekty demotivačně. Pokud je sazba nulová, daňový výnos je také roven nule, stejně tak i při 100 % zdanění. Stěžejní poznatek z teorie Lafferovy křivky vypovídá o tom, že určitou úroveň daňového výnosu lze teoreticky získat dvěma možnými sazbami, přitom jedna z nich leží v zakázané zóně, tzn. je pro fiskální politiku nepoužitelná. Problémem je nemožnost určit přesnou polohu bodu zlomu a maximálního daňového příjmu, tzv. Lafferovu boudu. Je to dáno tím, že nikdo nedokáže předvídat chování firem a domácností se stoprocentní jistotou.

Dalším opatřením, které patří mezi diskrétní, je změna výše výdajů ve veřejných rozpočtech (včetně pozmeněného strukturálního uspořádání). Jako poslední, jednorázově realizovatelné opatření, je uvedeno zpoplatnění některých tržních subjektů z důvodu poskytnutí oprávnění k produkci specifických výrobků nebo služeb.¹⁰

2. Automaticky – stabilizační opatření

Opatření, která působí na základě fungování ekonomických zákonů a logiky a přispívají k omezení kolísání ekonomiky jako celku.

¹⁰ HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. 2013. 3. upravené vydání. ISBN 978-80-7380-467-1.

Jedná se o tato stabilizační opatření:

- **daňová progrese** – pokud klesá produkt daného státu, znamená to, že jsou omezeny i příjmy domácností. Domácnosti se tím pádem dostávají do nižšího zdaňovacího pásma, ze kterého je odváděn nižší daňový obnos. Částečně tak bude kompenzován pokles disponibilního příjmu, který se přesune do spotřeby a zmírní dopad celkového produktu.
- **podpora v nezaměstnanosti** – s poklesem produktu souvisí také zvyšující se nezaměstnanost. Nezaměstnaní, pokud splňují podle zákona o zaměstnanosti stanovené podmínky, mají nárok na určitou výši finanční podpory vyplácenou státem. Tyto získané prostředky pak mohou přesunout do spotřeby, čímž je tlumen pokles produktu.

3. Zemědělská politika

Jedná se o státní pomoc zemědělcům v důsledku specifických podmínek v zemědělské produkci. Příkladem může být odkup zemědělských produktů od zemědělců v době nadúrody. Stát tímto přesouvá vypěstované přebytky zemědělců do svých zásob a tím jim zaručuje odbytu. Stát svou činností ovlivňuje ceny zemědělských produktů.¹¹

3.1.2 Typy fiskální politiky

Podle toho, jak se nastaví parametry jednotlivých nástrojů fiskální politiky, můžeme rozlišovat tyto typy:

1. **Fiskální expanzi** – ta je prováděna vládou nebo jinou státní institucí v případě nízké inflace, kdy stát svou rozpočtovou činnost zaměřuje na podporu růstu agregátní poptávky, a to buď snížením daňové sazby, zvýšením objemu vládních nákupů, nebo zvýšením transferových plateb.
2. **Fiskální restrikcí** – je realizována v případech potřeby sterilizace agregátní poptávky. Provádí se v období, kdy je zapotřebí ozdravení veřejných financí, nebo při větších obavách o inflaci. Stát jí realizuje zvýšením daňové sazby, snížením objemu vládních nákupů nebo snížením transferových plateb.

¹¹ HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. 2013. 3. upravené vydání. ISBN 978-80-7380-467-1.

- 3. Fiskální neutralitu** – která je prováděna v případech, kdy je vyžadováno zachování stávajícího stavu ekonomiky na delší dobu.¹²

3.1.3 Cíle fiskální politiky

Cíle fiskální politiky jsou zejména:

- Udržovat ekonomický růst a vysokou zaměstnanost
- Napomáhat zachování cenové stability
- Utlumit výkyvy hospodářského cyklu

Podle Dvořáka je v normativním pojetí cílem fiskální politiky eliminace makroekonomických výkyvů a snaha o stabilizaci ekonomického systému. Rozhodujícím faktorem se zde stává vliv veřejných financí na reálné proměnné, jako jsou nezaměstnanost a produkt. Cílem je přispět k dosažení celkové makroekonomické rovnováhy.¹³

3.2 Trh práce

Trh práce má znaky, které jsou podobné trhu se statky a službami, ale v určitém ohledu se liší. Je to dáno tím, že práce nemá stejnou povahu jako statky a služby. Její specifičnost je v tom, že je vykonávána lidmi, s nimiž je neoddělitelně spjata. Odlišnost lidí od ostatních výrobních faktorů je dána tím, že lidé jsou nadáni vůlí a myšlením a mají svá práva. Díky těmto specifikům je trh práce častým cílem státních zásahů.¹⁴

Holman ve své knize *Ekonomie* z r. 2011 uvádí, že: „*Trh práce je charakterizován tržní poptávkou po práci a tržní nabídkou práce. Na trhu práce existuje konkurence na straně poptávky i na straně nabídky.*“ Tržní poptávka po práci je v tomto případě zastoupena poptávkou všech firem v dané ekonomice po práci a je součtem všech individuálních poptávek po práci. Naopak tržní nabídka práce je nabídkou práce všech lidí v dané ekonomice a je součtem individuálních nabídek práce.¹⁵

¹² HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. 2013. 3. upravené vydání. ISBN 978-80-7380-467-1.

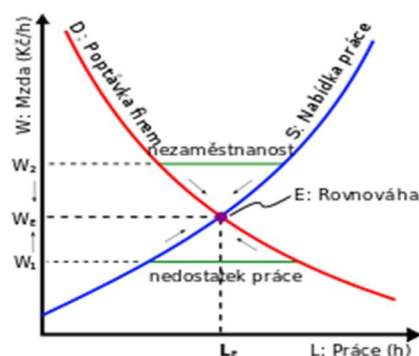
¹³ DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. V Praze: C. H. Beck, 2008. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-075-1.

¹⁴ JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9

¹⁵ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

Podle Jírové trh práce lze definovat jako místo, kde se dostává do střetu nabídka práce s poptávkou po práci (viz. Graf č. 3.1). Nabídkou práce jsou myšleni lidé, kteří nabízejí svou práci a ucházejí se o práci a poptávkou jsou myšleny firmy, vláda nebo domácnosti, které naopak práci nabízejí. Nástroj, který slouží ke sladění nabídky práce s poptávkou po práci je cena práce neboli mzda. Práce je spolu s půdou a kapitálem jedním ze základních výrobních faktorů, který je rozmisťován právě prostřednictvím trhu práce.¹⁶

Graf 3.1 – Trh práce

Zdroj: Vlastní zpracování.

Trh práce plní dvě funkce, a to ekonomickou a sociální.

- **Ekonomická funkce** – vychází ze vztahu mezi výrobním systémem pracovních činností (pracovních míst) a pracovní silou. Tento vztah je řešen s pomocí směny práce mezi firmami, odvětví a regiony. Předmětem směny na trhu práce je pracovní síla, která vystupuje jako výrobní činitel a její mezní produktivita spoluurčující pozici na trhu práce.
- **Sociální funkce** – v procesu směny na trhu práce jsou prostřednictvím nabídky práce a poptávky po práci určovány ceny práce neboli mzdy a také další podmínky zaměstnanosti. Účastníci tohoto procesu jsou zaměstnanci a zaměstnavatelé, vedle kterých do procesu zasahují i další partneři ovlivňující tento proces, jako jsou odbory, státní instituce, politické lobby a další.¹⁷

¹⁶ JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

¹⁷ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

Trh práce tvoří tři základní faktory, a to: nabídka práce, poptávka po práci a cena práce – mzda.

3.2.1 Nabídka práce

Podle Holmana: „*Nabídka práce obecně se vytváří z rozhodování člověka, zda pracovat, nebo nepracovat. Člověk se rozhoduje mezi prací a volným časem. Vyjadřuje závislost nabízené práce na reálné mzdě.*“¹⁸

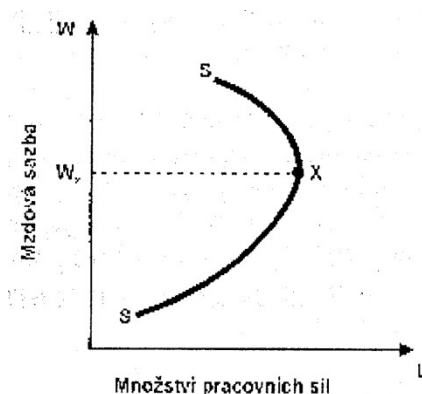
Halásková ve své knize Trh práce a politika zaměstnanosti z r. 2001 uvádí, že nabídkou práce se rozumí nabídka práce jednotlivců, kteří trhu práce poskytují za určitou úplatu své znalosti, zkušenosti, kvalifikaci atd. Míní se tím počet pracovníků, které má ekonomika k dispozici nebo počet odpracovaných hodin při výdělečné činnosti v továrnách, na farmách, ve vládě nebo neziskových institucích. Bohatství společnosti a životní úroveň jednotlivců je podmíněna právě nabídkou práce.

Nabídka práce je představována volbou spotřebitele, který porovnává svůj užitek z volného času s užitekem, který mu poskytují výrobky a služby nakoupené za mzdu získanou tím, že obětuje svůj volný čas a nabízí více práce. Nabídka pracovních sil na trhu práce je proto závislá na výši reálné mzdové sazby a na mezní újmě z práce v souvislosti s obětováním volného času. Volba mezi užitekem, plynoucím spotřebiteli z výrobků a služeb a užitekem z volného času je podmíněna výší mzdové sazby.¹⁹

¹⁸ HOLMAN, Robert. *Ekonomie. 5. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

¹⁹ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti.* Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

Graf 3.2 – Křivka nabídky práce

Zdroj: Halásková, Renáta.²⁰

Z grafu č. 3.2 lze vyčíst, že do bodu „x“ nabízí spotřebitel více práce, protože každá další hodina mu přináší více důchodu, tudíž větší užitek z výrobků a služeb. Výrobky a služby, které spotřebovává, jsou substitutem odpočinku. Pokud mzdová sazba vzroste (v grafu se jedná o pole nad bodem „x“) dochází k omezení počtu odpracovaných hodin neboli omezení nabídky práce. Růst mzdové sazby zvyšuje reálné důchody a tím se volba spotřebitele mění ve prospěch volného času.

Pokud mzdová sazba klesne, pak zpravidla převládne substituční efekt, který má za následek, že při růstu mzdové sazby se zájem o práci zvyšuje – nabídka práce roste. Při vyšší mzdové sazbě převládá důchodový efekt, tzn., že při vyšších mzdových sazbách si můžeme dovolit více volného času. Z toho vyplývá, že své dosavadní nároky můžeme uspokojit při omezení pracovní nabídky – nabídka práce klesá.²¹

3.2.2 Poptávka po práci

Poptávku po práci lze definovat jako poptávku jednotlivých firem po pracovní síle. Hlavními aktéry trhu práce jsou pracovní síla neboli pracovníci a firmy. Pracovní síla se na trhu práce prodává a kupuje. Při najímání pracovníků na trhu práce je důležité stanovit kromě peněžní odměny za provedenou práci i další podmínky, za kterých budou pracovníci (zaměstnanci) práci vykonávat, a to například pracovní prostředí, pracovní dobu, místo výkonu práce, prvky bezpečnosti práce, zaměstnanecké výhody a další.

²⁰ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

²¹ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

Poptávka po práci je tzv. "odvozenou poptávkou", která je závislá na spotřebitelské poptávce po finálních statcích, které jsou vyráběny s pomocí práce, a které závisí na omezeních, s nimiž firma pracuje. Jde zejména o to, jak si firma na trhu stojí, jaké používá technologie a technologické postupy a také hlavně jaké jsou její cíle.

Firma, která se nachází v rovnováze a zároveň maximalizuje svůj zisk, se chová tak, že zaměstnává pracovníky až po bod, kdy příjem z mezního produktu práce je roven mezním nákladům na práci. Mezní produkt práce lze charakterizovat jako každý další přidaný výstup, který je výsledkem zaměstnání jedné další přidané jednotky pracovní síly, když všechny ostatní vstupy jsou konstantní. Příjem z mezního produktu práce je představován dodatečným příjmem, který firma získává přidáním každé další jednotky práce, v případě konstantnosti všech ostatních vstupů. Má klesající tendenci.

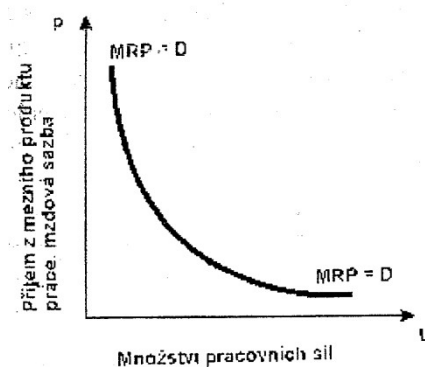
Firma zvyšuje či snižuje poptávku po práci až do té doby, kdy se příjem z mezního produktu práce vyrovná mzdové sazbě. Z toho vyplývá, že poptávka po práci je závislá na výši mzdové sazby a je dána příjmem z mezního produktu práce. Z grafu č. 3.3 lze vysledovat, že křivka poptávky po práci může být stejná jako křivka příjmu z mezního produktu.²²

Holman uvádí, že: „*Růst poptávky po práci zvyšuje zaměstnanost i reálnou mzdu. Pokles poptávky po práci naopak snižuje zaměstnanost i reálnou mzdu.*“²³

²² HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

²³ HOLMAN, Robert. *Ekonomie. 5. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

Graf 3.3 – Křivka poptávky po práci

Zdroj: Halásková, Renáta.²⁴

3.2.3 Rovnováha na trhu práce

„Rovnováha na trhu práce vzniká v bodě, kde se poptávané množství práce rovná nabízenému množství práce. Mzda, při které nastává tato rovnováha trhu, je rovnovážnou mzdou.“²⁵

Podle Haláskové rovnováha na trhu práce vzniká při určité výši mzdové sazby (rovnovážné mzdy) a při určitém množství práce. Je označena průsečíkem nabídky práce a poptávky po práci, jak lze vyzorovat z grafu č. 3.4. Nabídka práce, ale i poptávka po práci pružně reagují na cenu práce neboli mzdu. Vztah mezi nabídkou práce a výší mezd je pozitivní, naopak mezi poptávkou po práci a výší mezd je negativní.

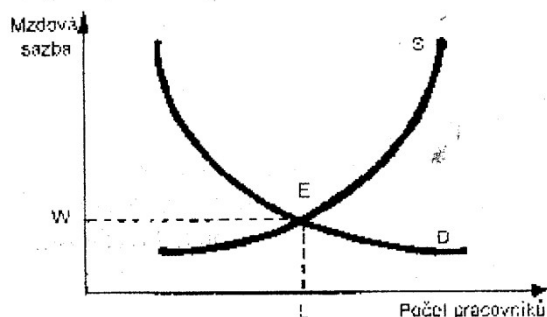
Rozdíl mezi celkovou nabídkou práce a poptávkou po práci by měl být za předpokladu dokonalé flexibility trhu práce vyrovnán pohybem mezd, v tomto případě by ovšem neexistovala nezaměstnanost.²⁶

²⁴ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

²⁵ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

²⁶ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

Graf 3.4 – Rovnováha na trhu práce

Zdroj: Halásková, Renáta.²⁷

3.3 Úřad práce

Úřad práce České republiky je správním úřadem s celostátní působností. Patří mezi organizační složky státu s působností od 1. 4. 2011 řídicí se zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů. Nadřízeným a řídicím orgánem je Ministerstvo práce a sociálních věcí. Úřad práce je tvořen generálním ředitelstvím, krajskými pobočkami a pobočkou pro hlavní město Prahu a kontaktními pracovišti, které jsou pobočkami krajských pracovišť. V čele Úřadu práce je generální ředitel, krajské pobočky – ředitel a kontaktního pracoviště – ředitel nebo vedoucí.²⁸

Správní řízení v působnosti Úřadu práce ČR se řídí zákonem č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce ČR (dále jen „ÚP ČR“) a o změně souvisejících zákonů a zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů a od 1. 1. 2015 také zákonem o státní službě č. 234/2014 Sb. ÚP ČR je svěřeno rozhodování v I. stupni správního řízení. Ministerstvo práce a sociálních věcí rozhoduje o odvoláních vůči rozhodnutí ÚP ČR.²⁹

ÚP ČR se zabývá agendami v oblastech:

- 1 **zaměstnanosti** (řídicí se zákonem o zaměstnanosti),

²⁷ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

²⁸ Úřad práce České republiky: *Důvod a způsob založení povinného subjektu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2016-08-05]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/oup/info>

²⁹ Úřad práce České republiky: *Důvod a způsob založení povinného subjektu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2016-08-05]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/oup/info>

- 2 **ochrany zaměstnanců při platební schopnosti zaměstnavatele** (řídící se zákonem o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů),
- 3 **státní sociální podpory** (řídící se zákonem o státní sociální podpoře),
- 4 **dávek pro osoby se zdravotním postižením** (řídící se zákonem o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů),
- 5 **příspěvku na péči a inspekce poskytování sociálních služeb** (řídící se zákonem o sociálních službách),
- 6 **pomoci v hmotné nouzi a okamžité mimořádné pomoci** (řídící se zákonem o pomoci v hmotné nouzi) a
- 7 **dávek pěstounské péče** (řídící se zákonem o sociálně-právní ochraně dětí).³⁰

Hlavní oblasti, kterými se zabývá agenda zaměstnanosti Úřadu práce ČR, jsou:

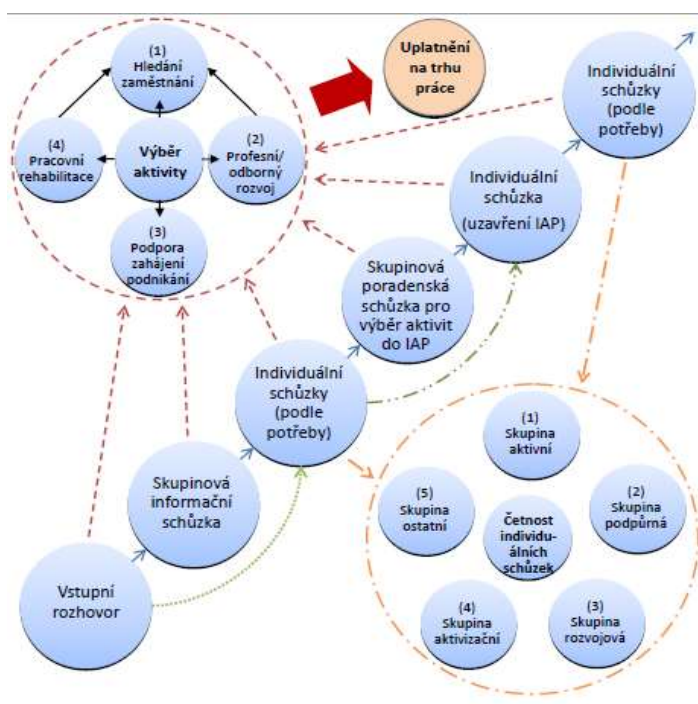
- 1 **Zprostředkovatelská činnost**, kdy se pracovníci úřadu práce snaží uchazečům o zaměstnání (dále jen „UoZ“) v evidenci úřadu práce zprostředkovat vhodné zaměstnání a formou pasivní politiky zaměstnanosti, tj. výplaty podpor je v době nezaměstnanosti finančně podpořit.
- 2 **Poradenská činnost** – součástí evidence UoZ jsou schůzky s odbornými poradci zprostředkování, kdy se poradci snaží zmapovat aktuální situaci jednotlivých UoZ. Četnost schůzek je uzpůsobována dle délky evidence a skupiny, do které UoZ spadá. Podle metodiky Freibergové mohou být UoZ rozděleni do následujících skupin:
 - **Skupina aktivní** – jedná se o aktivní UoZ s vysokým předpokladem získání zaměstnání.
 - **Skupina podpůrná** – UoZ s dobrými vyhlídkami na získání zaměstnání, kteří potřebují pomoc zprostředkovatele s hledáním vhodného zaměstnání.
 - **Skupina aktivizační** – jedná se o pasivní UoZ s vyšším sklonem k dlouhodobé nezaměstnanosti, se kterými se musí pracovat intenzivněji na zvýšení jejich zaměstnatelnosti.

³⁰ Úřad práce České republiky: *Důvod a způsob založení povinného subjektu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2016-08-05]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/oup/info>

- **Skupina ostatní** – do kterých spadají čekatelé a stálíci. Čekatelé jako ti, kteří například čekají na důchod, mateřskou nebo na nástup do zaměstnání. Stálíci jako ti, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní se špatnými vyhlídkami pro uplatnění na trhu práce. Schůzky jsou v těchto případech velice individuální, dle potřeby UoZ a zprostředkovatele.³¹

Po 5 měsících se s UoZ uzavírá takzvaný IAP neboli individuální akční plán, ve kterém se stanoví aktivity, které musí UoZ plnit v rámci uplatnění na trhu práce. Rizikovým skupinám s dlouhodobější evidencí je věnována intenzivnější pomoc s uplatněním na trhu práce ve formě individuálních schůzek nebo skupinových poradenských. Průběh poradenského procesu lze vidět na následujícím schématu.

Obr. 3.3 – Průběh poradenského procesu na úřadu práce

Zdroj: Freibergová, Zuzana.³²

³¹ FREIBERGOVÁ, Zuzana. *Metodika poradenského procesu realizovaného s uchazeči o zaměstnání na Úřadu práce České republiky*. Certifikovaná metodika MPSV č. j. 2013/80685-141. Národní vzdělávací fond. Praha 2013.

³² FREIBERGOVÁ, Zuzana. *Metodika poradenského procesu realizovaného s uchazeči o zaměstnání na Úřadu práce České republiky*. Certifikovaná metodika MPSV č. j. 2013/80685-141. Národní vzdělávací fond. Praha 2013.

Výstupním dokumentem této metodiky je vyplněný vstupní dotazník, který slouží jako první kontakt UoZ se zprostředkovatelem po ukončení evidence ke zprostředkování zaměstnání. Cílem vstupního dotazníku je zmapování aktuální situace UoZ a podle toho stanovení aktivit směřujících k získání nového zaměstnání.³³

3.4 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je vážným makroekonomickým problémem. Jedná se o narušení rovnováhy v ekonomice. Důsledky nezaměstnanosti na sociální a politickou stabilitu státu mohou být tak vážné, že se tímto problémem zabývají i ty nejliberálnější vlády vyspělých zemí.³⁴

Nezaměstnanost lze charakterizovat jako stav ekonomiky, při kterém práce schopné osoby v produktivním věku, přející si pracovat, nemohou najít práci. Přesná definice tohoto pojmu může být díky např. věkové hranici produktivního obyvatelstva v různých zemích odlišná. Společně lze ale obyvatelstvo rozčlenit do tří skupin:

- Zaměstnaní – jako obyvatelstvo, které vykonává jakoukoliv placenou práci, ale i ti, kteří v současné době nepracují z důvodu nemoci, stávek nebo například dovolených.
- Nezaměstnaní – zahrnují obyvatelstvo, které:
 1. aktivně hledá zaměstnání,
 2. byli nějakým způsobem z práce odvoláni a čekají na výzvu k návratu do práce, nebo
 3. ti, kteří čekají na další zaměstnání a mezitím jsou registrováni ve zprostředkovatelných práce (na úřadech práce).

Hledání zaměstnání je nezbytným znakem nezaměstnaného.

- Ostatní občané – jež se zahrnují do ekonomicky neaktivního obyvatelstva, jako například lidé v důchodu, ženy na mateřské dovolené a ženy pečující o děti v domácnosti, dále osoby v domácnosti, studenti, osoby dlouhodobě nezaměstnané

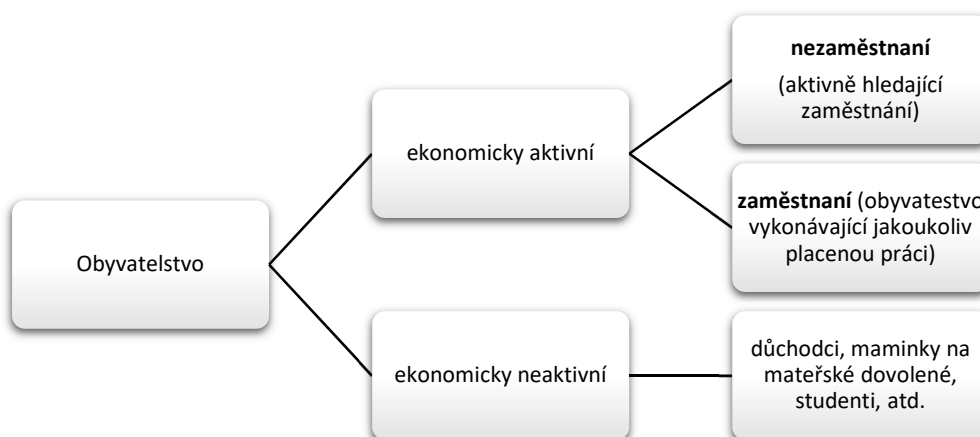
³³ FREIBERGOVÁ, Zuzana. *Metodika poradenského procesu realizovaného s uchazeči o zaměstnání na Úřadu práce České republiky*. Certifikovaná metodika MPSV č. j. 2013/80685-141. Národní vzdělávací fond. Praha 2013

³⁴ JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

a trvale práceneschopné a lidé, kteří práci nehledají – tyto skupiny nazýváme ekonomicky neaktivním obyvatelstvem.³⁵

Pro zlepšení přehlednosti lze obyvatelstvo rozdělit do dvou skupin podle ekonomické aktivity (viz. Obrázek 3.4).

Obr. 3.4 – Rozdělení obyvatelstva podle ekonomické aktivity

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.4.1 Druhy nezaměstnanosti

Existuje několik druhů nezaměstnanosti, jež lze rozlišovat podle různých hledisek. Nezaměstnanost lze členit následovně:

- **dobrovolná** – vzniká tehdy, pokud část pracovních sil nechce při určitých mzdových sazbách pracovat. Může to být dáno nízkou mzdou nebo jinou představou o vhodném pracovním místě.³⁶ Podle Holmana výše a délka dobrovolné nezaměstnanosti závisí na alternativních možnostech nezaměstnaných. Mezi tyto možnosti patří výplata podpor v nezaměstnanosti. Štědrost podpor může být stimulem vedoucím ke zvyšování dobrovolné nezaměstnanosti, naopak nízké výplaty podpor jsou motivačním prvkem nezaměstnaných k tomu si co nejrychleji sehnat nové zaměstnání.³⁷

³⁵ JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

³⁶ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

³⁷ HOLMAN, Robert. *Ekonomie. 5. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

- **nedobrovolná** – vzniká v okamžiku, kdy při vyšších mzdových sazbách existuje více pracovníků, kteří by chtěli pracovat, ale pracovních míst je nedostatek. Tato situace nastává tehdy, pokud je poptávka po práci nižší než celková nabídka.³⁸ Podle Holmana jsou důvodem vzniku nedobrovolné nezaměstnanosti překážky, které brání poklesu mezd. Příkladem překážky mohou být odbory, které se v rámci svých vytyčených cílů budou snažit o dosažení vysokých mezd.³⁹

Další formy nezaměstnanosti lze rozlišovat podle příčin, které ji vyvolávají:

- **Frikční** – jedná se o případy dočasně nezaměstnaných lidí, kteří z nějakého důvodu opustili původní zaměstnání a po nějakou dobu si hledají nové zaměstnání. Hledání se může tedy protáhnout z důvodu nepřijetí první pracovní nabídky v důsledku očekávání lepší pracovní nabídky.
- **Strukturální** – forma nezaměstnanosti, která vzniká v důsledku strukturálních změn v ekonomice. Nastává tehdy, pokud některá odvětví upadají a některá se naopak rozrůstají – mění se struktura poptávky. V rámci trhu práce poptávka po určitých pracovních pozicích klesá a po některých naopak roste. Upadající odvětví obvykle mají tendenci své zaměstnance propouštět a přesouvat se do expandujících. V tomto případě, aby zaměstnanci nebyli propuštěni, je po nich většinou vyžadováno přeškolení na expandující se odvětví, ve kterém nemají praxi. Toto přeškolení je k dispozici ve formě rekvalifikací. Strukturální nezaměstnanost je obvykle delšího charakteru než frikční.
- **Cyklická** – je dána vlivem cyklického vývoje ekonomiky. Její příčinou může být například ochabnutí domácích investic nebo pokles zahraniční poptávky. Ekonomika se řídí podle fází hospodářského cyklu, přičemž průvodním jevem hospodářského poklesu je nezaměstnanost.⁴⁰
- **Sezónní** – jedná se o nezaměstnanost, která je dána sezónní fluktuací poptávky po práci. Lze ji spatřit v odvětvích, která jsou závislá na počasí, jako například stavebnictví, zemědělství, gastronomie či jiná turistická odvětví.

³⁸ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

³⁹ HOLMAN, Robert. *Ekonomie. 5. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

⁴⁰ HOLMAN, Robert. *Ekonomie. 5. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

- **Skrytá** – skupina nezaměstnaných, kteří si práci nehledají a ani se neevidují na pracovních úřadech.⁴¹

Dalšími druhy nezaměstnanosti mohou být: nezaměstnanost latentní (kdy nedochází k plnému využití pracovní síly), stagnativní (v případech, kdy část nezaměstnaných dlouhodobě hledá zaměstnání), nepředvídatelná (vzniká nečekanými zvraty, například v politické sféře), nebo také nezaměstnanost dočasná.⁴²

3.4.2 Metody výpočtu míry nezaměstnanosti

Rozsah nezaměstnanosti je měřen s pomocí ukazatele míry nezaměstnanosti. Tuto míru nezaměstnanosti vyjadřuje podíl nezaměstnaných (uvedeno v čitateli) na celkové pracovní síle – ekonomicky aktivním obyvatelstvu, tj. součtu všech zaměstnaných a nezaměstnaných (uvedeno ve jmenovateli).

$$u = U/L * 100 (\%)$$

Vysvětlivky ke vzorci:

u..... Míra nezaměstnanosti

U..... Počet nezaměstnaných

L..... Celkový počet pracovních sil⁴³

Při zjišťování míry nezaměstnanosti v České republice je možné se setkat se dvěma metodikami: obecnou mírou nezaměstnanosti a registrovanou mírou nezaměstnanosti.⁴⁴

Obecná míra nezaměstnanosti

Tuto míru nezaměstnanosti využívá zejména Český statistický úřad, a to podle metodiky Eurostatu na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO). Tento ukazatel vychází z výsledků Výběrového šetření pracovních sil. Výběrové šetření se provádí průběžně v náhodně vybraném vzorku domácností a sleduje postavení obyvatelstva na celém území České republiky z pohledu ekonomického. Za nezaměstnané osoby jsou považovány ty, které v referenčním období neměly žádné zaměstnání, neodpracovaly ani jednu hodinu

⁴¹ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

⁴² KÖNIGOVÁ, Martina a Marie HORALÍKOVÁ. *Personální řízení*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2013. ISBN 978-80-213-2328-5.

⁴³ JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

⁴⁴ JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

za mzdu nebo odměnu a aktivně hledaly zaměstnání, do kterého by byly schopny nastoupit nejpozději do dvou týdnů.⁴⁵

Registrovaná míra nezaměstnanosti

Registrovaná míra nezaměstnanosti byla do roku 2012 využívána Ministerstvem práce a sociálních věcí. Tato metoda vycházela z počtu evidovaných nezaměstnaných na úřadech práce. Od roku 2013 se však využívá nový ukazatel s názvem – Podíl nezaměstnaných osob. Rozdíl v těchto ukazatelích je v tom, že míra nezaměstnanosti do roku 2012 poměřovala uchazeče o zaměstnání pouze k ekonomicky aktivním osobám, oproti tomu nový ukazatel podíl nezaměstnaných osob vykazuje podíl nezaměstnaných ze všech obyvatel v daném věku. S původním ukazatelem je tedy nesrovnatelný.⁴⁶

Někteří nezaměstnaní se na úřadech práce nehlásí z důvodu krátkodobé ztráty zaměstnání, tzn., již mají domluvený nástup na jiné pracovní místo nebo z důvodu dlouhodobé nezaměstnanosti, kdy už nemají nárok na podporu v nezaměstnanosti a zároveň přišli o důvěru zprostředkování nového zaměstnání v rámci evidence na úřadech práce. Skutečná nezaměstnanost proto bývá o nějaké procento vyšší než registrovaná nezaměstnanost.⁴⁷

$$\text{Podíl nezaměstnaných osob} = \frac{\text{dosažitelní uchazeči ve věku 15–64 let}}{\text{obyvatelstvo ve věku 15–64 let}} \times 100 (\%)$$

Vysvětlivky ke vzorci podílu nezaměstnaných osob

Dosažitelní uchazeči ve věku 15–64 let = jedná se o uchazeče o zaměstnání ve věku 15–64 let vedené v evidenci Úřadu práce, kteří mohou bez jakéhokoliv omezení nastoupit do vhodného zaměstnání. Do této kategorie dosažitelných uchazečů se ovšem nepočítají uchazeči o zaměstnání, kteří jsou v pracovní neschopnosti, ve výkonu trestu, ve vazbě, uchazeči vykonávající krátkodobé zaměstnání, uchazeči na rekvalifikačních kurzech

⁴⁵ KÖNIGOVÁ, Martina a Marie HORALÍKOVÁ. *Personální řízení*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2013. ISBN 978-80-213-2328-5.

⁴⁶ KÖNIGOVÁ, Martina a Marie HORALÍKOVÁ. *Personální řízení*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2013. ISBN 978-80-213-2328-5.

⁴⁷ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

a uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo podporu v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.⁴⁸

Důvodem pro změnu ukazatele registrované míry zaměstnanosti byla nedostatečná reprezentativnost výsledků výběrového šetření pracovních sil a jeho vyšší chybovost, v některých případech nižších územních celků až absence v detailních výsledcích.⁴⁹ Pro účely vyobrazení vývoje nezaměstnanosti v praktické části byla využita metodika podílu nezaměstnaných osob.

3.4.3 Přírozená míra nezaměstnanosti

Je mírou nezaměstnanosti, která představuje přirozenou součást každého tržního hospodářství. Jedná se o takovou míru nezaměstnanosti, při níž je počet nezaměstnaných nižší nebo rovný počtu volných pracovních míst. Nezaměstnanost, která je na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti, je považována za nezaměstnanost dobrovolnou, tzn., že nezaměstnaní nemají z nějakých důvodů zájem o volná pracovní místa. To může být dáno například tím, že volná pracovní místa nevyhovují požadavkům nezaměstnaných. Při přirozené míře nezaměstnanosti je inflace stálá, tzn., nemá tendenci se zvyšovat ani snižovat. Přirozenou míru nezaměstnanosti lze také charakterizovat jako nejnižší možnou udržitelnou míru nezaměstnanosti, která odpovídá potenciálnímu produktu dané země.⁵⁰

3.5 Důsledky nezaměstnanosti

Vysoká nezaměstnanost může mít dopad jak na ekonomickou stránku hospodářského vývoje, tak i na sociální situaci obyvatelstva.

3.5.1 Ekonomické důsledky

Nezaměstnanost se v ekonomice může projevit tím, že ekonomika nevyrobí tolik produkce, kolik je schopna vyrábět – nevyrobí na hranici produkčních možností. Nastává

⁴⁸ Integrovaný portál MPSV: *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

⁴⁹ Integrovaný portál MPSV: *Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

⁵⁰ JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

situace, kdy část zdrojů není využita a HNP (hrubý národní produkt) se nalézá pod úrovní potencionálního hrubého národního produktu. Pokles HNP může mít za následky nejen stagnaci ekonomického rozvoje země, ale i ovlivnění možnosti sociálních transferů.⁵¹

Dopadem nezaměstnanosti na růst domácího produktu se zabýval Arthur Okun, který hledal statistický vztah mezi růstem domácího produktu a mírou nezaměstnanosti. Arthur Okun podle svých zjištění dospěl k závěru, že pokud domácí produkt roste rychleji, tak míra nezaměstnanosti klesá, a naopak, pokud domácí produkt roste pomaleji nebo klesá, míra nezaměstnanosti se zvyšuje. Tento vztah, definovaný Arthurem Okunem, se nazývá Okunův zákon.⁵²

3.5.2 Sociálně psychologické

Práce je jedním z důležitých prvků existence člověka, který je nejen přínosem materialistických statků, ale také hlavně prvkem seberealizace jedince, který mu dodává pocit společenské užitečnosti.⁵³

Sociálně psychologické důsledky se zabývají vlivem nezaměstnanosti na sociální situaci nezaměstnaných, tzn. na jejich chování, psychiku, postoje, životní úroveň nebo na společenský život. Rozsah i dosah sociálně psychologických důsledků nezaměstnanosti může být u každého jedince různý. Každý jedinec svou situaci může pociťovat a prožívat odlišně. Tyto důsledky mohou mít v některých případech až tragické následky.⁵⁴

Podle Buchtové je pocit prožívání ztráty zaměstnání pro většinu lidí velmi vážnou psychosociální zátěží. Dlouhodobá nezaměstnanost narušuje psychickou vyváženost člověka. Lidé dlouhodobě nezaměstnaní mají tendenci se sociálně izolovat a uzavírat se do sebe. Potřeba placené práce je jednou ze základních potřeb seberealizace člověka. Neúspěšnými pokusy hledání zaměstnání mohou vést až k apatii a vyvolávání negativních pocitů jedinců.⁵⁵

⁵¹ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

⁵² HOLMAN, Robert. *Ekonomie. 5. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

⁵³ BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

⁵⁴ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

⁵⁵ BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

Sociálně psychologické důsledky mohou mít vliv na různé sféry osobního života jedince:

- **Životní úroveň** která se ztrátou zaměstnání klesá, jelikož jedinec přijde o ztrátu pracovního příjmu a je zcela odkázaný na žití z podpory v nezaměstnanosti, pokud na ni ovšem vzniká nárok. Může docházet ke značným finančním potížím, které mohou vygradovat do extrémních rozměrů, jako je například krádež nebo jiné nelegální aktivity spojené se získáním finančního obnosu. Nezaměstnanost dlouhodobého charakteru může vést k chudobě, sociální izolaci nebo až k sociálnímu vyloučení.
- **Rodinu** – v první řadě se jedná o pokles příjmů plynoucích do rodiny a s tím spojeného poklesu životní úrovně (změna každodenních zvyklostí). Rodina se svými aktivitami snaží adaptovat na nižší rozpočet. Může docházet k nesrovnalostem mezi rodinnými příslušníky – změna v pozici a autoritě nezaměstnaného, v horších případech až rozpadu rodiny. Nezaměstnanost ovlivňuje sňatečnost, porodnost a omezuje sociální kontakty rodiny.
- **Každodenní harmonogram, vnímání času** – nezaměstnanost je příčinou narušení denního režimu a vnímání času. Nezaměstnaní můžou svůj každodenní program nahradit pasivními nebo společensky nežádoucími aktivitami, jako je například celodenní sledování televize nebo spánek a v extrémních případech alkoholismem (jako únik z reality) nebo kriminalitou.
- **Fyzické a psychické zdraví** – nezaměstnanost je pro mnoho lidí nepřipustitelná a vysoce traumatizující. Často bývá spojena se ztrátou společenské prestiže. V jedinci dokáže vyvolat pocit zbytečnosti, neschopnosti a ve finále i ztráty sebedůvěry. Může docházet i k psychickým/psychosomatickým problémům, které můžou mít za následek v extrémních případech pobyt v různých ústavech nebo alespoň pravidelné docházení do poradny psychologa/psychiatra.⁵⁶

Každý nezaměstnaný řeší svou situaci jiným způsobem. Vše závisí na individuálních postojích a mravní síle. Pro některé je překonání této situace jednodušší, pro někoho naopak. Je dokázáno, že s nezaměstnaností se lépe vyrovnávají ti, kteří jsou bez práce kratší dobu a s předchozím zaměstnáním nebyli spokojeni. Podle průzkumů je také dokázáno, že

⁵⁶ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

z dlouhodobě nezaměstnaných osob je jen malá část, která je schopná se vyhnout negativním sociálním důsledkům.⁵⁷

Podle Buchtové je zvládnání situace ztráty zaměstnání podmíněno řadou následujících faktorů:

- odolností jedinců vůči zvládnání stresu a psychické zátěži,
- věkem jedince,
- pohlavím, které je významem sociálním a psychologickým (kdy na ztrátu zaměstnání u ženy se pohlíží z jiného hlediska než na ztrátu zaměstnání u muže jako živitele rodiny),
- kvalifikací jedince,
- finančními možnostmi,
- náplní volného času,
- délkou nezaměstnanosti a
- sociální oporou.⁵⁸

3.6 Dlouhodobá nezaměstnanost

Nezaměstnanost může být krátkodobého nebo dlouhodobého charakteru. S krátkodobou nezaměstnaností se obyvatelstvo obvykle vypořádá daleko snadněji než s dlouhodobou. Dlouhodobá nezaměstnanost s sebou přináší daleko vážnější problémy ve formě existenčních potíží člověka a jeho rodiny, ztráty kvalifikace, různých sociálních důsledků, ale i ztráty sebeúcty. Nezaměstnanost bychom proto měli posuzovat nejen podle její výše, ale hlavně podle její délky. Jednou z příčin dlouhodobé nezaměstnanosti může být výplata leckdy vysoké podpory od úřadu práce, která slouží jako oslabující prvek motivace nezaměstnaných při hledání nového zaměstnání (například v Německu lze při splnění určitých podmínek pobírat podporu v nezaměstnanosti ve výši kolem 50 % poslední mzdy, a to bez časového omezení až do doby odchodu do důchodu). U dlouhodobé nezaměstnanosti se může stát, že se samovolně změní vlivem způsobu života nebo postoje k zaměstnání

⁵⁷ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

⁵⁸ BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

z nedobrovolné na dobrovolnou. U dlouhodobě nezaměstnaných si lze povšimnout ztráty motivace při hledání zaměstnání. Problémem je také navyknutí si na leč skromnější, ale o to pohodlnější způsob života, tzn. žít ze státní sociální podpory.⁵⁹

3.7 Politika zaměstnanosti

Politiku zaměstnanosti lze charakterizovat jako systém relativně stabilních zásad, jimž se řídí subjekty politiky zaměstnanosti při rozhodování o pracovních zdrojích a souladem mezi strukturou a počtem pracovních zdrojů a strukturou pracovních příležitostí.⁶⁰

S pomocí politiky zaměstnanosti jsou spoluutvářeny podmínky pro dynamickou rovnováhu na trhu práce a efektivní využití pracovních sil. Politika zaměstnanosti se snaží o harmonizaci mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, resp. o podporu a doladění rovnováhy na trhu práce bez zásadního způsobu modifikace.⁶¹

Hlavními cíli státní politiky zaměstnanosti jsou:

- rovnováha mezi nabídkou a poptávkou pracovních sil na trhu práce,
- efektivní využití zdrojů pracovních sil a
- zajištění práva každého občana na zaměstnání bez ohledu na barvu pleti, rasu, pohlaví, jazyk, náboženství atd.⁶²

Politika zaměstnanosti se zaměřuje zejména na tyto aktivity:

- Rozvoj infrastruktury na trhu práce – s pomocí zabezpečení informačních, poradenských a zprostředkovatelských služeb, které jsou zajišťovány specializovanými institucemi, jako jsou například úřady práce. S jejich pomocí jsou zprostředkovány informace o volných pracovních místech a o uchazečích o práci (např.: o jejich požadavcích na zaměstnání, nebo vzdělání).
- Podpora vytváření nových pracovních míst a pracovních činností ve formě dotací zaměstnavatelům na zřízení nových pracovních míst, příspěvky začínajícím podnikatelům, dotace na pracovníky na veřejně prospěšné práce, ale i usnadnění

⁵⁹ HOLMAN, Robert. *Ekonomie. 5. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

⁶⁰ KÖNIGOVÁ, Martina a HORALÍKOVÁ, Marie. *Personální řízení.* V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2013. ISBN 978-80-213-2328-5.

⁶¹ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti.* Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

⁶² JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti.* Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

nalezení vhodného zaměstnání pro mladistvé a znevýhodněné skupiny na trhu práce.

- Zvýšení adaptability pracovní síly – vlivem změny odvětví a přesunů pracovních sil do jiných odvětví, která jsou žádanější je zapotřebí zvýšení adaptability pracovníků na nový pracovní proces. Právě politika zaměstnanosti podporuje zvýšení adaptability ve formě rekvalifikací.
- Zabezpečení životních podmínek ve formě různých dávek a výplat podpor v nezaměstnanosti.⁶³

3.8 Pasivní politika zaměstnanosti

Pasivní politika zaměstnanosti představuje formy kompenzace za ztrátu příjmu ze zaměstnání, případně možnost dřívějšího odchodu do důchodu. Tato kompenzace může být ve formě výplaty podpory v nezaměstnanosti, která úzce souvisí s evidencí nezaměstnaného na úřadu práce. Proto, aby byla nezaměstnanému vyplácena podpora, musí splňovat podmínky úřadu práce o přiznání podpory v nezaměstnanosti.⁶⁴ Pasivní politika zaměstnanosti by měla být v takové výši, aby se eliminovalo riziko ztráty motivace nezaměstnaného v hledání nového zaměstnání, a nedocházelo tak k dobrovolné nezaměstnanosti.⁶⁵ Nárok na výplatu podpory vzniká podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti tomu, kdo v rozhodném období 2 let zpětně splnil podmínku účasti na důchodovém pojištění v délce alespoň 12 kalendářních měsíců výkonem zaměstnání nebo jinou výdělečnou činností, která byla dobou účasti na důchodovém pojištění.⁶⁶ Pro délku podpůrní doby je rozhodující věk uchazeče. U UoZ do věku 50 let je délka podpory 5 měsíců, u UoZ od 50 do 55 let věku 8 měsíců a u UoZ nad 55 let věku 11 měsíců. Výše podpory, pokud UoZ neukončil poslední zaměstnání bez vážného důvodu, činí 65 % první dva měsíce, 50 % další dva měsíce a po zbývajících podpůrní dobu 45 % z průměrného čistého měsíčního

⁶³ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

⁶⁴ HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

⁶⁵ JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

⁶⁶ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

výdělku potvrzeného posledním zaměstnavatelem. Pokud UoZ poslední zaměstnání ukončil bez vážného důvodu tak výše podpory činí 45 % po celou podpůrčí dobu.⁶⁷

3.9 Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politikou zaměstnanosti jsou myšlena opatření, která směřují k zajištění maximální možné úrovně zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zajišťuje ministerstvo ve spolupráci s úřadem práce. Tyto subjekty se řídí situací na trhu práce a spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty. Součástí aktivní politiky zaměstnanosti jsou kromě nástrojů, které budou podrobně rozebrány v následující podkapitole také poradenské služby, které provádějí krajské pobočky úřadu práce. Cílem těchto poradenských aktivit je vytvoření si profilu daného uchazeče, konkrétně jeho osobnostních a kvalifikačních předpokladů pro volbu povolání nebo pro zprostředkování vhodného zaměstnání. Dále se také s pomocí poradenství volí vhodná forma přípravy k výkonu práce osob zdravotně postižených. Podle zjištěných informací z poradenství se pak vybírá vhodný nástroj aktivní politiky zaměstnanosti, který bude pomocníkem uchazeči nebo zájemci o zaměstnání při uplatnění na trhu práce.⁶⁸

Aktivní politika zaměstnanosti je politikou, která se zabývá nejen vytvářením nových pracovních příležitostí, ale i přípravou subjektů k lepšímu uplatnění na trhu práce. Tato politika bývá zacílena především na dlouhodobě nezaměstnané, kteří mají problém s uplatněním na trhu práce a často u nich bývá rizikem ztráta pracovních návyků, zmrazení dosavadních znalostí a dovedností, problémy v soukromém a společenském životě v některých případech vyvrcholené až sociálním vyloučením ve spojení s kriminalitou.⁶⁹ Aktivní politika zaměstnanosti je realizována s pomocí nástrojů, které slouží jako podpora vstupu na trh práce obtížně zaměstnatelných uchazečů o zaměstnání.

⁶⁷ *Praktické informace pro klienty ÚP ČR*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-113-3.

⁶⁸ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁶⁹ VÁCLAVÍKOVÁ, Anna, Helena KOLIBOVÁ a Alina KUBICOVÁ. *Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti*. Opava: OPTYS, spol. s.r.o., 2009. ISBN 978-80-85819-76-2.

3.9.1 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

S pomocí nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti jsou poskytovány zaměstnavatelům, uchazečům a zájemcům o zaměstnání finanční příspěvky k tvorbě nových pracovních míst, udržení stávajících pracovních míst nebo k lepšímu uplatnění uchazečů na trhu práce a zmírnění jejich současné nepříznivé situace.⁷⁰

Mezi nástroje aktivní politiky zaměstnanosti patří:

- Rekvalifikace cílené a zvolené
- Společensky účelná pracovní místa včetně SVČ
- Veřejně prospěšné práce
- Překlenovací příspěvek
- Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program
- Příspěvek na zapracování
- Poradenství
- Podpora zaměstnávání OZP
- Programy zaměřené na řešení zaměstnanosti
- Pracovní rehabilitace
- Příspěvek na dojížděku (nově od r. 2016)
- Příspěvek na přestěhování (nově od r. 2016)

Rekvalifikace cílené a zvolené

„Rekvalifikací se rozumí získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení stávající rekvalifikace, včetně jejího udržování nebo obnovování.“⁷¹

Za rekvalifikaci lze také považovat získání další kvalifikace sloužící pro pracovní uplatnění fyzické osoby, která ještě žádnou jinou kvalifikaci nezískala. Při specifikaci a určení konkrétní rekvalifikace se vždy vychází ze současné kvalifikace, znalostí, schopností, dovedností a zkušeností fyzické osoby, která má být předmětem rekvalifikace.

⁷⁰ Integrovaný portál MPSV: *Program a strategie APZ* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/program_a_strategie

⁷¹ Integrovaný portál MPSV: *Rekvalifikace* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/rekvalifikace>

Cílená rekvalifikace je uskutečňována na základě dohody mezi úřadem práce a uchazečem nebo zájemcem o zaměstnání, a to v případě, pokud to vyžaduje uplatnění na trhu práce. Fyzická osoba, která je rekvalifikována získá nové teoretické znalosti a praktické dovednosti v rámci dalšího profesního vzdělávání, které ji usnadní vstup na trh práce.⁷² V tomto případě úřad práce platí za účastníka rekvalifikace, pokud ovšem dodrží všechny podmínky dohody, náklady rekvalifikace a také může poskytnout příspěvek na úhradu nutných nákladů s rekvalifikací spojených. Rekvalifikace může být realizována pouze akreditovaným zařízením, vzdělávacím nebo zdravotnickým zařízením, které má akreditované vzdělávací programy.⁷³ Na zařazení do rekvalifikace není z hlediska zákona právní nárok. Vždy záleží na situaci na trhu práce a posouzení konkrétního pracoviště ÚP ČR.⁷⁴

Zvolenou rekvalifikací se podle zákona o zaměstnanosti rozumí ta, kterou si uchazeč nebo zájemce o zaměstnání může vybrat a následně zabezpečit sám. Výdaje na tuto rekvalifikaci mu Úřad práce může uhradit za stanovených podmínek, a to zejména, pokud rekvalifikace přispěje k uplatnění uchazeče nebo zájemce o zaměstnání na trhu práce.⁷⁵

Společensky účelná pracovní místa včetně SVČ

Společensky účelná pracovní místa („dále jen SÚPM“) jsou možností, jak pomoci se získáním zaměstnání dlouhodobě nezaměstnaným nebo jiným způsobem znevýhodněným uchazečům o zaměstnání. Příspěvek je poskytován po dobu 6 měsíců za dodržení stanovených podmínek uvedených v dohodě mezi Úřadem práce a zaměstnavatelem. U uchazečů, kteří jsou v evidenci úřadu práce déle než 24 měsíců, nebo jsou OZP lze příspěvek poskytnout až po dobu 12 měsíců. Zaměstnavatel může kontaktovat pracovníka úřadu práce, se kterým projedná podání žádosti na konkrétního uchazeče o zaměstnání.⁷⁶ Výše příspěvku na mzdové náklady jednoho zaměstnance může ÚP ČR poskytnout v maximální výši 15 tisíc Kč měsíčně po dobu max. jednoho roku. Pokud se jedná o mladého

⁷² Integrovaný portál MPSV: *Rekvalifikace* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/rekvalifikace>

⁷³ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁷⁴ *Praktické informace pro klienty ÚP ČR*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-113-3.

⁷⁵ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁷⁶ Informace zprostředkované KoP Nová Paka ÚP ČR

člověka do 30 let, uchazeče nad 50 let věku, osobu zdravotně postiženou, nebo uchazeče o zaměstnání, který je v evidenci úřadu práce nepřetržitě déle než 2 roky, může ÚP ČR poskytnout příspěvek až ve výši 24 tisíc Kč měsíčně. Max. hranici stanoví centrálně Generální ředitelství ÚP ČR a jednotlivé krajské pobočky je můžou upravit podle aktuální situace na lokálním trhu práce.⁷⁷

Finanční příspěvek lze poskytnout na 3 typy SÚPM:

- pracovní místa, která jsou zaměstnavatelem nově zřizovaná – jedná se o příspěvek na pořízení nezbytně nutného vybavení místa, které zaměstnavatel nově zřídil ve své firmě a chce na toto místo přijmout uchazeče o zaměstnání;
- pracovní místa, která jsou zřizována uchazečem o zaměstnání, a to za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti – jedná se o příspěvek do začátku podnikání UoZ, kteří se rozhodli začít podnikat a mají kvalitně zpracovaný reálný a smysluplný podnikatelský záměr. Příspěvek může být poskytnut na úhradu „vstupních“ nákladů při zřizování pracovního místa
- nebo pracovní místa vyhrazená zaměstnavatelem přímo pro konkrétního uchazeče o zaměstnání – jedná se o příspěvek na mzdové náklady zaměstnance, jehož maximální výše a kritéria jsou uvedena v úvodu popisu nástroje SÚPM.

Na každé pracovní místo je možno poskytnout pouze jeden druh příspěvku.⁷⁸

Veřejně prospěšné práce

„Veřejně prospěšnými pracemi se rozumí časově omezené pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí.“⁷⁹

„Obce a kraje mohou veřejně prospěšné práce využít také při odstraňování následků živelných pohrom nebo zimních či jarních údržbách veřejného prostranství či zeleně.“⁸⁰

⁷⁷ *Praktické informace pro klienty ÚP ČR*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-113-3.

⁷⁸ *Praktické informace pro klienty ÚP ČR*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-113-3.

⁷⁹ Integrovaný portál MPSV: *Veřejně prospěšné práce* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/vpp>

⁸⁰ *Praktické informace pro klienty ÚP ČR*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-113-3.

Tyto časově omezené příležitosti sloužící k pracovnímu uplatnění uchazečů o zaměstnání, kteří patří mezi obtížně umístitelné zejména v oblasti méně kvalifikovaných a pomocných prací, zaměstnavatel vytváří nejdéle na 12, ve výjimečných případech schválených komisí až na 24 po sobě jdoucích kalendářních měsíců, a to i opakovaně. Pracovní příležitosti se vytváří na základě dohody s úřadem práce. Úřad práce na tyto příležitosti může poskytnout příspěvek, který lze stanovit, až do výše skutečně vynaložených prostředků na plat nebo mzdu vyplacenou zaměstnanci, který byl umístěn na veřejně prospěšné práce včetně sociálního a zdravotního pojištění a příspěvku na politiku zaměstnanosti odvedeného z vyměřovacího základu zaměstnance.⁸¹

Překlenovací příspěvek

Tuto formu příspěvku může na základě dohody úřad práce poskytnout osobě samostatně výdělečně činné, která již nepatří mezi uchazeče o zaměstnání, a která byla příjemcem příspěvku na zřízení pracovního místa pro výkon samostatné výdělečné činnosti. Příspěvek je poskytován na úhradu provozních nákladů, jako je například nájemné a služby s ním spojené, náklady na dopravu materiálu a hotových výrobků nebo náklady na opravu a údržbu objektu sloužící pro výkon SVČ, které byly uhrazeny v průběhu období, na které je překlenovací příspěvek poskytnut. Příspěvek je poskytován na dobu 5 měsíců v maximální výši 0,25násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za 1-3 čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém se uzavřela dohoda o překlenovacím příspěvku.⁸²

Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

Poskytuje jej úřad práce na základě dohody, a to v případě, pokud zaměstnavatel přechází na nový podnikatelský program a nemůže v této době svým zaměstnancům poskytnout práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby. Příspěvek je poskytován na částečnou úhradu mzdy, která zaměstnancům náleží po dobu maximálně 6 měsíců. Měsíční příspěvek na jednoho zaměstnance může být ve výši maximálně poloviny minimální mzdy.⁸³

⁸¹ Integrovaný portál MPSV: *Veřejně prospěšné práce* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/vpp>

⁸² Integrovaný portál MPSV: *Příspěvek překlenovací* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/prispevek_preklenovaci

⁸³ Integrovaný portál MPSV: *Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský záměr* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/prispevek_pri_prechodu_na_novy_podnikatelsky_program

Příspěvek na zapracování

Příspěvek na zapracování se poskytuje zaměstnavateli, se kterým byla uzavřena dohoda. Je poskytován Úřadem práce, a to v případě, pokud zaměstnavatel přijímá do pracovního poměru uchazeče, kterému krajská pobočka Úřadu práce věnuje z nějakých důvodů zvláštní péči. Příspěvek se může poskytnout po dobu nejdéle 3 měsíců a může být v maximální výši poloviny minimální mzdy.⁸⁴

Poradenství

Je součástí aktivní politiky zaměstnanosti, jelikož pobočky Úřadu práce mohou v rámci vhodného zprostředkování zaměstnání zabezpečovat poradenství s cílem zjištění osobnostních a kvalifikačních předpokladů fyzických osob pro volbu vhodného zaměstnání.⁸⁵

Podpora zaměstnávání osob zdravotně postižených

Fyzickým osobám, které jsou zdravotně postiženy či jinak omezeny ve výkonu pracovní činnosti, nebo mají z nějakého důvodu sníženou zdravotní způsobilost je Úřadem práce věnována zvýšená péče. K pracovnímu umístění této rizikové skupiny slouží především chráněná pracovní místa, která jsou pro tuto skupinu speciálně zřizována. Z hlediska finanční nákladnosti a náročnosti zřizování těchto vyhrazených míst může být zřizujícím zaměstnavatelům na základě dohody s Úřadem práce poskytnuty tyto příspěvky:

- příspěvek na zřízení chráněného pracovního místa pro osobu zdravotně postiženou,
- příspěvek na zřízení chráněného pracovního místa pro osobu zdravotně postiženou k výkonu samostatné výdělečné činnosti,
- příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů chráněného pracovního místa nebo chráněného pracovního místa osoby samostatně výdělečně činné.
- Maximální výše příspěvku za rok je 48 000 Kč.⁸⁶

⁸⁴ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁸⁵ Integrovaný portál MPSV: *Poradenství* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/poradenstvi>

⁸⁶ Integrovaný portál MPSV: *Opatření na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/opatreni_na_podporu_zamestnavani_osob_se_zdravotnim_p

Programy zaměřené na řešení zaměstnanosti

V rámci poskytování prostředků na aktivní politiku zaměstnanosti je možnost poskytování příspěvků i na programy regionálního a celostátního charakteru. Podporovat lze i projekty zahraničních subjektů, jejichž cílem je zvyšování zaměstnanosti.

Programy celostátního charakteru jsou schvalovány vládou České republiky. Programy obecního, okresního a krajského charakteru schvaluje Ministerstvo práce a sociálních věcí.⁸⁷

Pracovní rehabilitace

Jedná se o komplexní proces, který se zaměřuje na osoby se zdravotním handicapem v rámci pomoci udržení si stávajícího zaměstnání nebo přípravy na nové povolání, které pro něj bude vhodné.⁸⁸

Příspěvek na dojíždění

Po Ústeckém, Olomouckém, Moravskoslezském a Karlovarském regionu se nově od července 2016 na základě tiskové zprávy Generálního ředitelství Úřadu práce ČR začal v Královéhradeckém kraji poskytovat také příspěvek na dojíždění. Cílem tohoto nástroje je posílení mobility klientů, pro které je právě omezená mobilita jednou z bariér, která snižuje jejich šance k uplatnění na trhu práce. O příspěvek mohou žádat uchazeči, kteří budou do nového zaměstnání dojíždět mimo místo bydliště, a jejich evidence na úřadu práce přesahuje 5 měsíců.⁸⁹

Příspěvek na přestěhování

Jedná se o jednorázový příspěvek ve výši 50 000 Kč, který přísluší uchazeči o zaměstnání, který se za prací přestěhuje dál než 50 km a je veden v evidenci ÚP ČR déle než 5 měsíců. Příspěvek je v realizaci od listopadu 2016.⁹⁰

3.9.2 Rizikové skupiny

Podle Buchtové na trhu práce existují skupiny, které jsou svými charakteristikami, jako např.: zdravotní stav, věk, kvalifikace, pohlaví, etnická příslušnost vyčleněny od

⁸⁷ Integrovaný portál MPSV: *Cílené programy k řešení zaměstnanosti* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/cilene_programy_k_reseni_zamestnanosti

⁸⁸ *Praktické informace pro klienty ÚP ČR*. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-113-3.

⁸⁹ Úřad práce Jičín

⁹⁰ Úřad práce Jičín

ostatních. U těchto skupin je větší pravděpodobnost rizika ztráty zaměstnání, opakované nezaměstnanosti a předurčení pro dlouhodobou nezaměstnanost. Uvedené skupiny jsou vzhledem ke svému „handicapu“ povětšinou obsazovány na méně placená pracovní místa nebo nemůžou práci najít vůbec. Právě na tyto skupiny se zaměřuje politika zaměstnanosti se snahou pomoci jim s uplatněním na trhu práce. Mezi rizikové skupiny patří mladí lidé, lidé bez kvalifikace, ženy a maminky s dětmi, starší lidé, osoby se zdravotním postižením nebo lidé různých etnických národností a menšin.⁹¹

Podle Sirovátka a Mareše se rizikové skupiny v podmínkách vysoké nezaměstnanosti ocitají mimo trh práce, a to především z důvodů různých překážek, jako jsou například věk, nedostatečná kvalifikace, zdravotní omezení, nedostatek praxe a zkušeností, pohlaví nebo etnická příslušnost menšin. Tyto překážky jsou většinou důvodem nerovnocenného soutěžení s ostatními uchazeči o zaměstnání na trhu práce.⁹²

Podle portálu ministerstva práce a sociálních věcí do rizikových skupin spadají uchazeči, u kterých dochází ke kumulaci různých překážek na trhu práce, jako je například jejich nepříznivý zdravotní stav, vyšší věk, nedostatečné zkušenosti a praxe, péče o dítě, dlouhodobá nezaměstnanost, nebo také místo bydliště v regionu s vysokou nezaměstnaností. Tyto skupiny, do kterých patří dlouhodobě nezaměstnaní (déle než 12 měsíců), uchazeči, kterým je věnována zvýšená péče kvůli jejich zdravotnímu stavu či péči o dítě, dále uchazeči ve věku do 30 let a nad 50 let věku, osoby zdravotně postižené, uchazeči vracející se po rodičovské/mateřské dovolené anebo ti, kteří vyžadují zvláštní péči z důvodu jiných bránících jejich vstup na trh práce, většinou bývají cílem nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.⁹³

Buchtová ve své knize *Nezaměstnanost z r. 2013* vytyčuje tyto rizikové skupiny:

- **Mladí lidé**

Do této skupiny patří zejména absolventi maturit a vysokých škol, kteří jsou oproti ostatním na trhu práce znevýhodněni. Je to dané zejména tím, že nemají dostatečnou praxi, která je od spousty zaměstnavatelů požadována. Jako nevýhodu lze spatřovat

⁹¹ BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

⁹² SIROVÁTKA, Tomáš a Petr MAREŠ. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3048-8

⁹³ Integrovaný portál MPSV: *Program a strategie APZ* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/program_a_strategie

také nedostatečnou orientaci na trhu práce a absenci pracovních kontaktů, které by dopomohly jejich pracovnímu uplatnění.⁹⁴

- **Lidé bez kvalifikace**

Lidé bez kvalifikace jsou obtížně uplatnitelní na trhu práce z důvodu jejich náročné vzdělávatelnosti, složitého zaškolování nebo nevhodných předpokladů, někdy také spojených s nízkým zájmem o práci. Lidé bez kvalifikace také mají v mnoha případech sklon k nežádoucímu společenskému chování, jako je například alkoholismus, výtržnictví, nebo krádeže vedoucí k vyloučení dotyčné osoby ze společnosti. Toto chování je často podmíněno rodinnými vztahy a životním stylem celé rodiny. Sociálně vyloučení jedinci poté mají sklon k dlouhodobé nezaměstnanosti.

V současné moderní době informací jsou pro zaměstnavatele hodně důležité znalosti a dovednosti nových pracovníků. O neschopné a nekvalifikované lidi už nebude takový zájem, jelikož moderní doba automatizace dokáže tyto pracovníky nahradit přesnějšími a z ekonomického pohledu levnějšími stroji.⁹⁵

- **Staří lidé**

Dle předchozích výzkumů Buchtové z r. 1992 tato riziková skupina nese ztrátu zaměstnání nejobtížněji, a to hlavně z důvodu pocitu nepotřebnosti, bezradnosti, nejistoty, psychické tenze ve spojení se ztrátou sebedůvěry. V pokročilejší fázi bezradnosti způsobené ztrátou zaměstnání se také objevuje spolu s pracovní rezignací rezignace vůči společnosti.⁹⁶

- **Lidé se zdravotním postižením**

V důsledku zvyšování produktivity práce a nátlaku na pracovní sílu se v současné době snižuje šance na uplatnění zdravotně postižených na trhu práce. Tato skutečnost může mít pro rizikovou skupinu dopady nejen ekonomického, sociálního a psychického rázu, ale také problém pocitu lidské důstojnosti. Dle statistik doba

⁹⁴ BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

⁹⁵ BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

⁹⁶ BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

evidence lidí se zdravotním postižením na úřadech práce významně převyšuje dobu evidence zdravotně způsobilých uchazečů.⁹⁷ V současné době se pro zdravotně postižené otevřela nová šance se prosadit na trhu práce, a to ve smyslu chráněných pracovních dílen, které jsou s pomocí aktivní politiky zaměstnanosti podporovány ve formě dotací na jednotlivce. Ale i v některých těchto dílnách lze spatřovat nátlak ze strany zaměstnavatele na zvyšování produktivity práce.

- **Ženy**

Jak je již známo z různých výzkumů a statistik, tak ženy mají na trhu práce oproti mužům nepříznivé postavení. Tato skutečnost je dána zejména nižší mužskou zatížeností, týkající se starostí o domácnost a větší územní mobilitou.⁹⁸ Ženy jsou ve většině případů předurčeny ke starosti o domácnost a po mateřské dovolené k péči o dítě. V důsledku těchto skutečností zde vzniká problém s pracovní flexibilitou, jelikož zaměstnavatelé často preferují více směnný pracovní provoz, nebo flexibilní pracovní dobu. U matek s dětmi je také velká pravděpodobnost vyšší pracovní absence právě z důvodu péče o dítě.

- **Romské etnikum**

U této rizikové skupiny se lze setkat převážně s problémem nízké vzdělanosti. Většina příslušníků romských etnik má dokončeno pouze základní vzdělání bez další kvalifikace, v některých případech nemají dokončené ani základní vzdělání. V některých případech se lze setkat také s předsudky některých zaměstnavatelů díky negativním zkušenostem týkající se pracovní morálky a vyšší kriminální aktivitou. Šance této rizikové skupiny se tedy vlivem uvedených skutečností pro uplatnění na trhu práce výrazně snižují.⁹⁹

⁹⁷ BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

⁹⁸ BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

⁹⁹ BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8

3.10 Financování politiky zaměstnanosti

Česká republika je od vstupu ČR do Evropské unie (v květnu 2004) významně ovlivňována regionální politikou Evropské unie neboli politikou hospodářské, sociální a územní soudržnosti.¹⁰⁰

Regionální politika je financována prostřednictvím strukturálních fondů. Poskytnuté prostředky z těchto fondů jsou čerpány členskými státy Evropské unie, jakožto i Českou republikou na základě definovaných cílů a priorit. Evropský sociální fond spolu s Evropským fondem pro regionální rozvoj patří mezi tyto strukturální fondy.¹⁰¹

Finanční příspěvky poskytované zaměstnavatelům v rámci politiky zaměstnanosti musí splňovat kritéria efektivnosti, hospodárnosti a účelnosti vynaložených prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu. Nakládání s těmito prostředky se řídí zvláštním právním předpisem, zákonem č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.¹⁰²

3.10.1 Evropský sociální fond

Evropský sociální fond (dále jen „ESF“) patří mezi klíčové nástroje k realizaci Evropské strategie zaměstnanosti. Jeho hlavním cílem je podpora vysoké úrovně zaměstnanosti a kvalitních zaměstnání, mobilitu pracovních sil, povzbudit vzdělání a výcvik k vyšší úrovni, podporovat rovnost pohlaví, nediskriminaci, rovné příležitosti pro všechny a v neposlední řadě podpořit sociální začleňování a boj proti chudobě.

Cíle ESF jsou následující:

- Pomoc nezaměstnaným lidem při vstupu na trh práce
- Rovné příležitosti pro všechny při vstupu na trh práce
- Sociální začleňování, tzn. pomoc při vstupu na trh práce lidem ze znevýhodněných sociálních skupin

¹⁰⁰ HORÁK, Pavel. *Role lokálních projektů v české politice zaměstnanosti: evaluační studie projektu zaměřeného na zvýšení zaměstnatelnosti zdravotně postižených osob a osob starších padesáti let*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7489-7.

¹⁰¹ TOMŠÍK, Karel. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. Vyd. 8. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2014. ISBN 978-80-213-2490-9.

¹⁰² Integrovaný portál MPSV: *Financování APZ* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/financovani_apz

- Rozvoj kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly
- Celoživotní vzdělávání
- Zavádění moderních způsobů podnikání a organizace práce
- Zlepšení postavení žen na trhu práce, tzn. rovnost pohlaví při uplatnění na trhu práce
- Boj s diskriminací a nerovnostmi spojenými s trhem práce¹⁰³

Projekty, které jsou podporovány s pomocí ESF:

- rekvifikace nezaměstnaných,
- speciální programy pro zdravotně znevýhodněné osoby, děti, mládež etnické menšiny a další osoby, které jsou nějakým způsobem znevýhodněné,
- tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance,
- podpora začínajícím podnikatelům (OSVČ),
- rozvoj vzdělávacích programů (včetně distančních forem vzdělávání),
- rozvoj institucí služeb zaměstnanosti,
- zavádění a modernizace kombinované a distanční formy studia,
- zlepšování podmínek pro využívání ICT pro žáky i učitele,
- zvyšování kompetencí řídicích pracovníků škol a školských zařízení v oblasti řízení personální politiky,
- stáže pedagogů, studentů a vědeckých pracovníků v soukromém i veřejném sektoru.¹⁰⁴

Základní programy Evropského sociálního fondu

Jsou zde uvedeny operační programy, které byly a aktuálně jsou realizovány v průběhu sledovaného období, kterého se diplomová práce týká.

1. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanosti (OP LZZ)
2. Operační program Zaměstnanost (OPZ)

Pro roky 2007–2013 byl stanoven jako operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, jenž byl zaměřen na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní

¹⁰³ Integrovaný portál MPSV: *Evropský sociální fond ČR* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf>

¹⁰⁴ Integrovaný portál MPSV: *Evropský sociální fond ČR* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf>

politiky trhu práce a profesního vzdělávání, dále na začleňování osob sociálně vyloučených a na zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech. Výše finanční alokace pro OP LZZ pro rok 2007–2013 byla 1,88 mld. €.

Operačním programem ČR financovaným z ESF pro aktuální programové období 2014–2020 je Operační program Zaměstnanost, který podporuje intervence nehmotného charakteru a jeho cílem je modernizace veřejné správy a veřejných služeb. Tento OP je řízený Ministerstvem práce a sociálních věcí a pokrývá tyto oblasti:

- podpora zaměstnanosti,
- rovné příležitosti žen a mužů,
- adaptabilita zaměstnanců a zaměstnavatelů,
- další vzdělávání,
- sociální začleňování a boj s chudobou,
- modernizace veřejné správy a veřejných služeb a
- podpora mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanosti, sociálního začleňování a veřejné správy.

Finanční alokace pro OP Zaměstnanost pro rok 2014–2020 je 2,1 mld. €.

Dalšími programy financovanými z ESF v programovém období 2014–2020 jsou: OP Výzkum, vývoj a vzdělávání, řízený Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a OP Praha Pól růstu, řízený Magistrátem hlavního města Prahy.¹⁰⁵

3.10.2 Státní rozpočet

Kromě Evropského sociálního fondu je aktivní politika zaměstnanosti financována také státním rozpočtem České republiky. Jedná se o finanční prostředky čerpané z národních peněz (tzv. národní).

3.10.3 Subjekty finančních příspěvků

Příjemci příspěvků mohou být:

- Kraje a obce jako zaměstnavatelé
- Příspěvkové organizace, které jsou zřizovány krajem nebo obcí

¹⁰⁵ Evropský sociální fond: *OP Zaměstnanost 2014–2020* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2017-01-20]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/detail-clanku/-/asset_publisher/BBFAoaudKGfE/content/op-zamestnanost-2014-2020

Finanční příspěvky jsou poskytovány na základě písemné dohody uzavřené s žadatelem. Nedodržení podmínek v dohodě, nebo jakékoliv neoprávněné nakládání s příspěvkem se považuje za porušení rozpočtové kázně podle zákona o obcích č. 218/2000 Sb. Příspěvky jsou poskytovány bezhotovostně. Pokud není stanovena výjimka je možno finančně podporovat pouze uchazeče v evidenci úřadu práce.

Příjemci příspěvků nemohou být:

- Státní příspěvkové organizace a organizační složky státu
- Organizační složky územních a vyšších samosprávných celků
- Žadatelé, kterým byla na stejný účel poskytnuta hmotná podpora investičních pobídek
- Žadatelům o dotaci na společensky účelná pracovní místa, veřejně prospěšné práce, příspěvek na zpracování a příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program, kterým byla udělena pokuta za umožnění výkonu nelegální práce, a to po dobu 3 let od data nabytí právní moci rozhodnutí.

Dále příspěvky se nemohou poskytovat na stejný účel, který je již podporován v rámci prostředků státního rozpočtu, rozpočtu územních a vyšších samosprávných celků, strukturálních fondů EU, programů EU nebo jiných veřejných zdrojů.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Integrovaný portál MPSV: *Financování APZ* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/financovani_apz

4 Vlastní práce

4.1 Charakteristika okresu Jičín

Okres Jičín rozkládající se na rozloze 887 km² s počtem obyvatel 79 490 (k 1. 1. 2016). Je jedním z pěti okresů spolu s Náchodem, Trutnovem, Rychnovem nad Kněžnou a Hradcem Králové, který je součástí Královéhradeckého kraje a leží v jeho severozápadní části. Po okresu Náchod a Hradec Králové je třetím nejmenším okresem v kraji. Co se polohy týče, tak na severu sousedí s okresem Semily spadajícím pod Liberecký kraj, na východě s okresem Trutnov, na jihu s okresem Královéhradeckým a na západě sousedí s okresy Mladá Boleslav a Nymburk, které jsou součástí Středočeského kraje. Ve struktuře obcí zde převládají malé obce s počtem obyvatel od 200 do 499 a obce s počtem obyvatel do 199. Celkem má okres 111 samostatných obcí, přičemž 10 z nich má status města a 3 status městyse. Centrem okresu je město Jičín s 16 394 obyvateli (k 1. 1. 2016).

Jičínský okres je díky své malebné krajinné oblasti zvané Český ráj ležící na severozápadě, pískovcovým útvarům v Prachovských skalách rozkládajících se u města Jičína a četným historickým památkám, zejména v okolí Jičína a Sobotky jedním z nejvyhledávanějších turistických míst v ČR. Z hojně navštěvovaných hradů a zámků ležících v Českém ráji a jeho okolí lze jmenovat hrad Kost, hrad Trosky, zámek Humprecht a Dětenice, Staré Hrady nebo také hrad Pecka. Z dalších míst volné rekreace je nejvíce navštěvováno okolí Jinolických rybníků, Prachova, okolí Lužan, Sobotky, Dřevěnic a také v neposlední řadě okolí města Hořice proslaveného svou sochařskou tradicí. Z míst vázané rekreace se nejvíce objektů nalézá v podhůří Krkonoš, v okolí Staré a Nové Paky, na Bělohradsku a Hořicku a v Českém ráji. Kromě chráněné krajinné oblasti Český ráj je zde možno také navštívit sedm přírodních rezervací a 30 přírodních památek.¹⁰⁷

4.1.1 Silné a slabé stránky okresu

Na základě zprávy o situaci na trhu práce v okrese Jičín jsou uvedeny následující silné a slabé stránky okresu. SWOT analýza vytvořena nebyla, jelikož není cílem diplomové práce.

¹⁰⁷ Český statistický úřad: *Charakteristika okresu Jičín* [online]. Hradec Králové: Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové, 2016 [cit. 2016-09-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/charakteristika_okresu_jicin

Silné stránky

- Výhodná poloha v severovýchodní části České republiky – dobrá dostupnost do dalších průmyslových, přírodních i kulturních center země. Dojíždění za kvalifikovanější prací je tak pro obyvatele okresu jednodušší.
- Průmyslové zóny – dostatek pracovních příležitostí.
- Rozvinutý strojný a automobilový průmysl s vybudovanou tradicí.
- Výhodné podmínky pro cestovní ruch a rekreaci, kde nachází zaměstnání značná část ekonomicky aktivního obyvatelstva.
- Dostatečná kapacita základních, středních škol a detašovaná pracoviště VŠ Zemědělské univerzity Praha a Technické Univerzity Liberec.¹⁰⁸

Slabé stránky

- Velká závislost průmyslových podniků na exportu.
- Nedostatek pracovníků technických profesí, po nichž zaměstnavatelé projevují trvalý zájem.
- Jičín je okresem s největším počtem obcí v rámci kraje. Obyvatelstvo je zde rozptýleno do menších sídelních oblastí, to znamená, že je odkázáno na dojíždění za prací do průmyslových zón nebo firem ve spádových obcích.
- Mikroregiony jsou velmi jednostranně zaměřené na určité výrobní programy. Nejvíce pracovních příležitostí je v mikroregionu Jičín a Nová Paka, naopak nejméně v Kopidlně a Vysokém Veselí.
- V menších obcích je nízká dopravní obslužnost.¹⁰⁹

4.1.2 Mikroregiony Jičínska

Okres Jičín se dělí na devět mikroregionů. Každý mikroregion se vyznačuje jinými charakteristikami – členitostí, počtem obyvatel, průmyslem, podílem nezaměstnanosti. V následující tabulce jsou znázorněny údaje o počtu obyvatel a podílu nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech.

¹⁰⁸ Zpráva o situaci na trhu práce v roce 2015

¹⁰⁹ Zpráva o situaci na trhu práce v roce 2015

Tabulka 4.1 – Počet obyvatel a podíl nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech

Mikroregion	Počet obyvatel k 1. 1. 2016	Podíl nezaměstnanosti k 31. 12. 2015
Jičín	16 394	3,1 %
Hořice	8 583	5,3 %
Nová Paka	9 208	4 %
Lázně Bělohrad	3 728	3,8 %
Sobotka	2 427	3,2 %
Libáň	1 744	4 %
Miletín	895	4,6 %
Kopidlno	2 160	5,4 %
Vysoké Veselí	876	4,8 %

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

Dále jsou jednotlivé mikroregiony blíže charakterizovány:

Jičín

Považován za centrum okresu je největším mikroregionem, ve kterém se nacházejí nejvýznamnější zaměstnavatelé okresu (jak bude dále uvedeno v kapitole 4.1.4). Tento mikroregion je významný nejen pro svou průmyslovou sféru, velký počet škol včetně konzultačních středisek vysokých škol, ale také díky své historii a malebnému okolí Českého ráje patří k vysoce turisticky navštěvovaným. Jičín je mikroregionem s nejnižší nezaměstnaností.

Hořice

Město Hořice a okolí je známé díky svým bohatým kulturním tradicím, rozvinutému textilnímu, kamenickému a strojírenskému průmyslu. Díky své členitosti a poloze v Podkrkonoší patří mezi turisticky navštěvované mikroregiony. Hořice jsou také proslavené výrobou hořických trubiček a nejstarší kamenickou školou, která se zaměřuje na výrobu kamenných soch, jež lze spatřit po celém městě (zejména na vrchu zvaný Gothard, který je součástí města). Mikroregion patří spolu s Kopidlnem a Vysokým Veselím mezi mikroregiony s vyšší nezaměstnaností.

Nová Paka

Mikroregion známý svou výrobou piva a jeho exportem do různých zahraničních zemí, textilním průmyslem, ale také kulturní činností. Z kulturních zařízení je zde možno navštívit Suchardův dům, Klenotnici nebo Novopacké muzeum. Město Nová Paka je rodištěm známé zpěvačky Nadi Urbánkové.

Lázně Bělohrad

Jak již z názvu města vyplývá, tak mikroregion je známý zejména svou lázeňskou činností. Nachází se zde „staré“ lázně a také nově vybudovaný lázeňský komplex „Tree of Life“, který nabízí širokou škálu procedur nejen pro lázeňské hosty. Dalšími turistickými zajímavostmi jsou lázeňský park Bažantnice nebo také romantický kopeček s kostelíkem zvaný Byšičky. Patří mezi mikroregiony s nižší nezaměstnaností.

Sobotka

Patří mezi rekreační a turistické mikroregiony Jičínska hlavně z důvodu těsné návaznosti na Český ráj. Mikroregion je zaměřený spíše na zemědělský průmysl. Centrum Sobotky je městskou památkovou zónou se zachovalou lidovou architekturou. Nad městem se tyčí lovecký zámek ze 17. století Humprecht a vede zde také spousta turistických tras do okolních hradů a zámků Českého ráje. Nezaměstnanost je zde nižší hlavně z důvodu dojíždění mnoha lidí za prací do nedaleké Mladé Boleslavi.

Libáň

Patří mezi zemědělsky – průmyslové mikroregiony. Mnoho lidí pracuje v zemědělství nebo v automobilovém průmyslu, ale také dojíždí za prací do Mladé Boleslavi nebo Jičína. Je zde velice dobré autobusové spojení s významnými centry, jako je právě Mladá Boleslav, Jičín, ale i Praha. Z kulturních zajímavostí se kousek od Libáně nachází hojně navštěvovaný zámek Staré Hrady a vede zde také spousta turistických stezek k zajímavostem Českého ráje.

Miletín

Je rodištěm známého básníka Karla Jaromíra Erbena. Počtem obyvatel je druhým nejmenším mikroregionem známým zejména svými tradičními miletínskými modlitbičkami a dalšími cukrářskými výrobky z rodu Erbenů. Je zde významně zastoupen textilní a zemědělský průmysl, ve kterém většina lidí nachází pracovní uplatnění. Patří mezi regiony s vyšším podílem nezaměstnaných osob.

Kopidlno

Ležící v jižní rovinaté části Jičínska je jedním z problémových mikroregionů, co se nezaměstnanosti týče. Podíl nezaměstnaných osob je zde vysoký, ačkoliv dopravní dostupnost mikroregionu je nadprůměrná a autobusové spoje do Kopidlna zajíždí z různých směrů. Většina lidí zde nachází pracovní uplatnění zejména ve dřevozpracujícím průmyslu.

Vysoké Veselí

Je počtem obyvatel nejmenším rovinatým mikroregionem okresu zaměřeným převážně na zemědělskou výrobu. Díky své vysoké nezaměstnanosti patří mezi problémové mikroregiony. Hlavním problémem uplatnění obyvatel Vysokého Veselí je nízká úroveň vzdělanosti.

4.1.3 Geografie a demografie okresu Jičín

Geografie

Jižní část Jičínska (okolí Kopidlna a Libáně) je převážně rovinatá, od středu přes chlomy (Hořicko) vyznačující se větší členitostí dominující na severovýchodě Krkonošským podhůřím (Novopacko). Nadmořská výška se tak mění od nejnižší položeného místa okresu s 208 m nadmořské výšky až po nejvyšší vrchol Kozinec s nadmořskou výškou 608 m ležící u obce Vidochov v severní části. Specifikou okresu jsou pískovcové útvary Prachovských skal tvořící východní část krajinné oblasti Český ráj.

Z vodních toků je nejvýznamnějším Cidlina, která pramení v okrese Semily na úpatí hory Tábor. Druhou největší řekou je Mrlina pramenící poblíž Markvartic a protékající Kopidlnem. Z dalších menších říček převážně pramenících v krkonošském podhůří lze jmenovat Studénku, Trnávku, Javorku, Rokytku a Bystřici. Také rybníky, které jsou převážně využívány k rekreačním činnostem, jsou nedělitelnou součástí okresu. Jsou to například Jinolické rybníky, rybník Kníže, Dvorecký rybník, rybník Hlíza ve Dřevěnici, Šibeňák, Ostružno atd. Vodní plocha okresu celkově zaujímá 1062 ha.¹¹⁰

Demografie

Hustota zalidnění okresu Jičín je 90 obyvatel na 1 m². Největší koncentrace obyvatelstva je soustředěna do obcí III. stupně (s rozšířenou působností) – Jičín, Nová Paka a Hořice. Z demografických údajů si také lze povšimnout, že průměrný věk mužů (40, 9) i

¹¹⁰ Český statistický úřad: *Charakteristika okresu Jičín* [online]. Hradec Králové: Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové, 2016 [cit. 2016-09-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/charakteristika_okresu_jicin

žen (43, 9) se neustále zvyšuje. Živě narozených za rok 2015 bylo 857 a zemřelých 897. Přirozený přírůstek na 1000 obyvatel činil – 0,5, přírůstek stěhováním 2,0 a celkový přírůstek 1,4. Celkem se za rok 2015 přistěhovalo 1 156 obyvatel a vystěhovalo 1 001.

Dle ČSÚ uchazečů o zaměstnání v okrese k 31. 12. 2015 bylo 2 156, z čehož 2 117 bylo dosažitelných, 1 110 žen a 302 se zdravotním postižením. Podíl nezaměstnaných osob činil 4, 05 %, počet volných pracovních míst 531 a počet uchazečů na 1 jedno volné místo 4, 1.¹¹¹

Vývoj počtu obyvatel v okrese Jičín přehledně zobrazuje následující tabulka.

Tabulka 4.2 – Vývoj počtu obyvatel v okrese Jičín

	2011	2012	2013	2014	2015
Počet obyvatel	79 686	79 314	79 168	79 375	79 490
z toho ženy	40 072	39 985	39 884	39 990	40 033
Obyvatelé ve věku					
0–14	14,5 %	14,7 %	14,8 %	14,9 %	15,1 %
15–64	68,5 %	67,8 %	67,1 %	66,4 %	65,8 %
65 a více	17 %	17,6 %	18,1 %	18,7 %	19,2 %

Zdroj: Český statistický úřad. Vlastní zpracování.¹¹²

Z výše uvedené tabulky č. 4.2 lze vypočítat, že největší část obyvatelstva okresu Jičín tvoří obyvatelé ve věku 15–64 let. Naopak nejméně zastoupenou skupinou jsou obyvatelé ve věku 0–14 let. Podle údajů českého statistického úřadu počet obyvatel Jičínska meziročně vzrostl o 115 obyvatel, přičemž 40 033 obyvatel tvořily ženy a 39 457 obyvatel muži.¹¹³

¹¹¹ Český statistický úřad: *Vybrané ukazatele za okres Jičín – časová řada* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2016 [cit. 2016-09-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11264/17845166/CZ0522_new_upr.pdf/5afdb301-bbce-4808-8a6f-2e60802141c3?version=1.1

¹¹² Český statistický úřad: *Vybrané ukazatele za okres Jičín – časová řada* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2016 [cit. 2016-09-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11264/17845166/CZ0522_new_upr.pdf/5afdb301-bbce-4808-8a6f-2e60802141c3?version=1.1

¹¹³ Český statistický úřad: *Vybrané ukazatele za okres Jičín – časová řada* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2016 [cit. 2016-09-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11264/17845166/CZ0522_new_upr.pdf/5afdb301-bbce-4808-8a6f-2e60802141c3?version=1.1

4.1.4 Zemědělství, doprava a průmysl

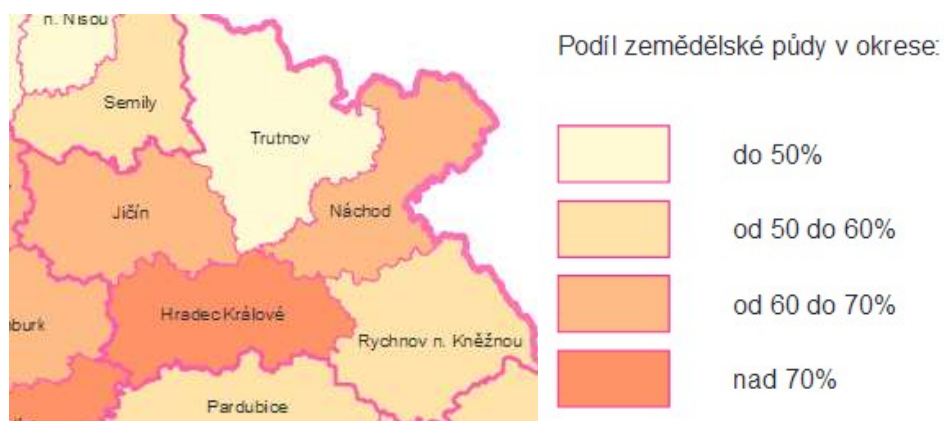
Jičínský okres lze charakterizovat jako okres průmyslově-zemědělský s rozvinutým cestovním ruchem, přičemž největší koncentrací cestovního ruchu se vyznačují Krkonoše a Český ráj.

Zemědělství

V zemědělské sféře okresu má v rostlinné výrobě významné místo pěstování obilovin jako je ječmen a pšenice, dále pěstování kukuřice a řepky. Z ovoce se na Jičínsku převážně pěstují jablka, rybíz, třešně, višně a ze zeleniny cibule, mrkev, zelí nebo také brambory. V živočišné výrobě převažuje chov skotu a prasat.

Níže uvedený obrázek uvádí podíl zemědělské půdy v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje.

Obr. 4.1 – Podíl zemědělské půdy

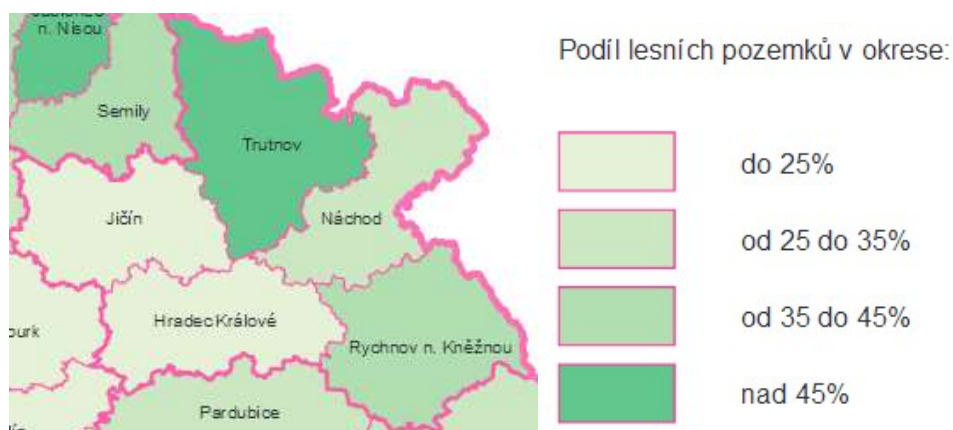
Zdroj: Ročenka půdního fondu 2016.¹¹⁴

Obrázek č. 4.1 vyobrazuje, že podíl zemědělské půdy v Jičínském okrese se pohybuje mezi 60–70 %. Největší podíl zemědělské půdy z okresů Královéhradeckého kraje má okres Hradec Králové, nejmenší Trutnov.

Další obrázek přehledně zobrazuje podíl zalesněných pozemků v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje.

¹¹⁴ *Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky: stav ke dni 31. 12. 2015* Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální, 2010-. ISSN 1804-2422.

Obr. 4.2– Podíl lesních pozemků

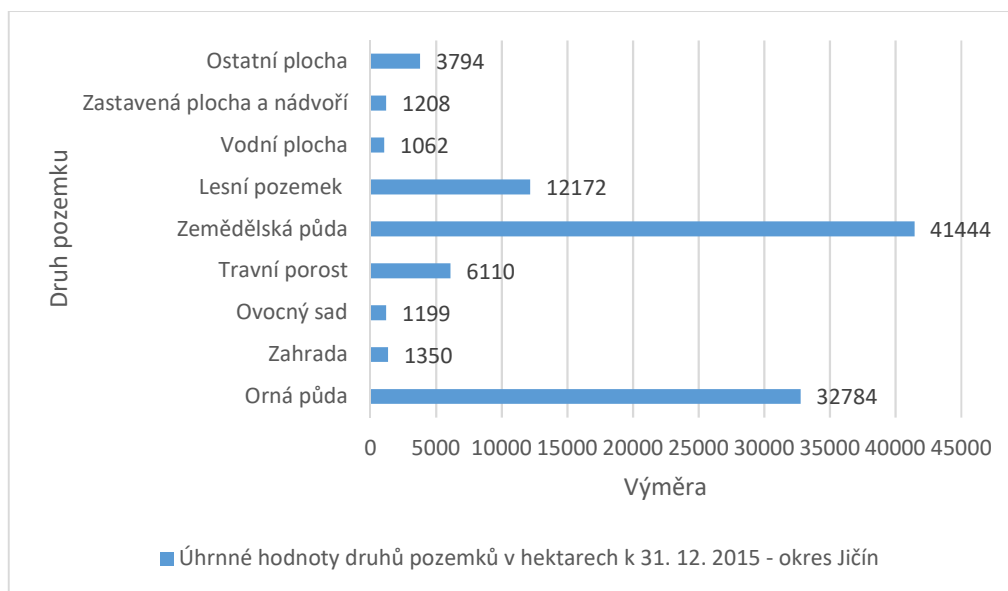

Zdroj: Ročenka půdního fondu 2016.¹¹⁵

Z obrázku č. 4.2 je viditelné, že podíl zalesněných pozemků na Jičínsku je nízký do 25 %. Nejvíce lesních pozemků má okres Trutnov.

V následujícím grafu je uvedeno rozdělení celkové výměry všech pozemků okresu Jičín na jednotlivé druhy pozemků.

Graf 4.1 – Úhrnné hodnoty pozemků na Jičínsku

Zdroj: Ročenka půdního fondu 2016. Vlastní zpracování¹¹⁶

¹¹⁵ *Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky: stav ke dni 31. 12. 2015* Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální, 2010-. ISSN 1804-2422.

¹¹⁶ *Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky: stav ke dni 31. 12. 2015* Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální, 2010-. ISSN 1804-2422.

Z výše uvedeného grafu č. 4.1 je viditelné, že svou výměrou 41 444 ha je zemědělská půda nejvíce zastoupeným druhem pozemku na Jičínsku. Dalším nejvíce využívaným pozemkem je orná půda s 32 784 hektary.

Doprava

Centrem okresu je město Jičín, ve kterém se také protínají nejvýznamnější tepny silnic I. třídy – silnice číslo 16, která vede z Řevničova přes Slaný až na polskou hranici a silnice č. 35 (druhá nejdelší česká silnice I. třídy), která vede z polského přechodu Porajów přes Hradec Králové až na hraniční přechod Bumbálka se Slovenskem. Jičín má velmi dobré dopravní spojení s většinou významných center republiky. Také je zde velice dobré autobusové spojení s velkým množstvím dálkových spojů. Další významnou spojnicí okresu je silnice I. třídy číslo 32, která spojuje Jičín s Poděbrady. Co se vlakové dopravy týče, tak ta v Jičínském okrese nemá velký význam.¹¹⁷

Průmysl

Z průmyslového odvětví se Jičínsko vyznačuje zejména zpracovatelským průmyslem. Převládá zde „automotive“ výroba neboli výroba dílů do automobilů, strojírenství, slévárenství, nebo textilní průmysl. Neméně významný je zde také cestovní ruch, který díky atraktivitě okolí zaměstnává vysoký počet lidí a pracovní příležitosti v zemědělství.

Na Jičínsku sídlí mnoho významných zaměstnavatelů. Pro zlepšení přehledu jsou zaměstnavatelé rozděleni do tabulek podle jednotlivých mikroregionů.

Tabulka 4.3 Významní zaměstnavatelé mikroregionu Jičín

Zaměstnavatel	Předmět činnosti, počet ZC
Continental Automotive CR, s. r. o.	jedním z nejvýznamnějších a největších zaměstnavatelů okresu, který zaměstnává okolo 1 500 lidí a jejich počet v důsledku rozšiřování výroby neustále narůstá. Předmětem činnosti je výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla. Continental je jedním z nejstabilnějších zaměstnavatelů, na kterého jsou napojeny další dopravní a skladové firmy.

¹¹⁷ Český statistický úřad: *Charakteristika okresu Jičín* [online]. Hradec Králové: Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové, 2016 [cit. 2016-09-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/charakteristika_okresu_jicin

Oblastní nemocnice Jičín, a. s.	patří mezi největší zaměstnavatele nevýrobní sféry zabývající se ústavní zdravotní péčí. Zaměstnává více jak sedm set zaměstnanců a jejich počet vzrůstá.
Hydra, a. s.	je firma zaměřená na výrobu kondenzátorů pro bílou a světelnou techniku. Vyrobené kondenzátory dodává zejména na zahraniční trh. Hlavní sídlo firmy se nachází v Jičíně a v Německu v Berlíně, výrobní závod ve Vietnamu. Počet zaměstnanců se pohybuje mezi 200–249.

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Dalšími významnými zaměstnavateli se sídlem v Jičíně jsou dopravní společnost CS Cargo, slévárenská výrobní společnost zabývající se výrobou litých kol Ronal a SanSwiss zaměřený na výrobu sprchových koutů a koupelen.

Tabulka 4.4 Významní zaměstnavatelé mikroregionu Nová Paka

Nová Paka	Lohman & Rauscher	je společnost zabývající se textilním průmyslem, konkrétně výrobou lékařských potřeb. Jejich předmětem činnosti je výroba obvazových materiálů, tampónů a výrobků pro operace. S počtem zaměstnanců dle ČSÚ spadá do kategorie 500–999. V letních měsících firma nabírá také spousty brigádníků jako sezónní pracovníky.
	SQS Vlákenná optika, a. s.	tento významný zaměstnavatel Novopacka se zabývá výrobou součástek vláknové optiky a optoelektroniky. Firma je významná také zaměřením na inovaci a vývoj zcela nových produktů. Počet zaměstnanců se pohybuje mezi 200–249.
	Quittner & Schimek s. r. o	v současné době rozšiřující výrobu a přibírající nové zaměstnance. Společnost

		se zabývá distribucí elektronických součástí pro náročné systémy v oblastech leteckých systémů, vojenských aplikací, dopravních technik, telekomunikací atd. Počet zaměstnanců 200–249.
	ZPA Nová Paka, a. s.	firma vyrábějící měřicí a regulační techniku je také významným zaměstnavatelem Novopacka. V kategorii počtu zaměstnanců spadá mezi 100–199.

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Dalšími významnými zaměstnavateli Novopacka jsou Pivovar Nová Paka zabývající se výrobou piva a textilní výroba E a M Manufacturing.

Tabulka 4.5 Významní zaměstnavatelé mikroregionu Hořice

Hořice	Mileta, a. s.	firma se orientuje na výrobu nejnáročnějších bavlnářských produktů – košilovin, kapesníků, ubrousků, ubrusovin a lůžkovin. Díky vysoké kvalitě výroby patří mezi největší textilní výrobce v Evropě. Počet zaměstnanců se pohybuje v rozmezí 250–499.
	Kar-box spol. s r. o.	výrobní program této společnosti je tvořen výrobou kontejnerů, kontejnerových nástaveb, certifikovaných kontejnerů. Dále se orientuje na zakázkovou výrobu sendvičových panelů a skříňových nástaveb na užitkové automobily všech značek. Počet zaměstnanců 100–199.

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Tabulka 4.6 – Významní zaměstnavatelé mikroregionu Lázně Bělohrad

Lázně Bělohrad	Alucon, s. r. o.	výroba a prodej sušáků na prádlo. Počet zaměstnanců 100–199.
-----------------------	------------------	--

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Dalšími významnými zaměstnavateli na Bělohradsku jsou strojírenská firma Deprag a Lázně Bělohrad poskytující lázeňské služby.

Tabulka 4.7 – Významní zaměstnavatelé ostatních mikroregionů okresu Jičín

Miletín	ZKS Miltex, s. r. o.	vývoj a výroba inovativních přízí. Počet zaměstnanců 100–199.
Sobotka	Okay Plast, s. r. o.	výroba plastových, dřevěných a hliníkových oken. Počet zaměstnanců 25– 49.
Libáň	Antolin Liban, s. r. o.	vývoj, výroba, kompletace a prodej technicky náročných automobilových dílů z plastů. Počet zaměstnanců 500–999.
Kopidlno	Benko, s. r. o.	dřevařský podnik zaměřený na zpracování výhradně kulatin z tvrdých listnatých dřevin. Počet zaměstnanců 50–99.
Vysoké Veselí	Volanická zemědělská, a. s.	společnost zabývající se zemědělskou činností. Počet zaměstnanců okolo 60.

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

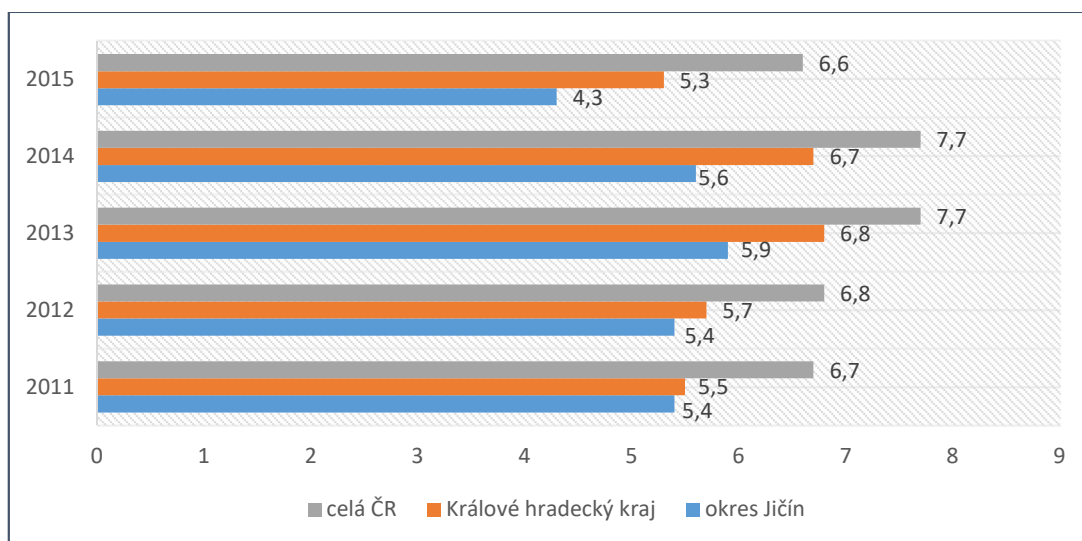
Tabulka č. 4.3 uvádí, že největším a nejvýznamnějším zaměstnavatelem okresu Jičín je Continental Automotive CR, s. r. o. se sídlem v Jičíně, který v současné době zaměstnává okolo 1500 lidí a do budoucna plánuje na základě rozšíření výroby nábor nových zaměstnanců. Dalším významným zaměstnavatelem Jičínska je Oblastní nemocnice Jičín, a.s., která zaměstnává okolo 700 set zaměstnanců. Taktéž důležitým zaměstnavatelem, který sídlí v Nové Pace je Lohman & Rauscher.

4.2 Situace na trhu práce v okrese Jičín v letech 2011–2015

Pro sledované období vývoje nezaměstnanosti a nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti bylo vybráno období let 2011–2015. Rok 2016 již zahrnut nebyl, jelikož potřebné souhrnné údaje pro daný rok v době zpracování diplomové práce ještě nebyly dostupné.

V úvodu kapitoly bude vyobrazena nezaměstnanost v jičínském okrese v porovnání s nezaměstnaností v Královéhradeckém kraji, celé ČR a následně také v jednotlivých okresech. V dalších kapitolách již budou popsány jednotlivé roky sledovaného období, a to konkrétně ukazatele vývoje podílu nezaměstnanosti a nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín včetně kritérií s grafickým vyobrazením počtu podpořených osob a výdajů na jednotlivé nástroje APZ.

Graf 4.2 – Porovnání vývoje průměrného podílu nezaměstnaných osob okresu Jičín s Královéhradeckým krajem a Českou republikou

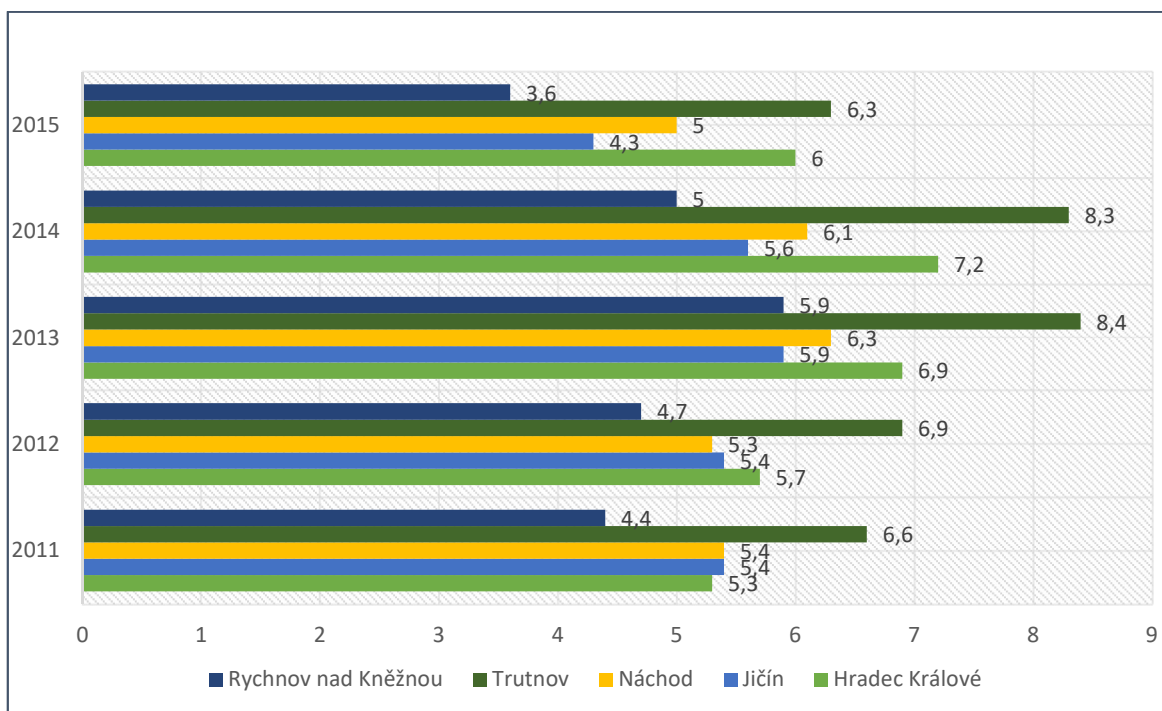
Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

Podle grafu č. 4. 2 je viditelné, že jičínský okres, co se podílu nezaměstnaných osob týče, si oproti Královéhradeckému kraji a celé ČR vede lépe. Rozdíl podílu nezaměstnaných osob mezi okresem Jičín a Královéhradeckým krajem není tak značný. Odchylka se pohybuje mezi 0,1 %, která byla dosažena v roce 2011 do 1,1 % dosažených v roce 2014. Avšak rozdíl mezi podílem nezaměstnaných osob okresu a celé ČR je již znatelnější. Odchylka se pohybuje od 1,1 % dosažené v roce 2014 do 2,3 % dosažených v roce 2015. Vývoj nezaměstnanosti v jičínském okrese se vyvíjel celkem stabilně až do roku 2015, kdy

je znatelný prudký pokles podílu nezaměstnaných osob o 1,3 %. Rokem s nejvyšším podílem nezaměstnaných osob ve sledovaném období byl rok 2013 s 5,9 %. Naopak nejnižším podílem nezaměstnaných osob se vyznačuje rok 2015 se 4,3 %.

Pro další porovnání byl vybrán ukazatel vývoje průměrného podílu nezaměstnaných osob v jednotlivých okresech.

Graf 4.3 – Vývoj průměrného podílu nezaměstnaných osob v jednotlivých okresech

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

Jak lze vysledovat z grafu č. 4.3, tak Jičín patří mezi okresy Královéhradeckého kraje s nižším podílem nezaměstnaných osob, za rok 2015 – 4,3 %. Okres s nejnižším podílem nezaměstnaných osob za rok 2015 – 3,6 % je Rychnov nad Kněžnou. Naopak nejvyšším podílem nezaměstnaných osob se vyznačuje trutnovský okres s průměrným podílem nezaměstnaných osob za rok 2015 ve výši 6,3 %.

Potvrzují nám to i hodnoty průměrného podílu nezaměstnaných osob za celé sledované období, kdy Rychnov nad Kněžnou dosáhl hodnoty 4,72 % jako okres s nejnižším podílem nezaměstnaných osob, druhým okresem s nejnižší nezaměstnaností byl Jičín s 5,32 %, dále Náchod s 5,62 %, Hradec Králové s 6,22 % a okresem s nejvyšším průměrným podílem nezaměstnaných osob 7,3 % za dané období byl okres Trutnov.

4.2.1 Struktura uchazečů o zaměstnání

Pro efektivní zacílení nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti je potřebné analyzovat vývoj struktury uchazečů o zaměstnání dle pohlaví, věku a dokončeného vzdělání. Uvedené údaje jsou uváděny vždy ke konci sledovaného roku, tzn. k 31. 12.

a) Struktura uchazečů o zaměstnání dle pohlaví

Následující grafické znázornění zobrazuje rozdělení uchazečů o zaměstnání podle pohlaví na muže a ženy v okrese Jičín.

Tabulka 4.8 – Struktura UoZ dle pohlaví v okrese Jičín ke konci roku

Pohlaví	2011	2012	2013	2014	2015
Celkem	3 179	3 374	3 483	2 927	2 156
z toho muži	1 626	1 743	1 796	1 471	1 046
z toho ženy	1 553	1 631	1 687	1 456	1 110

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

Je patrné, že s výjimkou roku 2015 v evidenci úřadu práce převažují muži nad ženami.

b) Věková struktura uchazečů o zaměstnání

Věkovou strukturu uchazečů o zaměstnání v okrese Jičín přehledně zobrazuje níže uvedená tabulka.

Tabulka 4.9 – Věková struktura UoZ v okrese Jičín ke konci roku

Věk	2011	2012	2013	2014	2015
do 19 let	144	144	130	97	79
z toho do 18 let	28	48	24	26	31
20-24	450	471	485	368	206
25-29	336	388	362	296	216
30-34	361	336	350	297	213
35-39	338	412	444	352	255
40-44	298	329	360	303	229
45-49	382	375	361	300	214
50-54	390	368	380	350	263
55-59	443	474	495	424	335
60-64	37	76	114	136	141
nad 65 let	0	1	2	4	5
Průměrný věk	39,4	39,1	39,6	40,9	42

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

Z uvedených údajů v tabulce č. 4.9 vyplývá, že nejpočetněji zastoupenou skupinou uchazečů o zaměstnání v uvedeném období jsou uchazeči ve věku 55–59 let. Tito lidé patří mezi rizikové skupiny, jelikož zaměstnavatelé i přes jejich získané životní zkušenosti a znalosti upřednostňují mladší uchazeče. Starší lidé patří mezi jednu z nejohroženějších skupin vůbec, jelikož dlouhodobá nezaměstnanost u nich způsobuje vážné psychické problémy způsobené zejména pocitem nepotřebnosti a neužitečnosti.

Druhou nejpočetněji zastoupenou skupinou jsou mladí ve věku 20–24 let. Jde převážně o absolventy nebo studenty, kteří školu ukončili neúspěšně. Tato skupina se na trhu práce uplatňuje hůře převážně z důvodu nedostatečné praxe a zkušeností, které by mohli zaměstnavateli nabídnout.

Z uvedených dat si lze také povšimnout, že průměrný věk uchazečů o zaměstnání se v průběhu sledovaného období neustále zvyšuje (kromě roku 2012, kdy lehce poklesl).

c) Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání

Vzdělanostní strukturu uchazečů o zaměstnání vykazuje tabulka č. 4.10.

Tabulka 4.10 – Vzdělanostní struktura UoZ v okrese Jičín ke konci roku

Stupeň vzdělání	2011	2012	2013	2014	2015
Bez vzdělání	2	8	3	3	1
Neúplné základní vzdělání	8	5	7	9	7
Základní vzdělání	780	835	846	733	567
Nižší stř. vzdělání	2	2	1	2	1
Nižší stř. odbor. vzděl.	100	57	58	87	54
Stř. odborné s výučním listem	1359	1488	1506	1206	846
Stř. a stř. odborné bez maturity	25	16	21	21	19
ÚSV	108	78	78	100	65
ÚSO s vyučením a maturitou	161	169	155	142	111
ÚSO s maturitou, bez vyučení	470	537	619	462	347
Vyšší odborné vzdělání	34	37	36	34	25
Bakalářské	35	29	45	36	36
Vysokoškolské	93	110	107	88	76
Doktorské	2	3	1	4	1

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

Z výše uvedené tabulky č. 4.10 je patrné, že nejpočetněji zastoupenou skupinou jsou uchazeči o zaměstnání s dokončeným středním odborným vzděláním s výučním listem. Druhou nejpočetněji zastoupenou skupinou jsou uchazeči o zaměstnání se základním vzděláním. Také uchazeči o zaměstnání s dokončeným úplným středním odborným vzděláním s maturitou bez vyučení zaujímají významné postavení, co se vzdělanostní struktury uchazečů o zaměstnání týče.

4.2.2 Počet uchazečů o zaměstnání a délka nezaměstnanosti

Následující údaje v tabulce uvádějí počet uchazečů o zaměstnání v okrese Jičín celkem, dále počet uchazečů se zdravotním postižením a počet uchazečů o zaměstnání (dále jen „UoZ“) na jedno volné pracovní místo (dále jen „VPM“).

Tabulka 4.11 – Počet UoZ a volných pracovních míst v okrese Jičín ke konci roku

počet UoZ	2011	2012	2013	2014	2015
celkem	3 179	3 374	3 483	2 927	2 156
z toho OZP	323	294	316	309	302
VPM	167	190	180	486	531
celkem					
UoZ/VPM	19	17,8	19,4	6	4,1

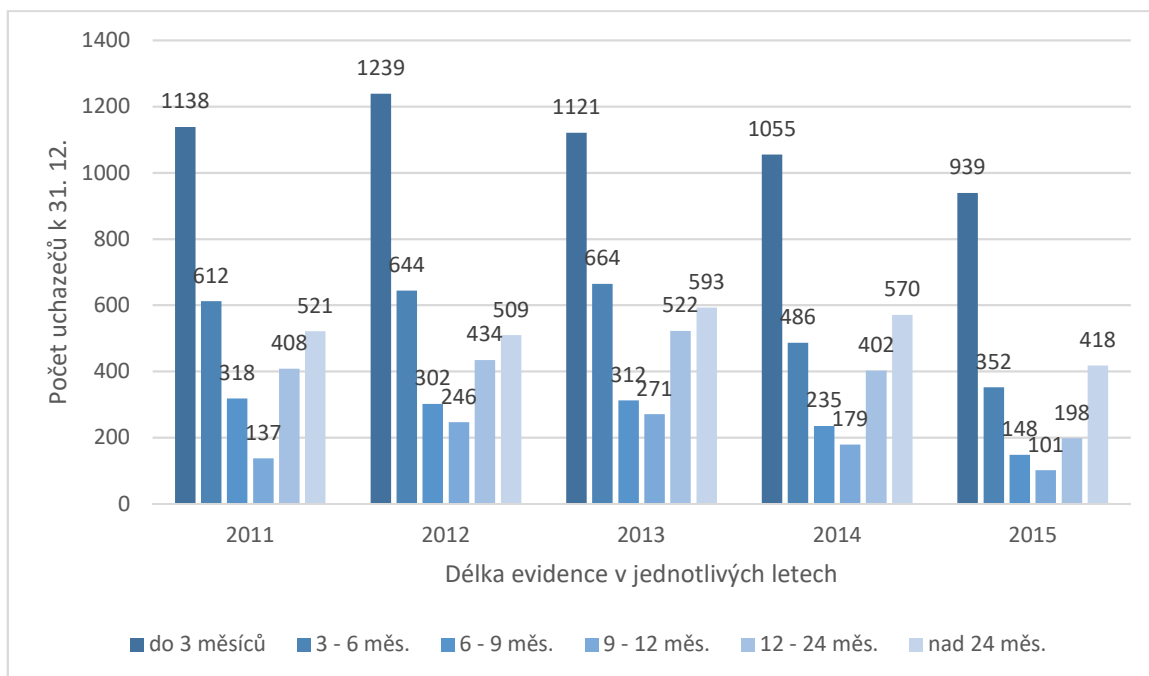
Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

Z tabulky č. 4.11 je prokazatelné, že v letech 2011–2013 (uvedená data k 31. 12.) se trh práce na Jičínsku vyvíjel celkem stabilně. Od roku 2014 byl zaznamenán výrazný pokles podílu nezaměstnaných osob, a to meziročně o 556 uchazečů o zaměstnání (o 15,9 %). Také byl znatelný prudký nárůst volných pracovních míst, kdy v důsledku toho se počet UoZ na 1 VPM meziročně snížil o 13,4 UoZ (o 69 %) na 1 VPM. V roce 2014 to bylo pouhých 6 UoZ na 1 VPM. V roce 2015 pokles podílu nezaměstnaných osob i nadále pokračoval. Meziroční pokles UoZ v roce 2015 činil 771 UoZ (o 26,3 %) s poklesem počtu UoZ na 1 VPM na 4,1 (o 31,6 %).

Délka evidence uchazečů o zaměstnání je jedním z faktorů, který hraje velkou roli při splňování rámcových kritérií pro poskytování podpory v rámci aktivní politiky zaměstnanosti. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti jsou především uplatňovány na rizikových skupinách, které jsou v evidenci delší dobu. Každoročně se stanovují nová rámcová kritéria, která mohou být v jednotlivých krajích a okresech ČR odlišná. Ministerstvo práce a sociálních věcí při stanovení těchto kritérií vychází z aktuální situace

na trhu práce. Následující graf zobrazuje vývoj počtu uchazečů o zaměstnání podle jejich délky evidence na ÚP ČR v letech 2011–2015 k datu 31. 12. v okrese Jičín.

Graf 4.4 – Vývoj UoZ v okrese Jičín podle délky evidence

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

Uvedená data v grafu vypovídají o tom, že ve sledovaném období se nejpočetněji zastoupenou skupinou uchazečů o zaměstnání stali uchazeči s délkou evidence do 3 měsíců, tzn. 36,3 % z celkového počtu UoZ za celé období. Druhou nejpočetněji zastoupenou skupinou se stali uchazeči s evidencí od 3 do 6 měsíců v poměrné části 18,2 % z UoZ celkem. Uchazeči o zaměstnání s evidencí nad 24 měsíců zaujali třetí místo z hlediska početnosti zastoupení. Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů činil 17,3 %. Naopak nejméně početná skupina byla tvořena uchazeči s evidencí od 9 do 12 měsíců v procentuálním složení 6,2 % z celkového počtu UoZ.

Průměrná délka evidencí všech uchazečů o zaměstnání uvedená ve dnech ve sledovaném období činila 421,7.

4.3 Realizace aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín

Aktivní politika zaměstnanosti v okrese Jičín je zaměřena zejména na rizikové skupiny uchazečů o zaměstnání. Pro každý rok jsou stanovena nová rámcová kritéria pro poskytování finančních příspěvků na jednotlivé nástroje APZ. Veškeré změny rámcových kritérií v průběhu sledovaného období v níže uvedených tabulkách jsou zvýrazněny tučně. Dle informací KoP v Jičíně jsou nejvíce využívanými nástroji aktivní politiky zaměstnanosti rekvalifikace, veřejně prospěšné práce a společensky účelná pracovní místa. Právě na tyto nástroje je zaměřena hlavní část práce včetně vyobrazení jejich finanční nákladovosti, přičemž výdaje na rekvalifikace s informací ohledně nejvíce využívaných kurzů jsou uvedeny zvlášť. Čerpání finančních příspěvků na rekvalifikace není rozděleno na evropské a národní z důvodu nedoložení těchto podrobnějších údajů úřadem.

V rámci aktivní politiky zaměstnanosti jsou také realizovány projekty spolufinancované Evropským sociálním fondem zaměřené na podporu vstupu uchazečů o zaměstnání na trh práce. Projekty se dělí na regionální individuální projekty a národní individuální projekty. Regionální individuální projekty jsou projekty realizované v rámci daného kraje (regionu) a určené ke komplexnímu řešení situace konkrétní cílové skupiny. Národní individuální programy jsou projekty celorepublikového charakteru financované Evropským sociálním fondem. Avšak analýza těchto projektů není cílem diplomové práce, v jednotlivých letech bude alespoň poskytnuta informace, jaké konkrétní projekty se začaly realizovat.

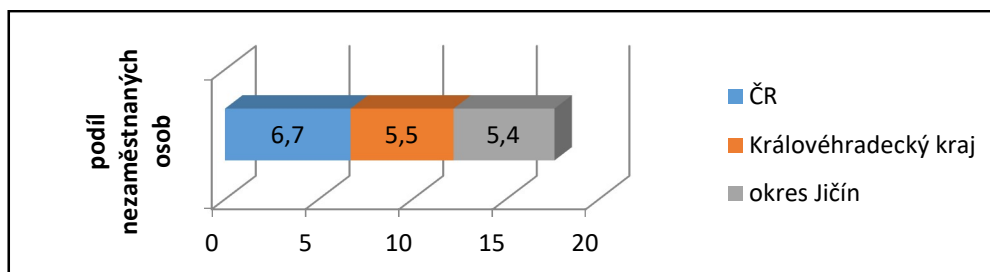
Veškeré procesy týkající se schvalování příspěvků na nástroje aktivní politiky zaměstnanosti pro okres Jičín procházejí komisí, která zasedá na úřadu práce v Jičíně každý měsíc. Poskytnuté finanční příspěvky mohou být na základě nesplnění všech stanovených kritérií kráceny. Vzory žádostí na SÚPM-zřízení a na VPP jsou součástí příloh.

4.4 Vývoj nezaměstnanosti a nástrojů APZ za rok 2011

Celorepublikový vývoj nezaměstnanosti se v roce 2011 stal oproti roku 2010 příznivějším, a to hlavně v důsledku postupné stabilizace trhu práce a odeznívání finanční a ekonomické krize. Průměrný podíl nezaměstnaných osob v celé ČR v roce 2011 dosáhl 6,7 %, v Královéhradeckém kraji 5,5 % a okres Jičín vykazoval podíl nezaměstnaných osob

ve výši 5, 4 %. ¹¹⁸ Uvedené hodnoty jsou přehledně vyobrazeny v níže uvedeném grafu č. 4.5.

Graf 4.5 – Podíl nezaměstnaných osob v ČR, kraji a okrese v roce 2011

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

4.4.1 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín v roce 2011

V průběhu roku 2011 byly v rámci ESF v Královéhradeckém kraji realizovány 4 regionální individuální projekty a 1 národní individuální projekt.

Regionální individuální projekty

- Projekt „Aktivizace a podpory uchazečů a zájemců o zaměstnání se zdravotním omezením v Královéhradeckém kraji.“
Realizace probíhala od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2011. Cílovou skupinu tvořili uchazeči a zájemci o zaměstnání se zdravotním omezením, kteří byli ohroženi dlouhodobou nezaměstnaností, nebo byly dlouhodobě v evidenci ÚP. Rozpočet projektu: 21 228 760 Kč.
- Projekt: „Z teorie do praxe“. Realizace od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2012.
Cílovou skupinou byli absolventi škol s min. dokončeným středoškolským vzděláním, kteří nedisponovali dostatečnou pracovní zkušeností, dále osoby po mateřské/rodičovské dovolené a osoby, které pečovaly o dítě či jinou závislou osobu a potřebují obnovit pracovní návyky a zaktualizovat znalosti, dovednosti a odborné předpoklady. Rozpočet projektu: 41 133 900 Kč.
- Projekt: „Dobrá příležitost“. Realizace od 1. 2. 2010 do 30. 9. 2012.
Cílovou skupinou byli uchazeči a zájemci o zaměstnání evidovaní na úřadech práce v Královéhradeckém kraji, kteří měli za posledních 5 let v součtu

¹¹⁸ Statistická ročenka trhu práce v České republice 2011. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2012. ISBN 978-80-7421-043-3.

odpracovaných 48 měsíců a z této skupiny hlavně ti, jejichž poslední evidence nepřesáhla 3 měsíce. Rozpočet projektu: 47 950 000 Kč.

- Projekt: „Kudy kam“. Realizace od 1. 8. 2011 do 31. 7. 2014.

Projekt je zaměřen na osoby vyžadující zvláštní pomoc. Zejména osoby, které se přechodně ocitly v mimořádně obtížných poměrech nebo které v nich žijí. Dále se jedná o osoby společensky nepřizpůsobivé, po ukončení výkonu trestu odnětí svobody nebo po propuštění z výkonu ochranného opatření a osoby ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Zejména osoby se základním vzděláním a vyučené s evidencí na ÚP ČR nad 5 měsíců.

Národní individuální projekty

- Projekt: „Vzdělávejte se pro růst“. Realizace od 31. 5. 2011 do 30. 4. 2014.

Cílovou skupinu tvoří zaměstnavatelé s jejich zaměstnanci v odvětvích s předpokladem růstu a s významným podílem na tvorbě HDP.¹¹⁹

Rámcová kritéria pro aktivní politiku zaměstnanosti v okrese Jičín na rok 2011 byla stanovena následovně:

Společensky účelná pracovní místa (dále jen „SÚPM“)

- a) **Společensky účelná pracovní místa vyhrazená** – jedná se o příspěvek na mzdové náklady a odvody pojistného pro zaměstnavatele, dohoda je uzavřena na konkrétního UoZ. Následující tabulka č. 4.12 přehledně zobrazuje kritéria pro získání příspěvku na SÚPM-vyhrazená.

¹¹⁹ Integrovaný portál MPSV: *Ukončené projekty* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-11-09]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/hkk/projekty_esf/ukoncene

Tabulka 4.12 – Kritéria SÚPM – vyhrazená pro rok 2011

Riziková skupina	Finanční příspěvek	Doba poskytování příspěvku	max. dotace SÚPM vyhrazená
osoby zdravotně znevýhodněné a evidence nad 5 měsíců, osoby se zdravotním postižením I., II., III. stupně invalidity	5 000 Kč	max. 12 měsíců, i při zkráceném úvazku (od 30 hod. týdně)	maximálně 70 000 Kč
mladí do 20 let	7 000 Kč	6 měsíců, i při zkráceném úvazku (od 30 hod. týdně)	
UoZ pečující o dítě do 7 let věku a evidence nad 5 měsíců	7 000 Kč	6 měsíců, i při zkráceném úvazku (od 30 hod. týdně)	
UoZ nad 50 let věku	8 500 Kč	6 měsíců, i při zkráceném úvazku (od 30 hod. týdně)	
UoZ nad 55 let věku	10 000 Kč	6 měsíců, i při zkráceném úvazku (od 30 hod. týdně)	
UoZ s evidencí nad 12 měsíců	7 000 Kč	6 měsíců, i při zkráceném úvazku (od 30 hod. týdně)	
UoZ potřebující zvláštní pomoc dle §33 odst. 1 písm. g)	7 000 Kč	6 měsíců, i při zkráceném úvazku (od 30 hod. týdně)	
UoZ do 25 let, VŠ do 30 let, po ukončení školy, 1. zaměstnání a evidence nad 5 měsíců.	7 000 Kč	po dobu 6 měsíců	

Odborná praxe UoZ do 25 let, VŠ do 30 let s evidencí nad 5 měsíců. V organizačních složkách státu a příspěvkových organizací	částečná nebo plná úhrada		
Praxe pro mladé do 30 let evidence nad 5 měsíců. Komplexní opatření č. 3	7 000 Kč	po dobu 6 měsíců	

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2011, vlastní zpracování.

- b) Společensky účelná pracovní místa – zřízená**, příspěvek lze poskytnout max. do výše 70 % vynaložených nákladů – max. 70 tis. Kč.
- c) Příspěvek uchazečům o zaměstnání, kteří chtějí vykonávat SVČ** – příspěvek na nákup strojů a zařízení příspěvek je poskytován max. do výše 70 % vynaložených nákladů – max. 70 tis. Kč.

Veřejně prospěšné práce („VPP“)

Pro první analyzovaný rok 2011 byla stanovena rámcová kritéria pro získání příspěvku na uchazeče na VPP, která jsou uvedena v tabulce níže.

Tabulka 4.13 – Kritéria VPP pro rok 2011

Riziková skupina	Výše příspěvku
uchazeč na VPP bez opakování a § 33	10 720 Kč/měs.
uchazeč na VPP opakovaně, poslední evidence nad 5 měsíců a § 33	10 720 Kč/měs.
uchazeč na VPP opakovaně poslední evidence kratší než 5 měsíců a § 33	5 000 Kč/měs.
předák na veřejnou službu	12 000 Kč/měs.

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2011, vlastní zpracování.

Jak tabulka č. 4.13 uvádí, tak v případě opakovaného zařazení UoZ na veřejně prospěšné práce je příspěvek krácen. Krácená částka je závislá na délce evidence.

Ostatní nástroje APZ

V následující tabulce jsou uvedeny ostatní nástroje APZ využívané v okrese Jičín s jejich kritérii pro rok 2011. Překlenovací příspěvek tento rok využíván nebyl.

Tabulka 4.14 – Ostatní nástroje APZ a jejich kritéria pro rok 2011

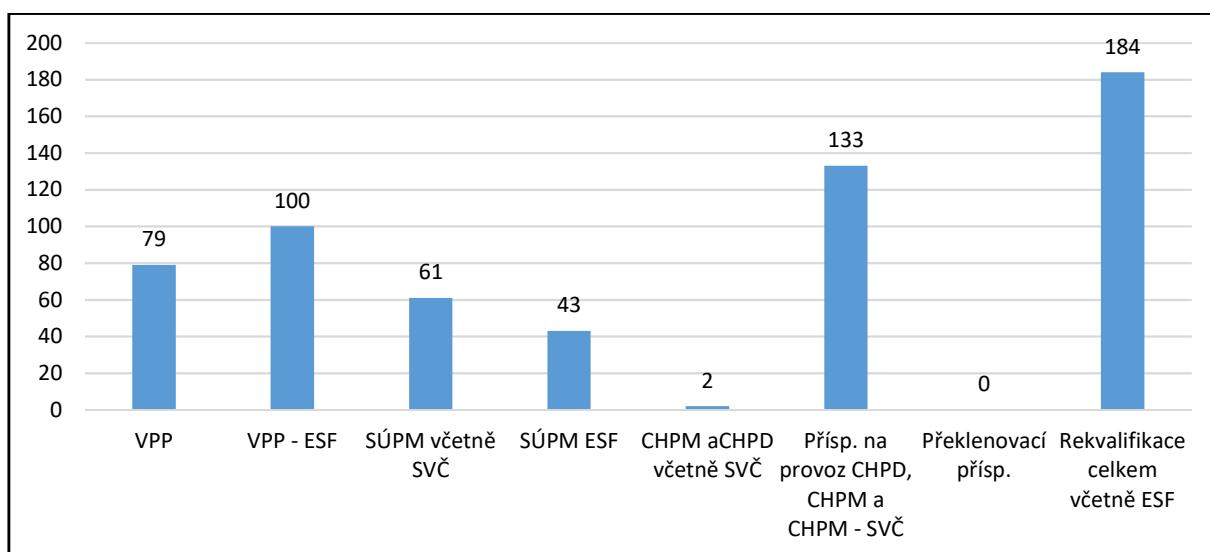
Nástroj APZ	Výše příspěvku
Překlenovací příspěvek	Doba poskytování: nejdéle na 5 měsíců. Výše příspěvku činí nejvýše 0,25násobku průměrné mzdy – 5 831 Kč/měsíc.
Příspěvek zaměstnavatelům a UoZ se zdravotním postižením na vytvoření a provoz chráněného pracovního místa („CHPM“), chráněné pracovní dílny („CHPD“)	Max. výše příspěvku 30 000 Kč/rok na jednoho zaměstnance se zdravotním postižením.
Rekvalifikace	Schvalovány podle aktuální situace na trhu práce se zaměřením na obtížně umístitelné na trhu práce. Do této kategorie spadají UoZ dle § 33 zákona, o zaměstnanosti. Rekvalifikací nelze podpořit UoZ opakovaně během tříletého období.

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2011, vlastní zpracování.

Uvedenými nástroji budou podporováni UoZ, kteří nemohou nalézt vhodné zaměstnání. Přednostně, ale budou podporováni UoZ s evidencí nad 5 měsíců.

Následující graf č. 4.6 přehledně zobrazuje počet umístěných uchazečů a schválených příspěvků s pomocí nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti za rok 2011. Hodnoty v grafu jsou uváděny celkem od počátku roku.

Graf 4.6 – Umístění uchazeči APZ za rok 2011

Zdroj: Portál MPSV, Statistická ročenka 2011, vlastní zpracování.

Z uvedeného grafu lze vypočítat, že v roce 2011 se nejvyužívanějším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti staly rekvalifikace s počtem 184 schválených žádostí. V tomto roce se také poměrně dost využíval příspěvek na provoz chráněné pracovní dílny a chráněného pracovního místa včetně SVČ. Druhým nejvyužívanějším nástrojem APZ se staly veřejně prospěšné práce s počtem umístěných uchazečů 179 (včetně dotovaných míst ESF).

4.4.2 Výdaje na nástroje APZ v roce 2011

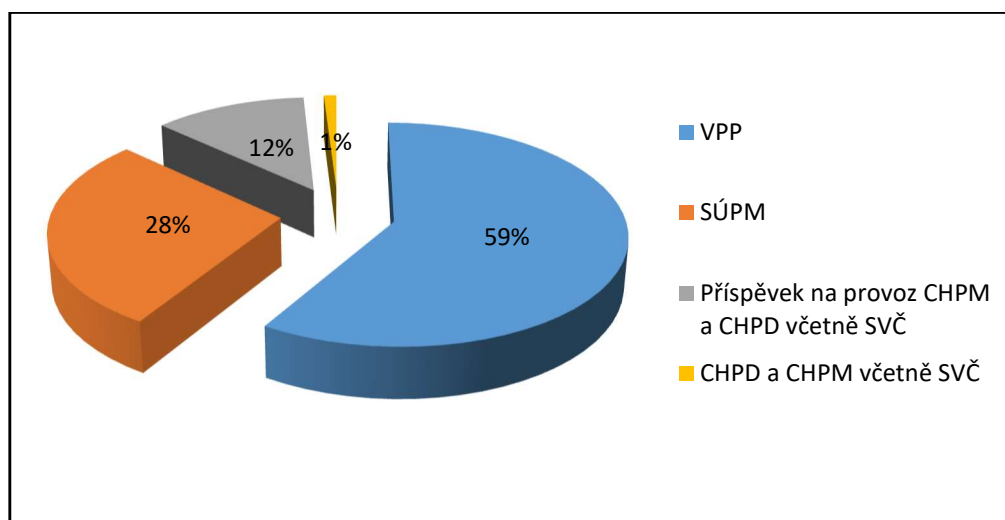
V roce 2011 bylo na nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín čerpáno z financí státního rozpočtu ČR a z financí poskytnutých Evropským sociálním fondem prostřednictvím operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost, který byl realizován v období 2007–2013. Celkem bylo na realizaci nástrojů APZ (bez rekvalifikací) v roce 2011 poskytnuto dle vypořádaných dohod a plateb evidovaných úřadem práce v Jičíně 12 502 220 Kč. Pozn. výdaje na APZ mohou být ovlivněny krácením finančních příspěvků z důvodu nesplnění všech rámcových kritérií.

Financování APZ ze státního rozpočtu ČR

Výdaje státního rozpočtu ČR na aktivní politiku zaměstnanosti v roce 2011 činily celkem 7 449 077 Kč. Na VPP bylo z národních peněz vydáno 4 377 005 Kč. Příspěvek na SÚPM včetně SVČ činil 2 085 072 Kč, dále příspěvek na provoz chráněné pracovní dílny

a chráněného pracovního místa včetně SVČ byl čerpán ve výši 912 000 Kč a příspěvek na CHPD a CHPM včetně SVČ činil 75 000 Kč. Poměrné rozdělení čerpaných finančních prostředků ze státního rozpočtu na vybrané nástroje APZ přehledně zobrazuje níže uvedený graf.

Graf 4.7 – Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR na APZ 2011

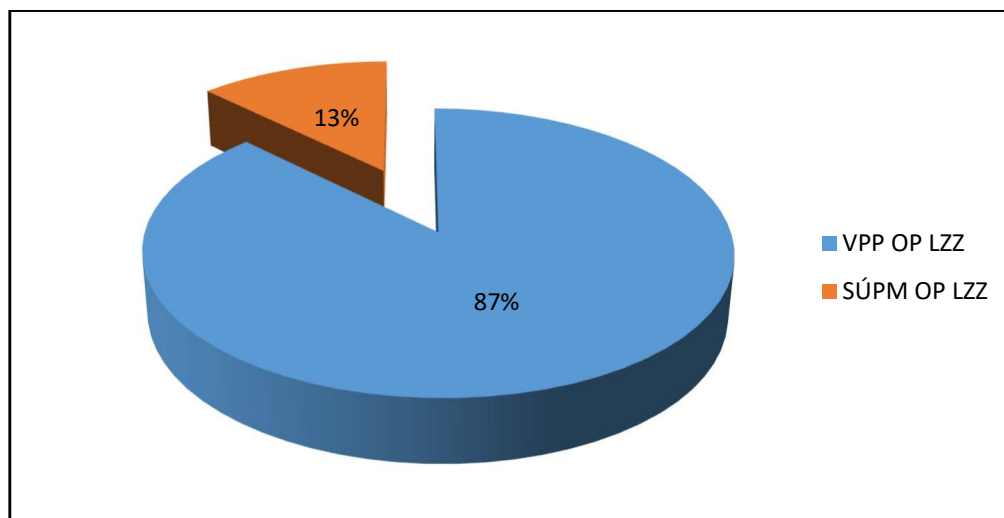
Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Z grafu č. 4.7 je viditelné, že nejvíce prostředků ze státního rozpočtu ČR v roce 2011 bylo čerpáno na veřejně prospěšné práce (59 %). Na společensky účelná pracovní místa se čerpalo 28 %. Příspěvek na provoz CHPM a CHPD včetně SVČ měl tento rok také poměrně značné zastoupení 12 %. Na chráněná pracovní místa a chráněné pracovní dílny včetně SVČ bylo čerpáno pouze 1 % finančních prostředků státního rozpočtu.

Financování APZ z evropských prostředků

V roce 2011 bylo v okrese Jičín celkem čerpáno z evropských prostředků 5 053 143 Kč. Z toho větší část (4 418 523 Kč) byla vydána na SÚPM OP LZZ. Na VPP OP LZZ bylo vydáno 634 620 Kč. Čerpané finanční prostředky z evropských prostředků na jednotlivé vybrané nástroje APZ jsou vyobrazeny v níže uvedeném grafu.

Graf 4.8 – Čerpané finanční prostředky na APZ z evropských peněz za rok 2011

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Stejně jako z národních peněz se nejvíce finančních prostředků z evropského fondu v roce 2011 čerpalo na veřejně prospěšné práce (87 % všech čerpaných prostředků z ESF). Na společensky účelná pracovní místa se čerpalo zbylých 13 %. Přehledné zobrazení uvádí výše uvedený graf č. 4.8. Tento rok se v okrese Jičín čerpala větší část finančních prostředků z národních peněz, jelikož evropské finanční příspěvky byly uvolněny se zpožděním.

Rekvalifikace

V roce 2011 bylo čerpáno na rekvalifikace celkem 912 808 Kč s celkovým počtem schválených žádostí 184. Na základě statistik poskytnutých ÚP ČR v Jičíně se nejvíce využívanou rekvalifikací staly základy obsluhy PC. Na tuto rekvalifikaci bylo schváleno 85 žádostí. Druhou nejvíce využívanou rekvalifikací s počtem 49 schválených žádostí se stala obsluha PC.¹²⁰

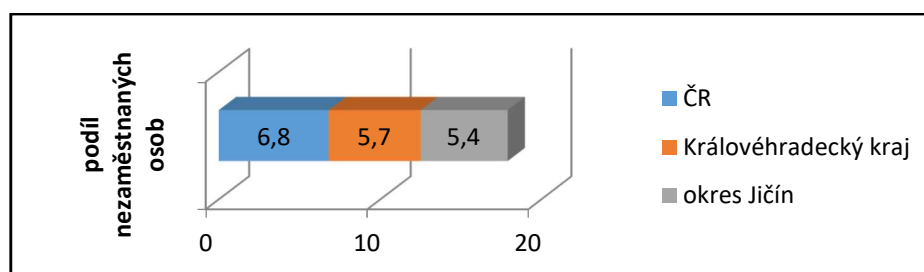
4.5 Vývoj nezaměstnanosti a nástrojů APZ za rok 2012

Vývoj nezaměstnanosti v České republice v roce 2012 nebyl tak příznivý jako v roce předchozím. Z níže uvedeného grafu si lze povšimnout, že v ČR se podíl nezaměstnanosti oproti roku 2011 zvýšil o 0,1 %. V Královéhradeckém kraji došlo taktéž ke zvýšení podílu

¹²⁰ Úřad práce Jičín

nezaměstnanosti o 0,2 %. Okres Jičín vykazoval stejný podíl nezaměstnanosti, a to 5,4 %.¹²¹ Uvedené hodnoty jsou přehledně vyobrazeny v níže uvedeném grafu č. 4.9.

Graf 4.9 – Podíl nezaměstnaných osob v ČR, kraji a okrese v roce 2012

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

4.5.1 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín v roce 2012

V roce 2012 bylo v Královéhradeckém kraji realizováno oproti roku 2011 více projektů spolufinancovaných ESF, a to konkrétně 5 regionálních individuálních projektů a 3 národní individuální projekty. Zcela nově realizovány byly následující projekty.

Regionální individuální projekty

- Projekt: „Vzdělávejte se pro růst! – pracovní příležitosti“. Realizace od 1. 1. 2012 do 30. 6. 2015.

Projekt byl zaměřen na UoZ, kteří byli ohroženi dlouhodobou nezaměstnaností a jimž byla ÚP ČR věnována zvýšená péče. Rozpočet projektu: 380 000 000 Kč.

- Projekt: „Dovolte mi pracovat“. Realizace od 1. 9. 2012 do 30. 11. 2015.

Cílová skupina: osoby vyučené s nedostatečnou praxí a osoby po MD/RD. Rozpočet projektu: 14 052 990 Kč.

Národní individuální projekty

- Projekt: „Vzdělávejte se pro stabilitu“. Realizace od 17. 9. 2012 do 31. 8. 2015.

Cílová skupina: Zaměstnanci zaměstnavatelů v rámci podpory udržení zaměstnanosti v podnicích postižených negativním vývojem ekonomiky. Rozpočet projektu: 3 087 861 Kč.¹²²

¹²¹ Statistická ročenka trhu práce v České republice 2012. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2013. ISBN 978-80-7421-064-8.

¹²² Integrovaný portál MPSV: *Ukončené projekty* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-11-09]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/hkk/projekty_esf/ukoncene

Rámcová kritéria pro aktivní politiku zaměstnanosti v okrese Jičín na rok 2012 byla stanovena následovně:

Společensky účelná pracovní místa („SÚPM“)

Následující tabulka přehledně zobrazuje kritéria pro čerpání dotace na společensky účelná pracovní místa pro rok 2012 včetně jejich změn v rizikových skupinách a výše příspěvků.

Tabulka 4.15 – Kritéria SÚPM pro rok 2012

Riziková skupina	Finanční příspěvek	Doba poskytován í příspěvku	max. dotace SÚPM – zřízení	max. dotace SVČ
osoby zdravotně znevýhodněné + evidence nad 5 měsíců	4 000 Kč	max. 12 měsíců	max. výše příspěvku 80 000 Kč	max. výše příspěvku 80 000 Kč
osoby se zdravotním postižením I., II., III. st. invalidity	4 000 Kč	max. 12 měsíců	80 000 Kč při době obsazení SÚPM 24 měsíců	80 000 Kč při době podnikání 24 měsíců
mladí do 24 let + evidence nad 5 měsíců	8 000 Kč	max. 6 měsíců	v případě poskytnutí příspěvku do 40 000 Kč lze sjednat dobu obsazení SÚPM na 12 měsíců	v případě poskytnutí příspěvku do 40 000 Kč lze sjednat dobu podnikání na 12 měsíců
UoZ pečující o dítě do 15 let věku + evidence nad 5 měsíců	8 000 Kč	max. 6 měsíců		
UoZ nad 50–55 let věku + evid. nad 5 měsíců	8 000 Kč	max. 6 měsíců,		
UoZ nad 55 let věku	8 000 Kč	max. 6 měsíců		
UoZ evidovaní 12 měsíců (SVČ 5 měsíců) a déle	8 000 Kč	max. 6 měsíců		

UoZ vyžadující zvláštní pomoc (např. osoby trestané) + evidence nad 5 měsíců	8 000 Kč	max. 6 měsíců		
Absolventi bez praxe – po ukončení studia	8 000 Kč	max. 6 měsíců		

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2012, vlastní zpracování.

Výše uvedená tabulka č. 4.15 uvádí, že v roce 2012 oproti roku předchozímu došlo k navýšení maximální výše dotace na SÚPM zřízení včetně SVČ o 10 000 Kč. Dále finanční příspěvek pro osoby zdravotně znevýhodněné a osoby se zdravotním postižením I., II. a III. stupně invalidity byl ponížěn z 5 000 Kč na 4 000 Kč. Věk u rizikové skupiny mladých byl změněn z 20 let na 24, přičemž došlo i ke změně příspěvku. Příspěvek byl navýšen ze 7 000 Kč na 8 000 Kč. U UoZ pečujících o dítě byl věk dítěte změněn na 15 let a příspěvek byl taktéž jako u rizikové skupiny mladých navýšen ze 7 000 Kč na 8 000 Kč. U rizikové skupiny UoZ 50-55 let došlo k ponížení příspěvku o 500 Kč a k ponížení došlo taktéž i u rizikové skupiny nad 55 let, a to o 2 000 Kč. Výše dotace na dlouhodobě nezaměstnané nad 12 měsíců, stejně jako u UoZ potřebujících zvláštní pomoc byla navýšena o 1 000 Kč. Navýšen byl také příspěvek na absolventy bez praxe po ukončení studia ze 7 000 Kč na 8 000 Kč.

Veřejně prospěšné práce („VPP“)

V roce 2012 měla na výši příspěvku vliv vykonávaná veřejná služba. Ten, kdo vykonával tuto službu a zároveň spadal do uvedených kritérií, měl nárok na vyšší příspěvek. Veškeré změny v rizikových skupinách a výši příspěvků jsou vyznačeny v následující tabulce č. 4.16.

Tabulka 4.16 – Kritéria VPP pro rok 2012

Riziková skupina	Max. výše příspěvku	Max. výše příspěvku, byla-li vykonávána veřejná služba
uchazeč na VPP bez opakování a § 33	8 000 Kč/měs.	10 000 Kč/měs.
uchazeč na VPP opakovaně, poslední evidence nad 5 měsíců a § 33	8 000 Kč/měs.	10 000 Kč/měs.
uchazeč na VPP opakovaně poslední evidence nad 3 měsíce a § 33	5 000 Kč/měs.	7 000 Kč/měs.
koordinátor veřejné služby, včetně míst placených z projektu VPP, SÚPM	15 000 Kč/měs.	

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2012. Vlastní zpracování.

Jak již bylo uvedeno v úvodu rámcových kritérií VPP pro rok 2012, tak na výši příspěvku měla vliv vykonávaná veřejná služba. Na UoZ, který prošel veřejnou službou, byla poskytnuta dotace ve výši 10 000 Kč, což bylo o 2 000 Kč více než max. výše příspěvku bez výkonu veřejné služby. Avšak oproti roku 2011 byl příspěvek na uchazeče na VPP bez opakování ponížěn o 720 Kč, jelikož maximální výše příspěvku na VPP v roce 2011 činila 10 720 Kč bez ohledu na vykonávanou veřejnou službu. Na uchazeče na VPP opakovaně umístěného s evidencí kratší než 5 měsíců s výkonem veřejné služby byla výše příspěvku 7 000 Kč. Bez výkonu veřejné služby výše příspěvku činila 5 000 Kč a byla stejná s rokem předchozím. Příspěvek na předáka/koordinátora veřejné služby činil 15 000 Kč a byl o 3 000 Kč vyšší než v roce předchozím.

Ostatní nástroje APZ

Informace o tom, jak byla měněna rámcová kritéria u ostatních nástrojů APZ v okrese Jičín pro rok 2012 uvádí následující tabulka.

Tabulka 4.17 – Ostatní nástroje APZ a jejich kritéria pro rok 2012

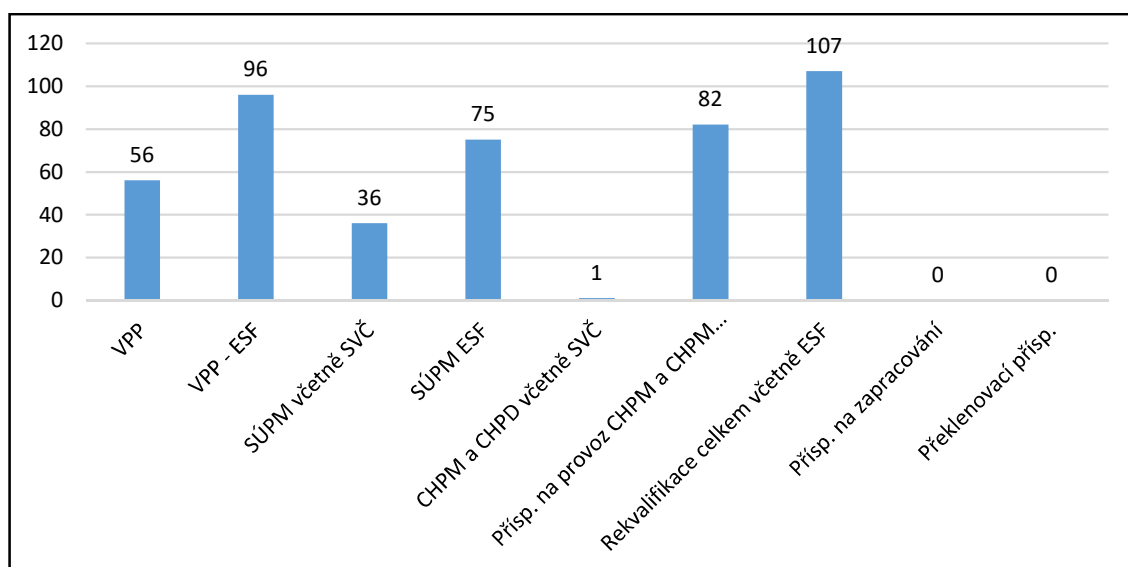
Nástroj APZ	Výše příspěvku
Překlenovací příspěvek	Doba poskytování: nejdéle na 5 měsíců. Výše příspěvku činí nejvýše 5 931 Kč/měsíc
Příspěvek na zapracování	Doba poskytování: nejdéle na 3 měsíce. Výše příspěvku činí nejvýše 4 000 Kč/měsíc/1 zaměstnanec
Rekvalifikace	Schvalovány podle aktuální situace na trhu práce se zaměřením na obtížně umístitelné na trhu práce.
Příspěvek zaměstnavatelům a UoZ se zdravotním postižením na zřízení chráněného pracovního místa („CHPM“) včetně SVČ	max. jednorázová výše příspěvku <ul style="list-style-type: none"> - osoba se zdravotním postižením 160 tis. Kč - osoba s těžkým zdravotním postižením – 250 tis. Kč - 10 a více osob s těžkým zdravotním postižením – 290 tis. Kč
Příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů („CHPM“)	max. výše příspěvku 48 000 Kč/CHPM/rok

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2012. Vlastní zpracování.

Jak uvádí tabulka č. 4.17, tak v roce 2012 se začal nově realizovat příspěvek na zapracování. Dále překlenovací příspěvek byl nepatrně navýšen o 100 Kč. Co se týče příspěvku na zřízení CHPM a CHPD včetně SVČ, tak zde došlo k navýšení maximální jednorázové výše příspěvku s rozdělením příspěvků na osoby se zdravotním postižením ve výši 160 tis. Kč, dále na osoby s těžkým zdravotním postižením na 250 tis. Kč a na dotaci pro 10 a více osob s těžkým zdravotním postižením v maximální výši 290 tis. Kč. Maximální výše příspěvku na částečnou úhradu provozních nákladů CHPM činila 48 000 Kč.

Níže uvedený graf vyobrazuje počet umístěných UoZ a schválených příspěvků v rámci jednotlivých nástrojů APZ realizovaných v okrese Jičín za rok 2012.

Graf 4.10 – Umístění uchazeči APZ za rok 2012

Zdroj: Portál MPSV, Statistická ročenka 2012. Vlastní zpracování.

V tomto roce se nejvíce využívaným nástrojem staly veřejně prospěšné práce. Na vytvořená místa bylo umístěno celkem 152 uchazečů o zaměstnání (včetně ESF). Druhým nejvyužívanějším nástrojem APZ se stal příspěvek na společensky účelná pracovní místa, kterého celkem využilo 111 uchazečů o zaměstnání (včetně ESF). Rekvalifikace se umístily na místě třetím s počtem 107 schválených žádostí (včetně ESF). Také příspěvek na provoz chráněné pracovní dílny a pracovního místa včetně SVČ měl výrazné zastoupení v počtu 82 poskytnutých příspěvků.

4.5.2 Výdaje na nástroje APZ v roce 2012

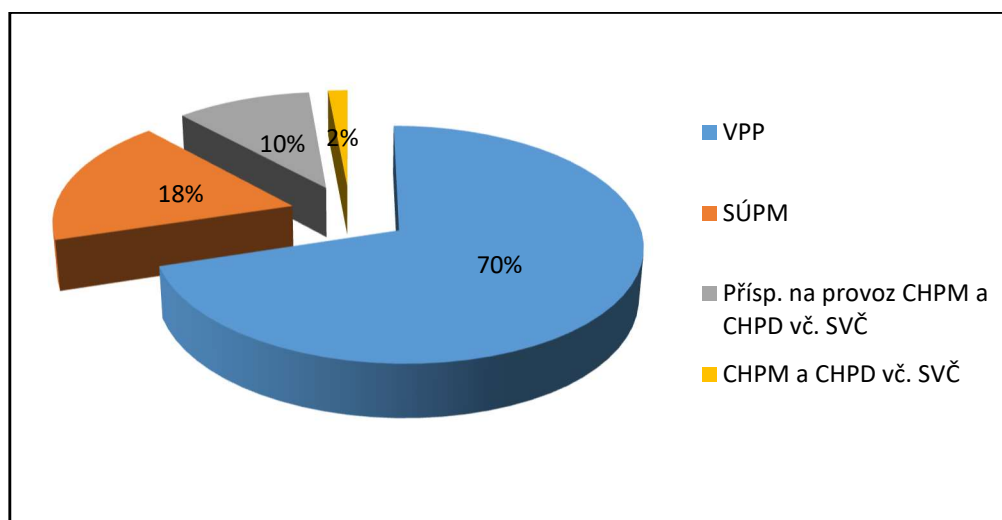
Celkem bylo v roce 2012 čerpáno z národních a evropských peněz (bez rekvalifikací) 15 225 770 Kč. Příspěvky byly zprostředkované státním rozpočtem ČR a Evropským sociálním fondem prostřednictvím OP Lidské zdroje a zaměstnanost. Pozn. výdaje na APZ mohou být ovlivněny krácením finančních příspěvků z důvodu nesplnění všech rámcových kritérií.

Financování APZ ze státního rozpočtu ČR

Výdaje státního rozpočtu ČR na aktivní politiku zaměstnanosti v okrese Jičín činily celkem 5 628 770 Kč. Na VPP bylo z národních peněz vydáno 3 955 000 Kč. Příspěvek na

SÚPM včetně SVČ činil 1 006 000 Kč. Příspěvek na provoz CHPM a CHPD včetně SVČ byl poskytnut ve výši 584 770 Kč a příspěvek na CHPM a CHPD včetně SVČ činil 83 000 Kč. Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR v roce 2012 zobrazuje níže uvedený graf.

Graf 4.11 – Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR na APZ 2012

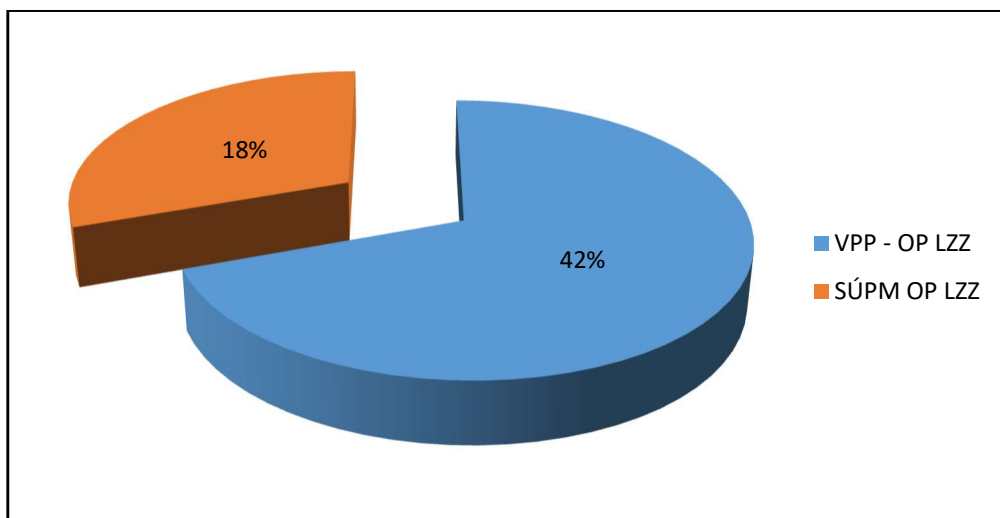
Zdroj: Úřad práce Jičín. Vlastní zpracování.

Z grafu č. 4.11 je viditelné, že stejně jako v roce předchozím se největší procento finančních prostředků ze státního rozpočtu – 70 % čerpalo na veřejně prospěšné práce. Na společensky účelná pracovní místa bylo čerpáno 18 %, na příspěvek na provoz chráněných pracovních míst a chráněné pracovní dílny včetně SVČ 10 % objemu finančních prostředků státního rozpočtu a 2 % byla čerpána na chráněná pracovní místa a chráněnou pracovní dílnu včetně SVČ.

Financování APZ z evropských prostředků

V roce 2012 bylo v okrese Jičín celkem čerpáno z evropských prostředků 9 597 000 Kč. Z toho větší část 5 117 000 Kč byla vydána na VPP OP LZZ a na SÚPM OP LZZ se vyčerpalo 2 240 000 Kč. Procentuální zobrazení čerpaných finančních prostředků z evropských fondů na vybrané nástroje APZ je uvedeno v následujícím grafu.

Graf 4.12 – Čerpané finanční prostředky na APZ z evropských peněz za rok 2012

Zdroj: Úřad práce Jičín. Vlastní zpracování.

Jak uvádí graf č. 4.12, tak v roce 2012 se čerpalo z evropských peněz opět nejvíce na veřejně prospěšné práce (42 %). Na společensky účelná pracovní místa bylo čerpáno 18 % objemu finančních prostředků z evropského fondu.

Rekvalifikace

Od roku 2012 se začaly realizovat zvolené rekvalifikace. Výběr rekvalifikačních kurzů se podstatně rozšířil. V tomto roce bylo na rekvalifikace včetně zvolených vynaloženo 1 073 290 Kč. Nejvíce žádostí – 23 – bylo schváleno na kurz obsluhy motorového manipulačního vozíku. Dalšími hojně využívanými rekvalifikacemi se staly základy PC, řidičské průkazy C, E, D, T a profesní průkaz.¹²³

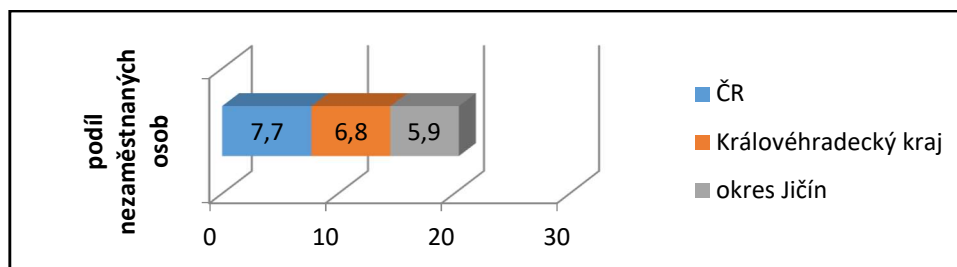
4.6 Vývoj nezaměstnanosti a nástrojů APZ za rok 2013

V roce 2013 pokračoval nárůst nezaměstnanosti. Oproti roku 2012 se podíl nezaměstnanosti zvýšil jak v celé ČR, tak i v Královéhradeckém kraji a okrese Jičín. Česká republika vykazovala průměrný podíl nezaměstnanosti ve výši 7,7 %, tzn. o 0,9 % vyšší než v předchozím roce. V Královéhradeckém kraji byl nárůst nezaměstnanosti ještě znatelnější

¹²³ Úřad práce Jičín

než v celé ČR, a to o 1,1 %. V okrese Jičín byl nárůst nezaměstnanosti nejméně znatelný, a to o 0,5 %.¹²⁴ Uvedené hodnoty jsou přehledně vyobrazeny v níže uvedeném grafu č. 4.13.

Graf 4.13 – Podíl nezaměstnaných osob v ČR, kraji a okrese v roce 2013

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

4.6.1 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín v roce 2013

V roce 2013 byly projekty realizované v Královéhradeckém kraji nově rozšířeny o následující 4 regionální individuální projekty a 1 národní individuální projekt.

Regionální individuální projekty

- Projekt: „Program aktivizace II v Královéhradeckém kraji“. Realizace od 1. 3. 2013 do 31. 10. 2015.
Cílová skupina: UoZ se zdravotním postižením ohrožení dlouhodobou nezaměstnaností nebo UoZ dlouhodobě nezaměstnaní.
- Projekt: „Klíčové kompetence v Královéhradeckém kraji“. Realizace od 1. 3. 2013 do 31. 10. 2015.
Cílová skupina: UoZ od 50 let věku s min. výučním listem, kteří pro svůj věk potřebují zvýšenou péči. Rozpočet projektu: 17 431 940 Kč.
- Projekt: „Odborná praxe pro mladé do 30 let v Královéhradeckém kraji“. Realizace od 1. 7. 2013 do 30. 11. 2015.
Cílová skupina: UoZ do 30 let bez rozdílu vzdělání se zájmem o získání praxe nebo dlouhodobého pracovního uplatnění. Rozpočet projektu: 71 059 245 Kč.
- Projekt: „Zaměstnaní rodiče v Královéhradeckém kraji“. Realizace od 1. 6. 2013 do 31. 10. 2015

¹²⁴ Statistická ročenka trhu práce v České republice 2013. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2014. ISBN 978-80-7421-073-0.

Cílová skupina: osoby pečující o děti do 15 let věku evidované jako UoZ v Královéhradeckém kraji. Rozpočet projektu: 11 053 100 Kč.

Národní individuální projekty

- Projekt: „Vzdělávejte se pro růst II v Královéhradeckém kraji“. Realizace od 1. 6. 2013 do 31. 10. 2015.

Cílová skupina: Zaměstnanci a zaměstnavatelé v Královéhradeckém kraji.¹²⁵

Rámcová kritéria pro aktivní politiku zaměstnanosti v okrese Jičín na rok 2013 byla stanovena následovně:

Společensky účelná pracovní místa („SÚPM“)

a) SÚPM – vytvoření

Níže uvedená tabulka informuje o stanovených rizikových skupinách a výši příspěvků pro rok 2013.

Tabulka 4.18 – Kritéria SÚPM-vytvoření pro rok 2013

Riziková skupina	Max. příspěvek do měsíční mzdy	Doba poskytování příspěvku	Max. příspěvek SÚPM – zřízení
osoby zdravotně znevýhodněné a evidence nad 5 měsíců, osoby se zdravotním postižením I., II., III. stupně invalidity	6 000 Kč	max. 12 měsíců	max. výše příspěvku 80 000 Kč 80 000 Kč při době obsazení SÚPM 24 měsíců
mladí do 25 let + evidence 5 měsíců a více	8 000 Kč	max. 6 měsíců	v případě poskytnutí příspěvku do 40 000 Kč lze sjednat dobu obsazení SÚPM na 12 měs.
UoZ pečující o dítě do 15 let věku a evidence nad 3 měsíce a více	8 000 Kč	max. 6 měsíců	
UoZ ve věku 50 – 55let + evidence 3 měsíce a více	8 000 Kč	max. 6 měsíců	

¹²⁵ Integrovaný portál MPSV: *Ukončené projekty* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-11-09]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/hkk/projekty_esf/ukoncene

UoZ nad 55 let věku	8 000 Kč	max. 6 měsíců	
UoZ s evidencí nad 12 měsíců	8 000 Kč	max. 6 měsíců	
UoZ vyžadující zvláštní pomoc	8 000 Kč	max. 6 měsíců	
Absolventi bez praxe – po ukončení studia (do 2 let)	8 000 Kč	max. 6 měsíců	

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2013, vlastní zpracování.

Z tabulky č. 4.18 je patrné navýšení příspěvku pro osoby zdravotně znevýhodněné a OZP I, II a III stupně invalidity. Oproti roku minulému byl příspěvek navýšen o 2 000 Kč.

b) SÚPM – SVČ zřízení

Tabulka č. 4.19 poskytuje informace o rizikových skupinách a maximální výši příspěvku na SÚPM-zřízení pro rok 2013.

Tabulka 4.19 – Kritéria SÚPM – zřízení pro rok 2013

	Riziková skupina	Max. výše příspěvku SÚPM-SVČ zřízení
1.	Evidence 5 měsíců a více	max. výše příspěvku 80 000 Kč
2.	Evidence 3 měsíce a více + UoZ pečující o dítě do 15 let	
3.	Bez požadované délky evidence - osoby se zdravotním postižením I., II., III. stupně invalidity - UoZ nad 55 let věku - UoZ vyžadující zvláštní pomoc - Absolventi bez praxe – po ukončení studia (do 2 let)	80 000 Kč při době obsazení SÚPM 24 měsíců v případě poskytnutí příspěvku do 40 000 Kč lze sjednat dobu obsazení SÚPM na 12 měs.

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2013, vlastní zpracování.

Tento rok nedošlo k žádným změnám v maximální výši příspěvku na SÚPM-SVČ zřízení.

Veřejně prospěšné práce („VPP“)

Níže uvedená tabulka č. 4.20 vyobrazuje rámcová kritéria pro poskytnutí dotace na veřejně prospěšné práce pro rok 2013.

Tabulka 4.20 – Kritéria VPP pro rok 2013

	Riziková skupina	Výše příspěvku
1.	uchazeč na VPP bez opakování a § 33	10 000 Kč/měs.
2.	uchazeč na VPP opakovaně (v posledních 3 letech) a § 33	7 000 Kč/měs.
3.	předák VPP/koordinátor VS z kategorie § 33	15 000 Kč/měs.

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2013, vlastní zpracování.

V roce 2013 došlo v rámcových kritériích pro VPP pouze ke sjednocení kritéria pro opakovatelnost umístění uchazeče na VPP, a to na opakovatelnost v posledních 3 letech.

Ostatní nástroje APZ

Stejně jako v předchozích letech příspěvek na zapracování ani překlenovací příspěvek v okrese Jičín v roce 2013 poskytován nebyl. Ani žádosti na příspěvek na provoz CHPM a CHPD a příspěvek na CHPM a CHPD tento rok schváleny nebyly. Změny v rámcových kritériích a výši příspěvků znázorňuje níže uvedená tabulka č. 4.21.

Tabulka 4.21 – Ostatní nástroje APZ a jejich kritéria pro rok 2013

Nástroj APZ	Výše příspěvku
Překlenovací příspěvek	Doba poskytování: nejdéle na 5 měsíců. Výše příspěvku činí nejvýše 6 102 Kč/měsíc
Příspěvek na zapracování	Doba poskytování: nejdéle na 3 měsíce. Výše příspěvku činí nejvýše 4 000 Kč/měsíc/1 zaměstnanec
Rekvalifikace	Schvalovány podle aktuální situace na trhu práce se zaměřením na obtížně umístitelné na trhu práce.
Příspěvek zaměstnavatelům a UoZ se zdravotním postižením na zřízení	max. jednorázová výše příspěvku: - osoba se zdravotním postižením – 160 tis. Kč

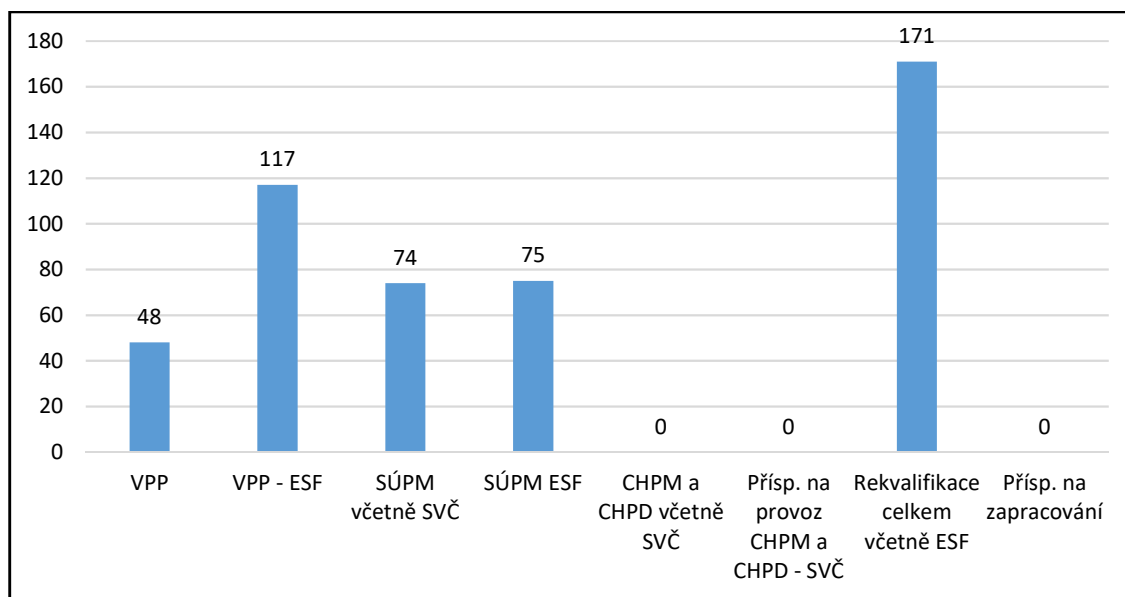
chráněného pracovního místa („CHPM“) včetně SVČ	- osoba s těžkým zdravotním postižením – 250 tis. Kč - 0 a více osob s těžkým zdrav. postižením – 290 tis. Kč
Příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů („CHPM“)	max. výše příspěvku 48 000 Kč/CHPM/rok

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2013, vlastní zpracování.

V tomto roce nedošlo u ostatních nástrojů APZ ke změnám v rámcových kritériích. Co se výše příspěvků týče, tak byl pouze nepatrně navýšen překlenovací příspěvek, a to o 171 Kč. Ostatní příspěvky se neměnily.

Níže uvedený graf č. 4.14 vyobrazuje počet umístěných uchazečů a schválených příspěvků v rámci jednotlivých nástrojů APZ realizovaných v okrese Jičín za rok 2013.

Graf 4.14 – Umístění uchazeči APZ za rok 2013

Zdroj: Portál MPSV, Statistická ročenka 2013, vlastní zpracování.

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že v roce 2013 se jako nástroj aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín nejvíce využívaly rekvalifikace s počtem schválených žádostí 171 (včetně ESF). Druhým nejvyužívanějším nástrojem byly veřejně prospěšné práce s počtem 165 (včetně ESF) umístěných uchazečů o zaměstnání. Na společensky účelná pracovní místa bylo umístěno 149 uchazečů o zaměstnání (včetně ESF).

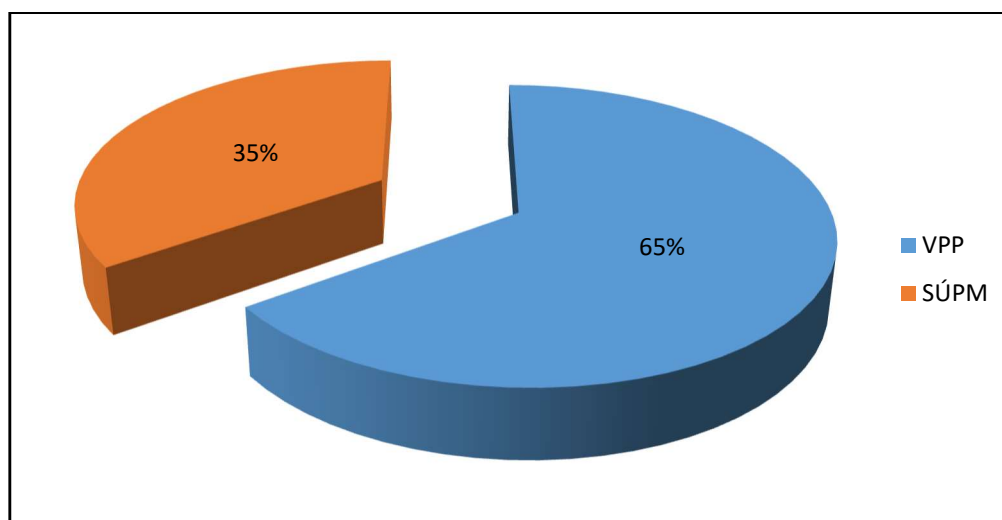
4.6.2 Výdaje na APZ v roce 2013

V roce 2013 byly finanční prostředky stejně jako v předchozích letech čerpány z prostředků státního rozpočtu a Evropského sociálního fondu prostřednictvím OP Lidské zdroje a zaměstnanost. Celkem bylo na nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (bez rekvalifikací) v okrese Jičín vyčerpáno 22 759 968 Kč. Pozn. Výdaje na APZ mohou být ovlivněny krácením finančních příspěvků z důvodu nesplnění všech rámcových kritérií.

Financování APZ ze státního rozpočtu ČR

Ze státního rozpočtu bylo v roce 2013 čerpáno celkem 7 492 268 Kč. Největší finanční příspěvek ve výši 4 881 771 Kč byl poskytnut na VPP. Na SÚPM včetně SVČ finanční dotace činila 2 611 197 Kč. Čerpání finančních prostředků na nástroje VPP a SÚPM přehledně zobrazuje graf č. 4.15.

Graf 4.15 – Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR na APZ 2013

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

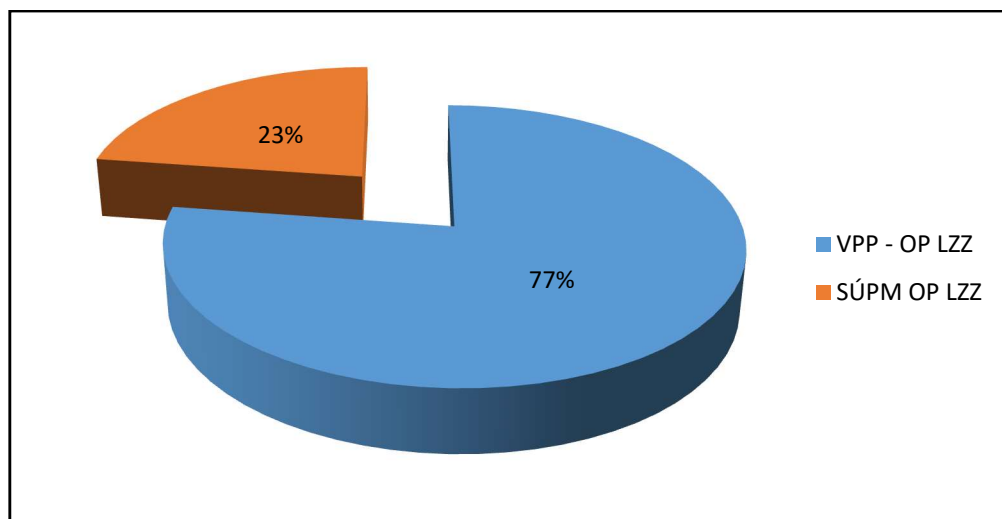
Z grafu je viditelné, že 65 % finančních prostředků ze státního rozpočtu bylo čerpáno na veřejně prospěšné práce. Zbylých 35 % se čerpalo na společensky účelná pracovní místa.

Financování APZ z evropských prostředků

Z ESF bylo prostřednictvím OP Lidské zdroje a zaměstnanost v roce 2013 celkem poskytnuto 15 267 700 Kč na realizaci vybraných nástrojů APZ v jičínském okrese. Větší část příspěvků byla poskytnuta na VPP ve výši 11 798 200 Kč. Na SÚPM bylo čerpáno

3 469 500 Kč. Čerpání evropských prostředků je přehledně vyobrazeno v níže uvedeném grafu.

Graf 4.16 – Čerpané finanční prostředky na APZ z evropských peněz za rok 2013

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Grafické znázornění č. 4.16 uvádí, že v roce 2013 bylo převážné množství evropských peněz – 77 % čerpáno opět na veřejně prospěšné práce. Na společensky účelná pracovní místa se čerpalo 23 % poskytnutých finančních příspěvků.

Rekvalifikace

V roce 2013 bylo na rekvalifikace včetně zvolených vynaloženo celkem 1 131 635 Kč. Stejně jako v roce 2012 se nejvíce využívaným rekvalifikačním kurzem stala obsluha motorového manipulačního vozíku. Na tuto rekvalifikaci se schválilo 24 žádostí. Výrazné zastoupení měl také svářečský kurz s počtem 18 schválených žádostí. Dalšími hojně využívanými rekvalifikacemi byly opět řidičské průkazy, profesní průkaz a kurz účetnictví.¹²⁶

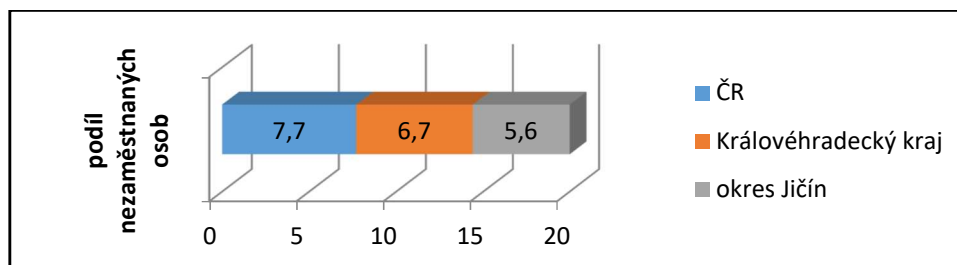
4.7 Vývoj nezaměstnanosti a nástrojů APZ za rok 2014

Pokles podílu nezaměstnanosti byl díky změně trendu vývoje ekonomiky znatelný až ve druhé polovině roku. Průměrný podíl nezaměstnanosti v celé ČR dosáhl 7,7 %, stejně jako v roce 2013. Poklesem podílu nezaměstnanosti se vyznačoval nejen Královéhradecký

¹²⁶ Úřad práce Jičín

kraj, ale i okres Jičín. V Královéhradeckém kraji to bylo o 0,1 %, a v Jičínském okrese dokonce o 0,3 %.¹²⁷ Uvedené hodnoty jsou přehledně vyobrazeny v níže uvedeném grafu č. 4.17.

Graf 4.17 – Podíl nezaměstnaných osob v ČR, kraji a okrese v roce 2014

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

4.7.1 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín v roce 2014

V roce 2014 nebyl nově realizován žádný regionální ani národní individuální projekt.

Rámcová kritéria pro aktivní politiku zaměstnanosti v okrese Jičín na rok 2014 byla stanovena následovně:

Společensky účelná pracovní místa („SÚPM“)

a) SÚPM – vytvoření

Stanovená rámcová kritéria pro dosažení dotace na SÚPM-vytvoření pro rok 2014 jsou uvedena v následující tabulce.

Tabulka 4.22 – Kritéria SÚPM – vytvoření pro rok 2014

Riziková skupina	Max. příspěvek do měsíční mzdy	Doba poskytování příspěvku	Max. příspěvek SÚPM – vytvoření
Osoby zdravotně znevýhodněné a osoby se zdravotním postižením I., II., III. stupně invalidity	6 000 Kč	max. 12 měs.	max. výše příspěvku 80 000 Kč

¹²⁷ Statistická ročenka trhu práce v České republice 2014. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2015. ISBN 978-80-7421-093-8.

mladí do 25 let + evidence 3 měsíců a více	9 000 Kč	max. 6 měs.	80 000 Kč při době obsazení SÚPM 24 měsíců v případě poskytnutí příspěvku do 40 000 Kč lze sjednat dobu obsazení SÚPM na 12 měs.
UoZ pečující o dítě do 12 let věku a evidence nad 3 měsíce a více	9 000 Kč	max. 6 měs.	
UoZ ve věku 50 – 55let + evidence 5 měsíce a více	9 000 Kč	max. 6 měs.	
UoZ nad 55 let věku	9 000 Kč	max. 6 měs.	
UoZ s evidencí nad 12 měsíců	9 000 Kč	max. 6 měs.	
UoZ vyžadující zvláštní pomoc	9 000 Kč	max. 6 měs.	
Absolventi s max. pracovní praxí 6 měsíců – po ukončení studia (do 2 let)	9 000 Kč	max. 6 měs.	

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2014, vlastní zpracování.

Jak tabulka č. 4.22 uvádí, tak v tomto roce došlo k navýšení finančního příspěvku SÚPM – vytvoření u všech rizikových skupin s výjimkou osob zdravotně postižených a OZP I., II. a III. stupně invalidity. Příspěvek byl navýšen z 8 000 Kč na 9 000 Kč. Co se týče rizikových skupin, tak došlo ke změně věku dítěte u pečujících UoZ z 15 na 12 let.

b) SÚPM – SVČ zřízení

Níže uvedená tabulka č. 4.23 informuje o rámcových kritériích pro dosažení dotace na SÚPM – zřízení pro rok 2014.

Tabulka 4.23 – Kritéria SÚPM – zřízení pro rok 2014

Riziková skupina	Max. výše příspěvku SÚPM – zřízení
Evidence 3 měsíců a více v kombinaci s min. jednou rizikovou kategorií: Věk do 25 let UoZ pečující o dítě do 12 let	max. výše příspěvku 80 000 Kč 80 000 Kč při době obsazení SÚPM 24 měsíců
Evidence 5 měsíce a více v kombinaci s min. jednou rizikovou kategorií: Věk nad 50 let	v případě poskytnutí příspěvku do 40 000 Kč lze sjednat dobu obsazení SÚPM na 12 měs.
Bez požadované délky evidence	

<ul style="list-style-type: none"> - osoby se zdravotním postižením I., II., III. stupně invalidity a osoby zdravotně znevýhodněné - UoZ nad 55 let věku - Absolventi s max. pracovní praxí 6 měsíců – po ukončení studia (do 2 let) 	
---	--

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2014, vlastní zpracování.

Jak lze z tabulky č. 4.23 vysledovat, nedošlo k žádným změnám v maximální možné výši čerpání příspěvku na SÚPM – zřízení. Naopak ke změnám došlo v rizikových skupinách, a to v kombinaci délky evidence UoZ s rizikovými kategoriemi.

Veřejně prospěšné práce („VPP“)

Změny ve stanovených rizikových skupinách pro veřejně prospěšné práce a výše příspěvků na tyto skupiny pro rok 2014 jsou zobrazeny v tabulce níže.

Tabulka 4.24 – Kritéria VPP pro rok 2014

Riziková skupina	Výše příspěvku
uchazeč na VPP bez opakování a § 33 <ul style="list-style-type: none"> - Věk do 25 let - Věk nad 55 let - OZP I., II., III. a osoby zdravotně znevýhodněné - UoZ pečující o dítě - Evidence nad 5 měsíců + důvod - UoZ vyžadující zvláštní péči - Evidence nad 12 měsíců 	11 000 Kč/měs.
uchazeč na VPP opakovaně (v posledních 3 letech) a § 33	7 000 Kč/měs.
předák VPP/koordinátor VS z kategorie § 33	15 000 Kč/měs.

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2014, vlastní zpracování.

Tabulka č. 4.24 uvádí, že pro rok 2014 sice došlo k navýšení příspěvku na uchazeče na VPP bez opakování o 1 000 Kč, avšak také došlo ke změně rizikových skupin v této kategorii. Příspěvek 11 000 Kč byl schvalován na uchazeče na VPP bez opakování v kombinaci alespoň s jednou rizikovou skupinou v tabulce uvedené.

Ostatní nástroje APZ

Příspěvek na zapracování a překlenovací příspěvek v tomto roce realizován nebyl. Příspěvek na provoz CHPM taktéž nebyl nikým využíván. Od roku 2014 byl zrušen příspěvek na zřízení chráněné pracovní dílny. Konkrétní výše příspěvků na ostatní nástroje APZ uvádí tabulka č. 4.25.

Tabulka 4.25 – Ostatní nástroje APZ a jejich kritéria pro rok 2014

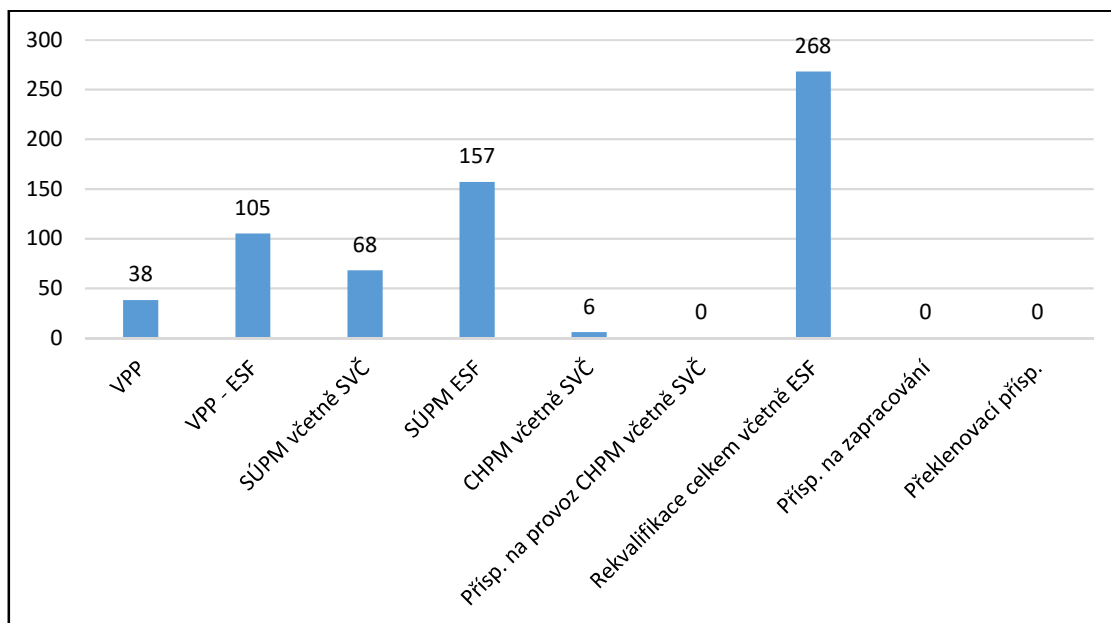
Nástroj APZ	Výše příspěvku
Překlenovací příspěvek	Doba poskytování: nejdéle na 5 měsíců. Výše příspěvku činí nejvýše 6 155,5 Kč/měsíc
Příspěvek na zapracování	Doba poskytování: nejdéle na 3 měsíce. Výše příspěvku činí nejvýše 4 250 Kč/měsíc/1 zaměstnanec
Rekvalifikace	Schvalovány podle aktuální situace na trhu práce se zaměřením na obtížně umístitelné na trhu práce.
Příspěvek zaměstnavatelům a UoZ se zdravotním postižením na zřízení chráněného pracovního místa („CHPM“) včetně SVČ	max. jednorázová výše příspěvku - osoba se zdravotním postižením 160 tis. Kč - osoba s těžkým zdravotním postižením – 250 tis. Kč - 10 a více osob s těžkým zdravotním postižením – 290 tis. Kč
Příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů („CHPM“)	max. výše příspěvku 48 000 Kč/CHPM/rok

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2014, vlastní zpracování.

V roce 2014 došlo k opětovnému navýšení překlenovacího příspěvku o 53,5 Kč/měs. Také se navýšil příspěvek na zapracování o 250 Kč/měs. Maximální výše příspěvků na CHPM včetně SVČ a na provoz CHPM se neměnily.

Níže uvedený graf č. 4.18 přehledně zobrazuje počet umístěných UoZ na vytvořená místa a počet schválených žádostí za rok 2014.

Graf 4.18 – Umístění uchazeči APZ za rok 2014

Zdroj: Portál MPSV, Statistická ročenka 2014, vlastní zpracování.

Stejně jako v předchozím roce se nejvíce využívaným nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti staly rekvalifikace s počtem 268 schválených žádostí z celého okresu včetně ESF, které prošly schvalovací komisí Úřadu práce v Jičíně. S pomocí dotace na společensky účelná pracovní místa bylo umístěno celkem 225 uchazečů o zaměstnání (včetně ESF) a na veřejně prospěšné práce nastoupilo 143 uchazečů o zaměstnání (včetně ESF).

4.7.2 Výdaje na nástroje APZ v roce 2014

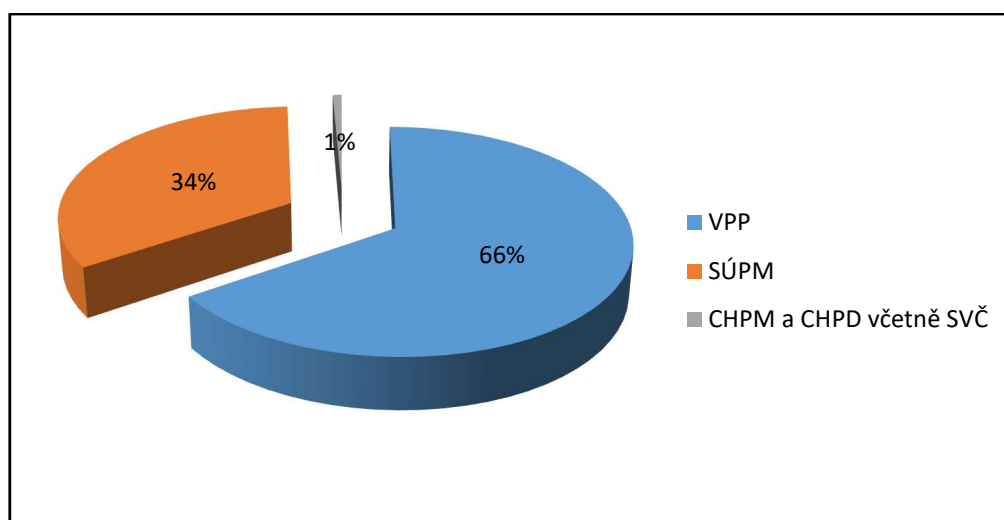
V roce 2014 bylo na nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín čerpáno z financí státního rozpočtu ČR a z financí poskytnutých Evropským sociálním fondem prostřednictvím operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Celkem bylo v roce 2014 na základě uzavřených dohod (bez rekvalifikací) vyčerpáno 28 296 094 Kč. Pozn. výdaje na APZ mohou být ovlivněny krácením finančních příspěvků z důvodu nesplnění všech rámcových kritérií.

Financování APZ ze státního rozpočtu

Výdaje státního rozpočtu ČR na aktivní politiku zaměstnanosti dle vypořádaných dohod ÚP ČR v Jičíně činily celkem 9 260 951 Kč. Na VPP bylo z národních peněz vydáno 6 065 741 Kč. Příspěvek na SÚPM včetně SVČ činil 3 127 600 Kč a příspěvek na provoz chráněné pracovní dílny a chráněného pracovního místa včetně SVČ byl čerpán ve výši

67 590 Kč. Grafické znázornění čerpaných finančních prostředků ze státního rozpočtu na jednotlivé nástroje APZ vyobrazuje graf č. 4.19.

Graf 4.19 – Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR na APZ 2014

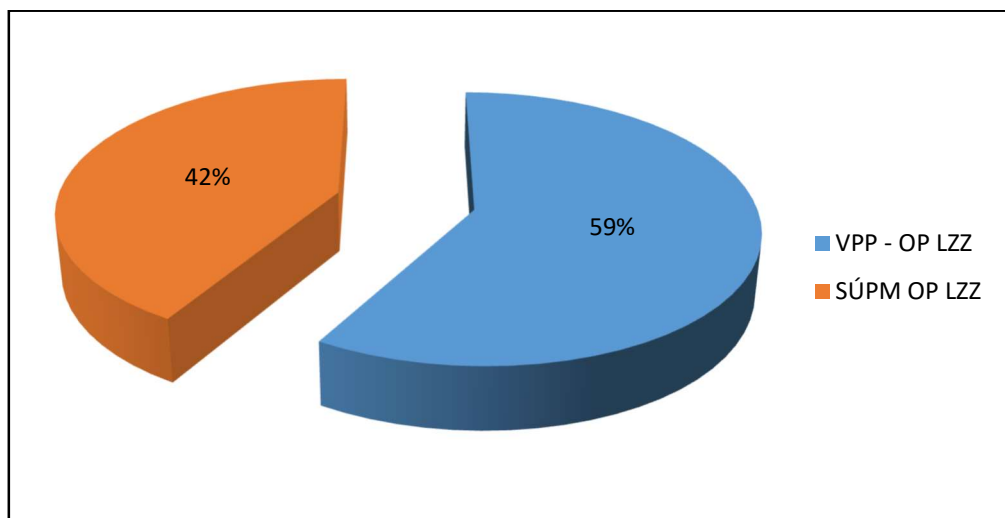
Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Jak uvádí grafické znázornění výše, je viditelné, že stejně jako v předchozích letech se ze státního rozpočtu nejvíce čerpalo na veřejně prospěšné práce (66 %). Na společensky účelná pracovní místa bylo čerpáno 34 % finančních prostředků a na chráněné pracovní místo a chráněnou pracovní dílnu včetně SVČ 1 %.

Financování APZ z evropských prostředků

Větší část finančních prostředků byla v roce 2014 poskytnuta z evropských prostředků, a to v celkové výši 19 035 143 Kč. Na VPP OP LZZ bylo vyčerpáno 11 143 789 Kč. Na SÚPM OP LZZ bylo vydáno 7 891 354 Kč. Procentuální rozdělení čerpaných finančních prostředků z evropských peněz na vybrané nástroje APZ je uvedeno v grafu níže.

Graf 4.20 – Čerpané finanční prostředky na APZ z evropských peněz za rok 2014

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Jak uvádí graf č. 4.20, tak v roce 2014 bylo nejvíce evropských peněz čerpáno veřejně prospěšné práce (59 %). Zbylé finance (42 %) byly poskytnuty na společensky účelná místa.

Rekvalifikace

V roce 2014 bylo na rekvalifikace včetně zvolených dle platebních poukazů vynaloženo celkem 1 303 852 Kč s počtem schválených žádostí 268 (včetně zvolených rekvalifikací). Na základě statistik poskytnutých ÚP ČR v Jičíně se nejvíce využívanou rekvalifikací staly základy obsluhy PC. Schváleno bylo 44 žádostí. Dalšími hojně využívanými rekvalifikacemi se stala obsluha VZV, sociální pracovník nebo také v neposlední řadě profesní průkaz řidiče.¹²⁸

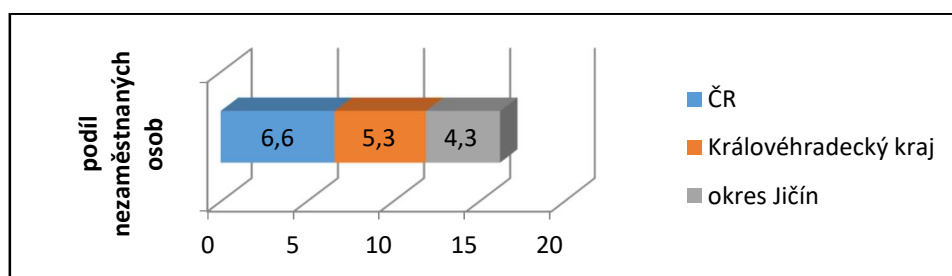
4.8 Vývoj nezaměstnanosti a nástrojů APZ za rok 2015

V roce 2015 pokračoval pokles podílu nezaměstnanosti, který započal ve druhé polovině roku 2014. Pokles podílu nezaměstnanosti byl znatelný nejen v Královéhradeckém kraji a okrese Jičín, ale i v celé ČR. Nejvíce znatelný byl v Královéhradeckém kraji (o 1,4 %), dále pak v okrese Jičín (o 1,3 %). Celorepublikový podíl nezaměstnanosti poklesl o 1,1 %.¹²⁹ Uvedené hodnoty jsou přehledně vyobrazeny v grafu č. 4.21.

¹²⁸ Úřad práce Jičín

¹²⁹ Statistická ročenka trhu práce v České republice 2015. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2016. ISBN 978-80-7421-125-6.

Graf 4.21 – Podíl nezaměstnaných osob v ČR, kraji a okrese v roce 2015

Zdroj: Portál MPSV, vlastní zpracování.

4.8.1 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín v roce 2015

V roce 2015 se začal realizovat jeden národní individuální projekt s názvem „Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II (POVEZ II)“ zaměřený na zaměstnavatele a jejich zaměstnance, potenciálně nové zaměstnance. Mezi cílové skupiny rovněž spadají fyzické osoby – OSVČ a nestátní neziskové organizace.¹³⁰

Rámcová kritéria pro aktivní politiku zaměstnanosti v okrese Jičín na rok 2015 byla stanovena následovně:

Společensky účelná pracovní místa („SÚPM“)

a) SÚPM – vytvoření

V tomto roce došlo k výraznému navýšení finančních příspěvků včetně čerpané maximální výše. Blíže popsaná rámcová kritéria jsou uvedena v tabulce č. 4.26.

Tabulka 4.26 – Kritéria SÚPM – vytvoření pro rok 2015

Riziková skupina	Max. příspěvek do měsíční mzdy	Doba poskytování příspěvku	Max. příspěvek SÚPM – vytvoření
Osoby se zdravotním postižením I., II., III. stupně invalidity	18 000 Kč	max. 12 měsíců	max. výše příspěvku 100 000 Kč

¹³⁰ Integrovaný portál MPSV: *Projekty v realizaci* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-11-09]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/hkk/projekty_esf/v_realizaci

mladí do 30 let bez dostatečné pracovní zkušenosti	15 000 Kč	max. 6 měsíců	100 000 Kč při době obsazení SÚPM 24 měsíců v případě poskytnutí příspěvku do 50 000 Kč lze sjednat dobu obsazení SÚPM na 12 měs.
UoZ pečující o dítě do 10 (pokud se k tomu přihlíží při zprostředkování zaměstnání)	15 000 Kč	max. 6 měsíců	
Osoby zdravotně znevýhodněné	15 000 Kč	max. 6 měsíců	
UoZ nad 50 let věku	15 000 Kč	max. 6 měsíců	
UoZ s evidencí nad 24 měsíců nepřetržitě	18 000 Kč	max. 12 měsíců	
UoZ vyžadující zvláštní péči	15 000 Kč	max. 12 měsíců	
Absolventi s max. pracovní praxí 6 měsíců	15 000 Kč	max. 6 měsíců	

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2015, vlastní zpracování.

V roce 2015 došlo nejen k podstatnému navýšení finančních příspěvků na SÚPM, ale také ke změně některých kategorií rizikových skupin. K navýšení příspěvků došlo u všech rizikových skupin, přičemž k nejznatelnějšímu nárůstu došlo u osob se zdravotním postižením I, II. a III. z částky 6 000 Kč na 18 000 Kč, tzn. o 12 000 Kč a u UoZ s evidencí nad 24 měsíců nepřetržitě. U této skupiny byl příspěvek oproti roku 2014 navýšen o 9 000 Kč a doba poskytování příspěvku byla prodloužena z 6 měsíců na 12. Ostatní příspěvky byly navýšeny o 6 000 Kč. Také maximální příspěvek na SÚPM-zřízení byl navýšen o 20 000 Kč. Co se rizikových skupin týče, zde došlo ke změně v kategorii mladých, u kterých se věk navýšil z 25 let na 30, přičemž v tomto roce nebyla stanovena délka evidence. U UoZ o děti pečujících se snížil věk dítěte ze 12 let na 10. Osoby zdravotně znevýhodněné byly odděleny od kategorie OZP I., II. a III. stupně invalidity. Riziková skupina UoZ s evidencí nad 12 měsíců byla nahrazena UoZ s evidencí nad 24 měsíců nepřetržitě. Jako poslední byly změněny rizikové skupiny UoZ ve věku 50-55 let a nad 55 let. Tyto skupiny byly sjednoceny do jedné rizikové skupiny UoZ nad 50 let věku bez délky evidence.

b) SÚPM – SVČ zřízení

Realizované změny v rámcových kritériích pro příspěvek SÚPM-zřízení uvádí tabulka č. 4.27.

Tabulka 4.27 – Kritéria SÚPM – zřízení pro rok 2015

Riziková skupina	Max. výše příspěvku SÚPM – zřízení
Evidence 3 měsíců a více v kombinaci s min. jednou rizikovou kategorií: Věk do 30 let UoZ pečující o dítě do 10 let (pokud se k tomu přihlíží při zprostředkování zaměstnání)	max. výše příspěvku 100 000 Kč 100 000 Kč při době obsazení SÚPM – SVČ 24 měsíců
Evidence nad 9 měsíců	
Bez požadované délky evidence - osoby se zdravotním postižením I., II., III. stupně invalidity a osoby zdravotně znevýhodněné - UoZ nad 50 let věku - Absolventi s max. pracovní praxí 6 měsíců – po ukončení studia (do 2 let) - UoZ vyžadující zvláštní péči	v případě poskytnutí příspěvku do 50 000 Kč lze sjednat dobu obsazení SÚPM – SVČ na 12 měs.

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2015, vlastní zpracování.

V roce 2015 stejně jako v kritériích pro SÚPM – vytvoření došlo k navýšení maximálního příspěvku SÚPM-zřízení o 20 000 Kč. Také došlo ke změnám v rizikových skupinách. Evidence nad 5 měsíců s kombinací věku UoZ nad 50 let z roku 2014 byla nahrazena evidencí nad 9 měsíců. U kombinace evidence nad 3 měsíce s rizikovou kategorií UoZ pečující o dítě do 12 let byl změněn věk dítěte na 10 let. Bez požadované délky evidence můžou být na SÚPM-vytvoření umístění OZP se zdravotním postižením I, II. a III. stupně invalidity a osoby zdravotně znevýhodněné (stejně jako v roce minulém) dále UoZ nad 50 let věku, absolventi s max. praxí v délce 6 měsíců po ukončení studia a nově UoZ vyžadující zvláštní péči.

Veřejně prospěšné práce („VPP“)

Rámcová kritéria pro rok 2015 byla stanovena následovně.

Tabulka 4.28 – Kritéria VPP pro rok 2015

Riziková skupina	Výše příspěvku
uchazeč na VPP bez opakování a § 33 Věk do 30 let Věk nad 50 let OZP I., II., III. a osoby zdravotně znevýhodněné UoZ pečující o dítě (pokud se k tomu přihlíží při zprostředkování zaměstnání) Evidence nad 5 měsíců + důvod znevýhodnění TP UoZ vyžadující zvláštní péči Evidence nad 12 měsíců	13 000 Kč/měs.
uchazeč na VPP opakovaně (v posledních 2 letech) a § 33 UoZ na VPP opakovaně na základě doporučení zprostředkování ÚP (musí být řádný důvod)	
předák VPP/koordinátor VS z kategorie § 33 (nástup na pozici koordinátora nově či postup z kategorie VPP)	15 000 Kč/měs.

Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2015, vlastní zpracování.

Z tabulky č. 4.28 lze vysledovat, že v roce 2015 přestal být krácen příspěvek na uchazeče na VPP opakovaně. Avšak pro to, aby mohl být uchazeč umístěn na VPP opakovaně, musel mít ÚP řádný důvod. Příspěvek byl navýšen z 11 000 Kč na 13 000 Kč. Také byla lehce pozměněna kombinace kategorií rizikových skupin s umístěním uchazeče na VPP bez opakování, a to konkrétně věk do 25 let byl navýšen na 30 let a naopak věk nad 55 let byl ponížěn na 50 let.

Ostatní nástroje APZ

Rámcová kritéria pro ostatní nástroje APZ v okrese Jičín pro rok 2015 byla stanovena následovně.

Tabulka 4.29 – Ostatní nástroje APZ a jejich kritéria pro rok 2015

Nástroj APZ	Výše příspěvku
Překlenovací příspěvek	Doba poskytování: nejdéle na 5 měsíců. Výše příspěvku činí nejvýše 6 294,75 Kč/měsíc
Příspěvek na zapracování	Doba poskytování: nejdéle na 3 měsíce. Výše příspěvku činí nejvýše 4 600 Kč/měsíc/1 ZC
Rekvalifikace	Schvalovány podle aktuální situace na trhu práce se zaměřením na obtížně umístitelné na trhu práce.
Příspěvek zaměstnavatelům a UoZ se zdravotním postižením na zřízení chráněného pracovního místa („CHPM“) včetně SVČ	max. jednorázová výše příspěvku - osoba se zdravotním postižením 160 tis. Kč - osoba s těžkým zdravotním postižením – 250 tis. Kč - 10 a více osob s těžkým zdravotním postižením – 290 tis. Kč
Příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů („CHPM“)	max. výše příspěvku 48 000 Kč/CHPM/rok

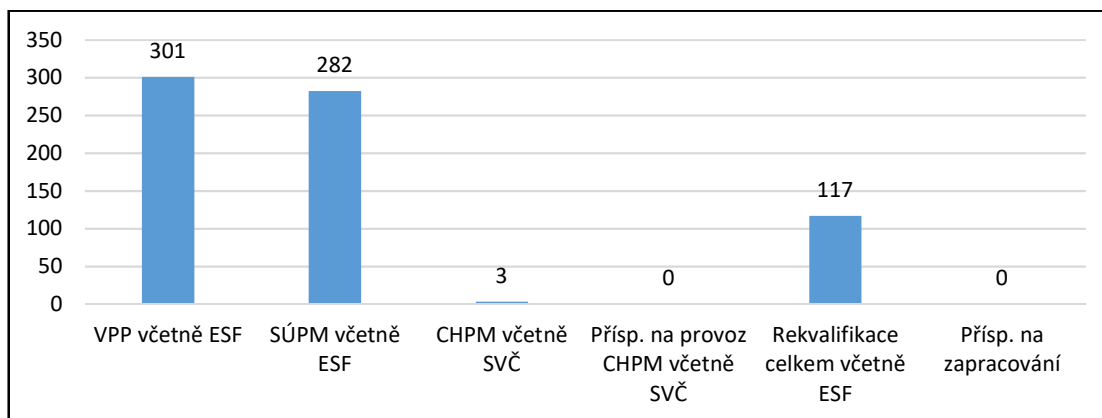
Zdroj: Portál MPSV, Rámcová kritéria pro rok 2015, vlastní zpracování.

Jak uvádí tabulka č. 4.29, tak ke změně výše příspěvku došlo u překlenovacího příspěvku navýšením částky z 6 155,5 Kč/měsíc na 6 294,75 Kč/měsíc. K navýšení došlo také u příspěvku na zapracování ze 4 250 Kč/měsíc na 4 600 Kč/měsíc.

Dle rámcových kritérií v roce 2015 oproti roku 2014 došlo k výraznému navýšení finančních příspěvků. Tento rozdíl je viditelný zejména u společensky účelných pracovních míst a veřejně prospěšných prací, přičemž finanční příspěvek u VPP bez opakování a opakovaně v posledních 2 letech není krácený. Celkově se finanční příspěvky na jednotlivé nástroje APZ v průběhu sledovaného období spíše navyšovaly.

Níže uvedený graf vyobrazuje počet umístěných uchazečů v rámci jednotlivých nástrojů APZ realizovaných v okrese Jičín za rok 2015. Z důvodu nedoložení podrobnějších informací úřadem práce umístění uchazeči o zaměstnání vyobrazení včetně ESF.

Graf 4.22 – Umístění uchazeči APZ za rok 2015

Zdroj: Portál MPSV, Statistická ročenka 2015, vlastní zpracování.

Jak znázorňuje graf č. 4.22, tak v roce 2015 se veřejně prospěšné práce staly nejvyužívanějším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín. S pomocí tohoto nástroje bylo umístěno 301 uchazečů o zaměstnání (včetně ESF). Společensky účelná pracovní místa se těsně umístila za veřejně prospěšnými pracemi s počtem 282 umístěných uchazečů o zaměstnání (včetně ESF). Na rekvalifikace bylo celkem schváleno 117 žádostí včetně ESF.

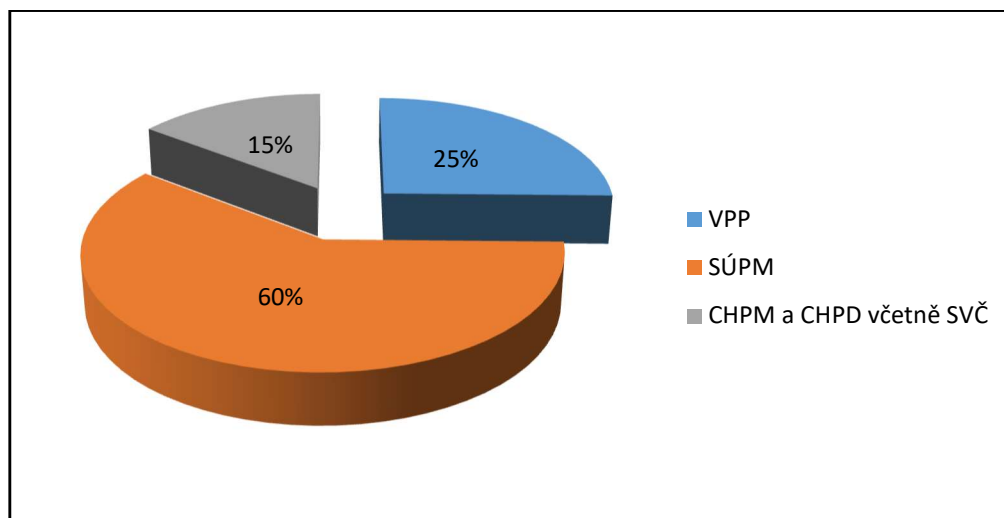
4.8.2 Výdaje na nástroje APZ v roce 2015

V roce 2015 byly nástroje aktivní politiky zaměstnanosti spolufinancovány jak z Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost, tak z Operačního programu zaměstnanost, který byl stanoven pro nové programové období 2014-2020. Celkem bylo (bez rekvalifikací) vyčerpáno 42 671 565 Kč. Pozn. výdaje na APZ mohou být ovlivněny krácením finančních příspěvků z důvodu nesplnění všech rámcových kritérií.

Financování APZ ze státního rozpočtu ČR

Výdaje státního rozpočtu ČR na vybrané nástroje APZ dle vypořádaných dohod ÚP ČR v Jičíně činily celkem 1 771 735 Kč. Na VPP bylo z národních peněz vydáno 447 895 Kč. Příspěvek na SÚPM včetně SVČ činil 1 063 840 Kč a příspěvek na provoz chráněné pracovní dílky a chráněného pracovního místa včetně SVČ byl čerpán ve výši 260 000 Kč. V níže uvedeném grafu je znázorněno procentuální rozdělení vynaložených finančních příspěvků státního rozpočtu na vybrané nástroje APZ.

Graf 4.23 – Čerpané finanční prostředky ze státního rozpočtu ČR na APZ 2015

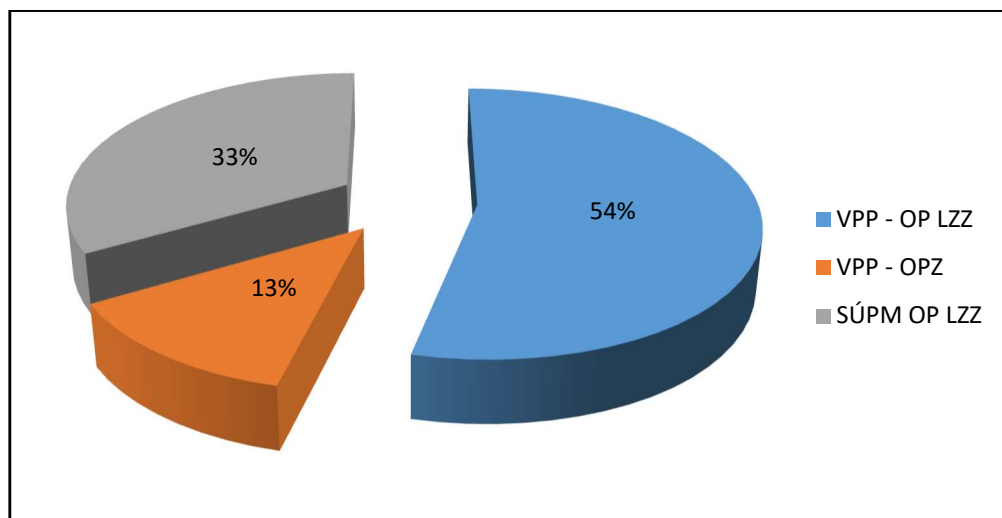
Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Tento rok, jak vyobrazuje graf č. 4.23, se nejvíce finančních prostředků ze státního rozpočtu čerpalo na společensky účelná pracovní místa (60 %). Na veřejně prospěšné práce bylo čerpáno 25 % a na chráněná pracovní místa a chráněné pracovní dílny včetně SVČ 15 %.

Financování APZ z Evropských prostředků

V roce 2015 byly finanční prostředky z Evropského sociálního fondu čerpány skrze dva operační programy, a to končící OP Lidské zdroje a zaměstnanost a od roku 2014 nově realizovaný OP Zaměstnanost. Celkem bylo čerpáno z evropských peněz 40 899 830 Kč, což je podstatně více než v letech minulých. Z OP Lidské zdroje a zaměstnanost bylo na VPP čerpáno 21 994 821 Kč a z OP Zaměstnanost 5 246 755 Kč. Na SÚPM včetně SVČ bylo čerpáno jen z OP Lidské zdroje a zaměstnanost, a to ve výši 13 658 254 Kč. Procentuální čerpání finančních prostředků z evropských peněz přehledněji zobrazuje graf č. 4.24.

Graf 4.24 – Čerpané finanční prostředky na APZ z evropských peněz za rok 2015

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Jak lze vysledovat z výše uvedeného grafu, tak v roce 2015 se opět nejvíce evropských peněz čerpalo na veřejně prospěšné práce, přičemž větší část 54 % byla čerpána z končícího Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Zbylých 13 % se na veřejně prospěšné práce čerpalo z nového Operačního programu Zaměstnanost. Na SÚPM bylo čerpáno z operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost ve výši 33 % objemu poskytnutých finančních prostředků.

Rekvalifikace

Na rekvalifikace bylo v roce 2015 vyčerpáno včetně zvolených 1 041 232 Kč. Schváleno bylo celkem 117 žádostí. Největší počet schválených žádostí – 22 bylo na pracovníka v sociálních službách. Druhou nejvíce využívanou rekvalifikací se stala obsluha PC s počtem schválených žádostí 20. ¹³¹

¹³¹ Úřad práce Jičín

5 Zhodnocení výsledků a doporučení

Z výše uvedené analýzy jednotlivých nástrojů APZ jsou uvedena zhodnocení získaných výsledků a následné návrhy a doporučení na zvýšení účinnosti nejvíce využívaných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín.

5.1 Zhodnocení výsledků

Jičínský okres je po Rychnově nad Kněžnou okresem Královéhradeckého kraje vykazujícím nejnižší nezaměstnanost. V průběhu sledovaného období je patrné, že vývoj podílu nezaměstnanosti v okrese nebyl zasažen extrémními výkyvy s výjimkou prudkého poklesu podílu nezaměstnaných osob v roce 2015. Patrný je nárůst nezaměstnanosti v roce 2013 meziročně o 0,5 %. V roce 2014 poté následuje pokles podílu nezaměstnanosti o 0,3 %, přičemž rok 2015 pokračoval v poklesu podílu nezaměstnanosti až o 1,3 %. Rapidní pokles byl způsoben dobrou kondicí ekonomiky. Na základě tohoto faktu je z tabulky č. 4.6 viditelný znatelný nárůst volných pracovních míst, který započal již v roce 2014, kdy se oproti roku předchozímu počet volných pracovních míst (dále jen „VPM“) navýšil o 306 UoZ. V roce 2015 díky optimismu a vysokým investicím firem nárůst VPM pokračoval. Nejvíce evidovaných UoZ je zaznamenáváno na konci roku v měsíci prosinci a v prvních dvou měsících – leden, únor, viz příloha č. 4 – měsíční struktura nezaměstnanosti v okrese Jičín. V důsledku značného poklesu nezaměstnanosti v evidenci úřadu práce zůstávají zejména dlouhodobě nezaměstnaní, osoby se zdravotním postižením a matky s dětmi. Právě těmto rizikovým skupinám je v okrese Jičín věnována zvýšená péče.

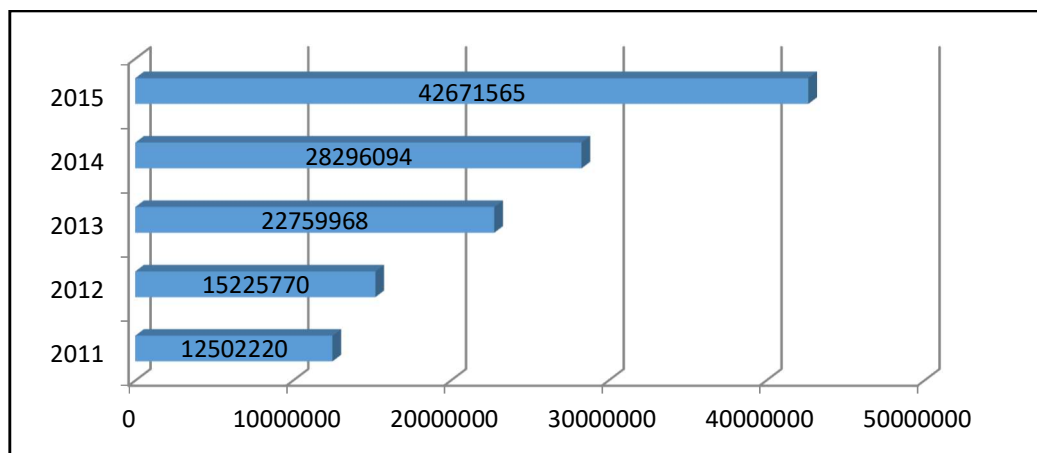
Na základě grafického zobrazení počtu umístěných uchazečů a schválených žádostí (viz graf č. 5.4) se nejvíce využívanými nástroji aktivní politiky zaměstnanosti v okrese staly veřejně prospěšné práce, na druhém místě společensky účelná pracovní místa, a na místě třetím rekvalifikace.

Součástí analýzy byla také finanční nákladovost nástrojů APZ. Dle informací úřadu práce v Jičíně se k čerpání finančních prostředků přistupuje následovně: nejprve se čerpají finanční prostředky poskytnuté Evropským sociálním fondem, pokud jsou aktuálně k dispozici, a poté se čerpá z národních peněz. Tuto skutečnost potvrzuje i graf č. 5.2 zobrazující strukturu čerpaných finančních prostředků. Nejméně bylo dle poskytnutých dohod úřadem práce čerpáno v roce 2011, a to 12 502 220 Kč (bez rekvalifikací), naopak

rapidní nárůst výdajů je znatelný v roce 2015, kdy se výdaje na nástroje aktivní politiky zaměstnanosti dostaly na úroveň částky 42 671 565 Kč (bez rekvalifikací).

Z níže uvedeného grafu č. 5.1 je zřejmé, že čerpané finanční prostředky na vybrané nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, konkrétně VPP, SÚPM, CHPM a CHPD včetně SVČ se neustále zvyšují. Tato skutečnost je v souvislosti s neustále se zvyšujícími finančními příspěvky. Maxima čerpaných prostředků na vybrané nástroje APZ bylo dosaženo v roce 2015. Jedním z důvodů, jak lze výrazný nárůst odůvodnit je právě podstatné navýšení finančních příspěvků. Porovnání je možno uvést na výši příspěvku pro osoby se zdravotním postižením I., II., III. stupně invalidity formou SÚPM, který v roce 2011 činil 5 000 Kč a v roce 2015 výše příspěvku vzrostla až na 18 000 Kč. Do budoucna lze očekávat rostoucí tendenci, a to nejen díky realizaci dalších nových nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti – příspěvku na dojížděku a příspěvku na přestěhování (v realizaci od roku 2016), ale také z důvodu pravděpodobného opětovného navyšování těchto příspěvků. Výše příspěvku je pro zaměstnavatele významným motivačním prvkem a pro ÚP ČR zase nástrojem, jak na trhu práce uplatnit i uchazeče o zaměstnání s handicapem, kteří jsou povětšinou bez finanční dotace obtížně umístitelní.

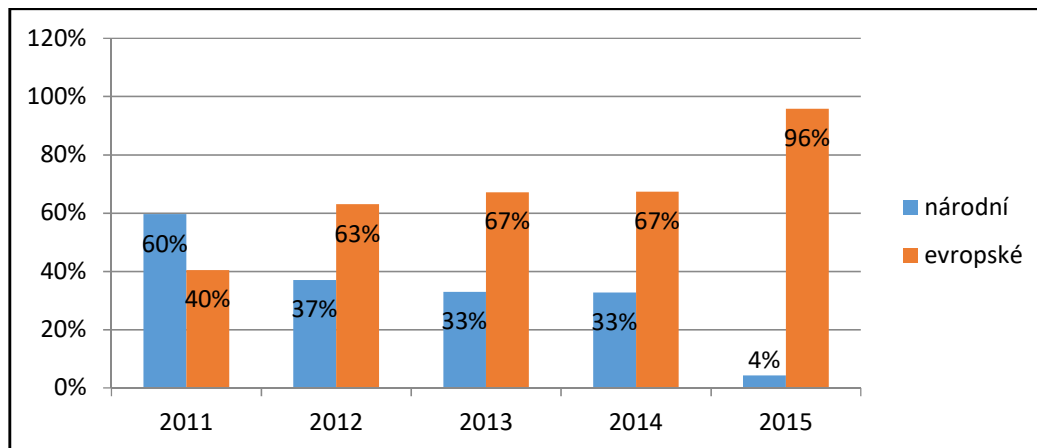
Graf 5.1 – Vývoj čerpání finančních příspěvků na vybrané nástroje APZ ve sledovaném období

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Následující graf uvádí strukturu čerpaných finančních prostředků.

Graf 5.2 – Procentuální porovnání finančních příspěvků vybraných nástrojů APZ z národních a evropských peněz ve sledovaném období

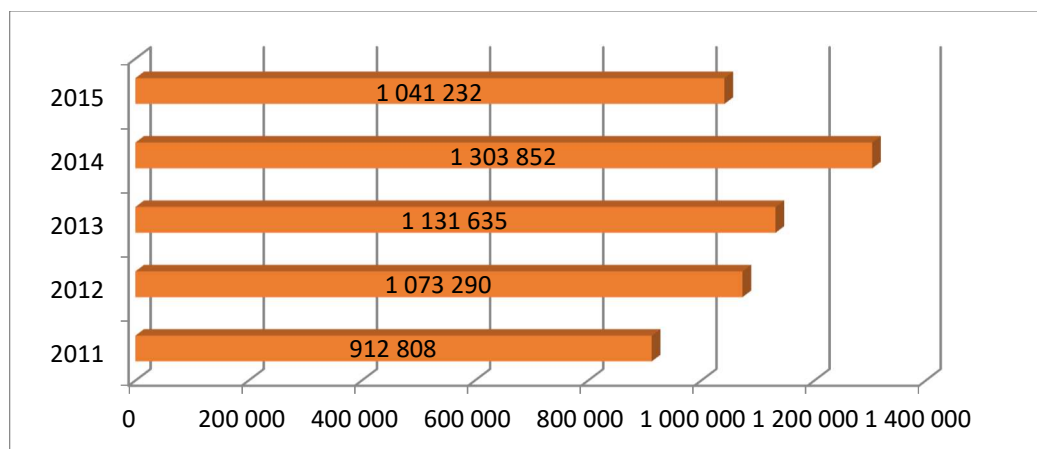

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Z výše uvedeného grafu č. 5.2 je zřejmé, že se upřednostňují finanční prostředky poskytnuté Evropským sociálním fondem nad prostředky ze státního rozpočtu. V roce 2015 se z evropských prostředků čerpalo až 96 % finančních prostředků na vybrané nástroje APZ. Pouze v roce 2011 se čerpala větší část financí z národních peněz. Důvodem bylo pozdější uvolnění evropských peněz.

Následující grafické znázornění zobrazuje vývoj čerpaných finančních příspěvků na rekvalifikaci ve sledovaném období 2011-2015 z národního rozpočtu a evropského fondu.

Graf 5.3 – Vývoj čerpání finančních příspěvků na rekvalifikaci ve sledovaném období

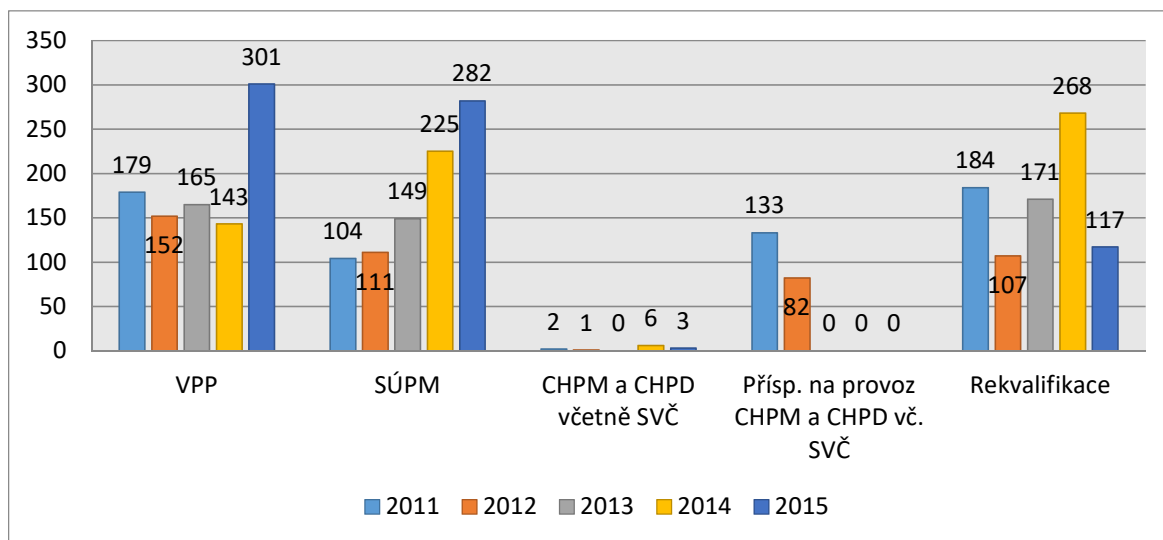

Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Z grafu č. 5.3 – finanční nákladovosti na rekvalifikace je patrné, že nejvíce finančních prostředků se čerpalo v roce 2014 – 1 303 852 Kč s počtem schválených žádostí 268, což bylo vůbec nejvíce za celé sledované období. Nejméně financí bylo čerpáno v roce 2011 – 912 808 Kč s počtem 184 schválených žádostí. Rekvalifikace jsou třetím nejvyužívanějším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti v okrese. Při schvalování těchto příspěvků se primárně vychází z aktuální situace na trhu práce. V souvislosti s prudkým poklesem podílu nezaměstnanosti v roce 2015 lze předpokládat, že se do budoucna (pokud pokles bude i nadále pokračovat) bude spíše přihlížet na rekvalifikace v oborech, kterých je na trhu práce nedostatek a pravidla pro schvalování se tudíž stíží. V současné době se jedná například o obory: obráběč, nástrojář, zámečnick, nebo také kuchař, číšník či textilní pracovník. Pozn. Jak již bylo zmíněno v úvodu realizace APZ v okrese Jičín, tak poměrné zastoupení čerpaných příspěvků z národních a evropských peněz na rekvalifikace nebylo úřadem doloženo. Uvedené čerpané částky jsou tedy z národních i evropských peněz.

Následující graf přehledně zobrazuje vývoj počtu umístěných uchazečů o zaměstnání a schválených příspěvků ve sledovaném období.

Graf 5.4 – Umístění uchazeči o zaměstnání a schválené příspěvky 2011–2015

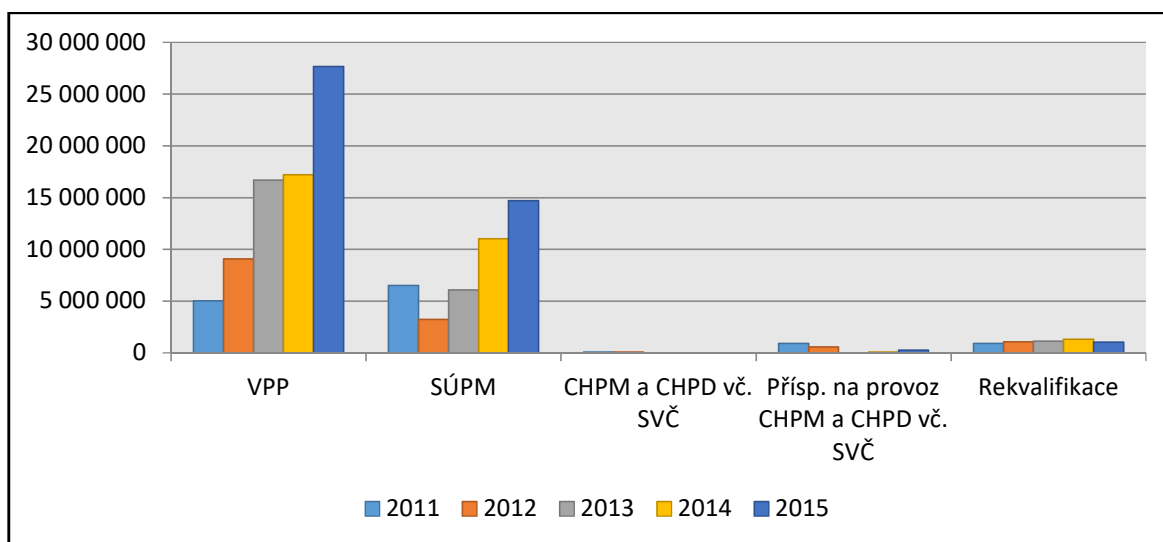
Zdroj: Portál MPSV, Statistické ročenky 2011–2015, vlastní zpracování.

Graf č. 5.4 vyobrazuje srovnání počtu poskytnutých příspěvků na jednotlivé nástroje APZ včetně rekvalifikací. Nejméně využívaným nástrojem v okrese Jičín se stal příspěvek na chráněné pracovní místo a chráněnou pracovní dílnu včetně SVČ. Také příspěvek na provoz chráněného pracovního místa a chráněné pracovní dílny včetně SVČ se již téměř

nevyužívá. Nejvíce poskytnutých příspěvků bylo čerpáno na veřejně prospěšné práce. Za sledované období 2011-2015 bylo s pomocí tohoto nástroje umístěno celkem 940 uchazečů o zaměstnání. Druhým nejvyužívanějším nástrojem se stala společensky účelná pracovní místa s počtem 871 uchazečů o zaměstnání a na třetím místě se umístily rekvalifikace s počtem 847 schválených rekvalifikačních kurzů. U společensky účelných míst si lze také povšimnout, že počet UoZ umístěných s pomocí tohoto nástroje APZ neustále vzrůstá. Příspěvky překlenovací a na zapracování v grafu uvedeny nejsou, jelikož se v tomto období nevyužívaly.

Z níže uvedeného grafu č. 5.5 je viditelné, na který příspěvek bylo poskytnuto v jednotlivých letech sledovaného období nejvíce finančních příspěvků.

Graf 5.5 – Čerpané finanční příspěvky na jednotlivé nástroje APZ

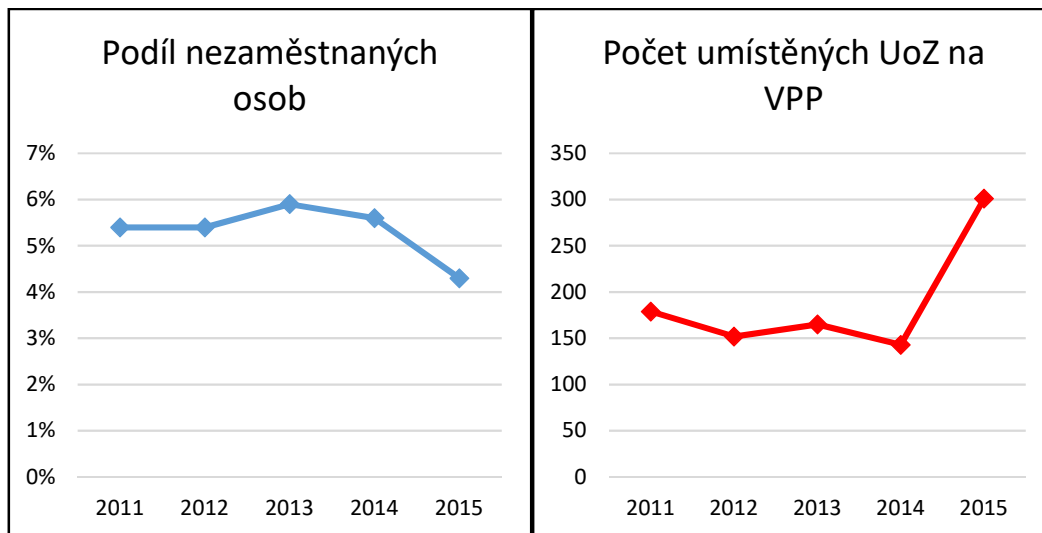
Zdroj: Úřad práce Jičín, vlastní zpracování.

Z výše uvedeného grafu je zcela značné, že nejvíce finančních prostředků za celé sledované období bylo čerpáno na VPP. Nejvíce financí se na tento nástroj čerpalo v roce 2015 – 27 689 471 Kč. Po VPP se nejvíce finančních příspěvků čerpalo na SÚPM. Stejně jako u VPP se na SÚPM čerpalo nejvíce v roce 2015 – 14 722 094 Kč. Na rekvalifikace byla největší částka čerpána v roce 2014 – 1 303 852 Kč. Na další nástroje jako CHPM a CHPD a příspěvek na provoz CHPM a CHPD včetně SVČ bylo z důvodu nízkého počtu schválených žádostí čerpáno oproti ostatním nástrojům „zanedbatelné“ množství finančních příspěvků. Tyto údaje korespondují s počtem umístěných UoZ a schválených příspěvků na rekvalifikace (viz graf č. 5.4).

Pro porovnání vývoje podílu nezaměstnanosti s počtem umístěných uchazečů na nejvíce využívané nástroje APZ – VPP, SÚPM a rekvalifikace v okrese Jičín byly sestaveny grafy níže.

Pro porovnání podílu nezaměstnaných osob s počtem umístěných uchazečů o zaměstnání na veřejně prospěšné práce byl sestaven graf níže.

Graf 5.6 – Porovnání podílu nezaměstnaných osob s počtem umístěných UoZ na VPP

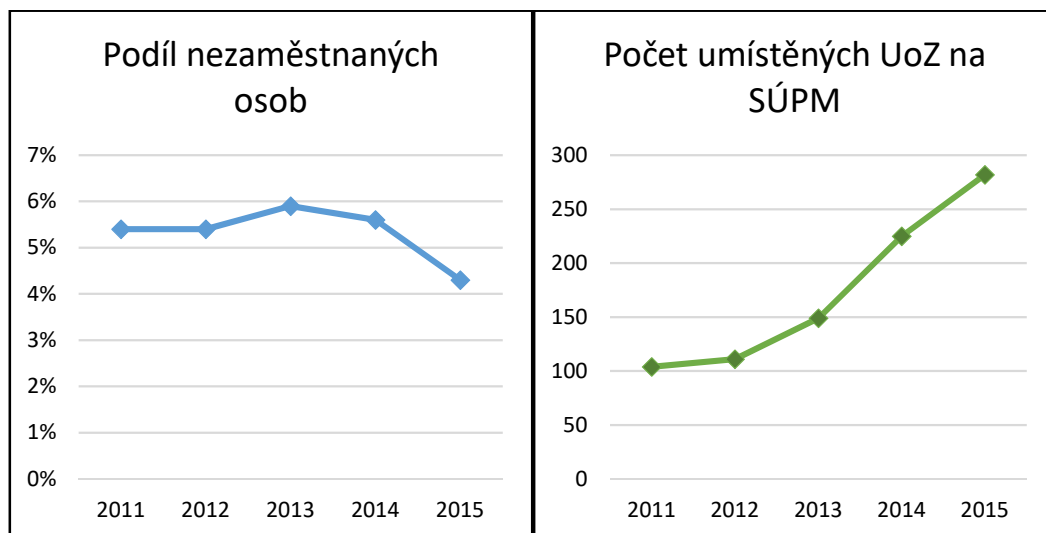

Zdroj: Statistické ročenky 2011–2015, vlastní zpracování.

Na výše uvedeném grafickém znázornění č. 5.6 lze vidět vazbu mezi sledovanými ukazateli. V roce 2011-2012 podíl nezaměstnaných osob byl na stejné úrovni 5,4 %, přičemž počet umístěných UoZ na VPP v roce 2012 zaznamenal pokles o 27 umístěných UoZ. V roce 2013 podíl nezaměstnaných osob stejně tak jako počet umístěných UoZ na VPP vzrostl. Naopak tomu bylo v roce 2014, kdy došlo k poklesu podílu nezaměstnaných osob a taktéž k poklesu umístěných uchazečů o zaměstnání. V posledním sledovaném roce 2015, kdy pokračoval prudký pokles nezaměstnanosti, byl na veřejně prospěšné práce umístěn nejvyšší počet UoZ za celé sledované období, a to 301. Dá se tedy říci, že z tohoto grafu není jednoznačně viditelná spojitost mezi sledovanými ukazateli. Jediná spojitost by mohla být patrná v roce 2015, kdy podíl nezaměstnaných osob prudce poklesl o 1,3 %, přičemž tento rok bylo na VPP umístěno vůbec nejvíce UoZ. Oproti roku 2014 bylo umístěno o 158 uchazečů o zaměstnání více. Tento rok také došlo k navýšení příspěvku na VPP.

Pro porovnání podílu nezaměstnaných osob s počtem umístěných uchazečů o zaměstnání na společensky účelná pracovní místa byl sestaven graf níže.

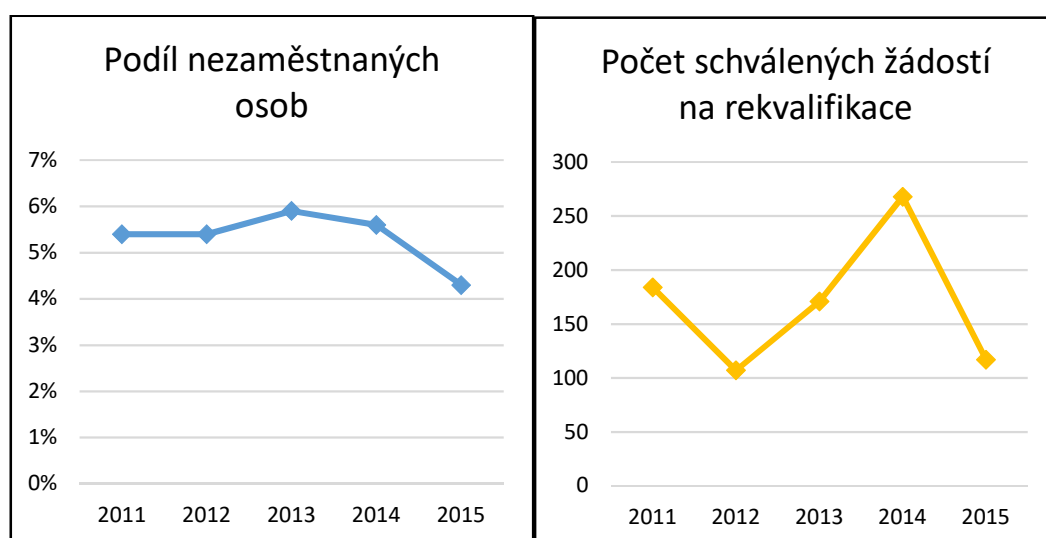
Graf 5.7 – Porovnání podílu nezaměstnaných osob s počtem umístěných UoZ na SÚPM

Zdroj: Statistické ročenky 2011–2015, vlastní zpracování.

Z výše uvedeného grafu č. 5.7 je patrné, že počet umístěných UoZ na společensky účelná místa neustále roste bez ohledu na vývoj podílu nezaměstnaných osob. Není zde viditelná souvislost podílu nezaměstnaných osob s počtem umístěných UoZ na SÚPM. Stejně jako u veřejně prospěšných prací bylo v roce 2015 při značném poklesu nezaměstnanosti s pomocí tohoto nástroje umístěno nejvíce UoZ – 282. Porovnání podílu nezaměstnaných osob s počtem schválených žádostí na rekvalifikace vyobrazuje graf níže.

Graf 5.8 – Porovnání podílu nezaměstnaných osob s počtem schválených žádostí na rekvalifikace

Zdroj: Statistické ročenky 2011-2015, vlastní zpracování.

Stejně jako u předchozích dvou nástrojů APZ není jasně viditelná spojitost podílu nezaměstnaných osob s počtem schválených rekvalifikací. Z grafu č. 5.8 jsou viditelné poměrně značné meziroční rozdíly v počtu schválených žádostí na rekvalifikace. V roce 2014 bylo schváleno vůbec nejvíce žádostí za celé sledované období – 268. V následujícím roce 2015 však došlo k rapidnímu poklesu meziročně až o 151. Nejméně žádostí bylo schváleno v roce 2012, a to 107.

Ačkoliv není viditelná vzájemná spojitost mezi podílem nezaměstnaných osob a počtem umístěných uchazečů včetně schválených žádostí na rekvalifikace je zřejmé, že nástroje aktivní politiky zaměstnanosti patří mezi významné faktory a pro zaměstnavatele zcela jistě důležité motivační prvky ovlivňující vývoj nezaměstnanosti.

5.2 Návrhy a doporučení

Na základě získaných výsledků z analýzy nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín ve sledovaném období 2011-2015 a praktických zkušeností získaných na úřadu práce v Nové Pace a Jičíně byly navrženy následující návrhy a doporučení.

5.2.1 Veřejně prospěšné práce

Veřejně prospěšné práce jsou nástrojem, který mnohdy slouží jako poslední šance umístění se na trh práce problémovým uchazečům v evidenci úřadu práce. Často jsou na tato místa zařazováni uchazeči o zaměstnání, kteří spadají do rizikové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných, sociálně vyloučených nebo propuštěných z výkonu trestu mající velké problémy s uplatněním se na trhu práce. Zaměstnavatelé tyto UoZ nechtějí zaměstnávat hlavně z důvodu kombinovaných handicapů – ztráty pracovních návyků, zdravotního omezení, dojíždění nebo neochoty se zapracovávat. Nejčastějšími zaměstnavateli využívajícími tento příspěvek jsou města a obce, nebo také technické služby, které negenerují dostatečný zisk, aby si mohly dovolit celoročně na své náklady zaměstnávat další pracovníky na úklidové či jiné pomocné práce. V současné době je stále častějším problémem zamítání žádostí z důvodu opětovného podpoření tytéž osoby. Pro umístění již podpořeného uchazeče o zaměstnání je v tomto případě nutný vážný důvod. Ze strany obcí a měst poté vzniká silný tlak na připuštění výjimky, jelikož jsou se stávajícími pracovníky spokojeni a vědí, že na jiná pracovní místa jsou téměř neumístitelní. V současné době, kdy je nezaměstnanost na opravdu nízké úrovni, bude výběr vhodných uchazečů na veřejně

prospěšné práce díky stanoveným kritériím daleko obtížnější. Již nyní je znatelný tlak ze stran měst a obcí při žádostech na pracovníky úklidu a jiné pomocné pracovníky, které každoročně nabírají na sezónu. Tito zaměstnavatelé se často setkávají s tím, že v evidenci nejsou na jimi nabízená pracovní místa vhodní uchazeči. Problém je viditelný zejména na menších městech, jako je například Nová Paka na Jičínsku, kde v současné době dle informací zaměstnanců ÚP ČR v Nové Pace v evidenci zůstávají zejména dlouhodobě nezaměstnaní a lidé se zdravotním postižením. Značný počet těchto dlouhodobě nezaměstnaných již v rámci VPP podpořen byl, a v případech výběrů mají úřady práce velký problém těmto institucím nějaké vhodné uchazeče o zaměstnání nabídnout. Uchazeče o zaměstnání, kteří by na VPP umístění být mohli, avšak mají například problém s alkoholem, či jiný handicap však obce zaměstnat stejně jako ostatní zaměstnavatelé nechtějí. Jako doporučení pro tuto problematiku by bylo vhodné navrhnout taková kritéria, díky kterým by mohli být znovu podpořeni uchazeči, kteří se u zaměstnavatelů osvědčili a nemají možnost se uplatnit v jiných nabízených pracovních pozicích. Výjimky, umožňující obejít kritéria VPP, jsou udělovány ojediněle na základě opravdu vážných důvodů. V okrese Jičín jsou tyto výjimky schvalovány ředitelem kontaktního pracoviště v Jičíně.

VPP nejsou z výše uvedených důvodů tak využívány jako SÚPM. Nabízel by se tedy i nápad omezení SÚPM ve prospěch VPP zaměřených na dlouhodobě nezaměstnané nebo kompromis ve smyslu obsazování VPP kombinací problémových dlouhodobě nezaměstnaných s rozumným počtem již „osvědčených“ pracovníků.

5.2.2 Zaměstnatelnost matek s dětmi

V okrese Jičín a vůbec v celé České republice obecně je problémem zaměstnatelnost matek s dětmi, resp. problém s vytvořením dostatečných podmínek pro sladování soukromého a pracovního života. Tento problém spočívá zejména v nedostatku flexibilních pracovních úvazků, které by matkám s dětmi umožnily postarat se o svého potomka a zároveň chodit do zaměstnání. Dlouhými prolukami mezi rodičovskou dovolenou a nástupem do zaměstnání vzniká v rámci rychlého vývoje ekonomiky problém pozdější nepřizpůsobivosti matek novým podmínkám trhu práce. Řešením by v tomto případě byly flexibilní pracovní úvazky, kterých je v jičínském okrese nedostatek. Dále se v současné době v okrese nerealizuje žádný projekt v rámci aktivní politiky zaměstnanosti, který by byl zaměřen právě na tuto rizikovou skupinu a intenzivněji se jí věnoval. Poslední projekt byl

realizován od 1. 11. 2013 do 30. 11. 2015. Jednalo se o regionální individuální projekt s názvem „Zaměstnaní rodiče v Královéhradeckém kraji.“ (viz kapitola 4.6.1) Dalším možným řešením této situace by také mohly být monitorovací návštěvy úřadu práce se zaměstnavateli, resp. užší spolupráce právě v rámci nabídky flexibilních pracovních úvazků s možnostmi dotačního zvýhodnění díky určeným nástrojům aktivní politiky zaměstnanosti.

5.2.3 Rekvalifikace

Jak již bylo uvedeno ve zhodnocení výsledků praktické části, tak rekvalifikace patří mezi jedny z nejvíce využívaných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín. Úřady práce realizují běžné (cílené) rekvalifikace plně hrazené ÚP ČR a zvolené, které hradí buď zcela, nebo vůbec. Návrhem na zvýšení účinnosti by bylo rozšíření výběru běžných plně hrazených rekvalifikací o další řemeslné obory, které jsou v současné době hojně vyhledávány, jako například zámečnický, pracovník v textilním průmyslu, obráběč kovů nebo také nástrojář. V rámci této problematiky by také bylo vhodné podporovat spolupráci zaměstnavatelů se vzdělávacími institucemi, jelikož studijní ročníky požadovaných profesí nejsou naplněny.

Dalším doporučením pro rekvalifikační oddělení by bylo zajištění zcela nových rekvalifikačních kurzů, tzv. baby-sitter či aupair, které by mohly být prostředkem jednak poskytnutí pracovní příležitosti novému uchazeči o zaměstnání, ale také hlavně možností zajištění hlídání dětí do věku 15 let, a tím pádem rychlejšímu návratu matek na trh práce. Na uchazeče s úspěšně dokončeným baby-sitter, či au-pair kurzem včetně příslušného certifikátu, by poté byla matce dítěte poskytnuta po určitou dobu finanční dotace (v rámci stanovení kritérií aktivní politiky zaměstnanosti – např.: formou SÚPM).

Tak, aby uchazeči o zaměstnání byl nabídnut vhodný rekvalifikační kurz nebo i možnost zařazení do nějakého z projektů EU, je zapotřebí provést jeho důkladnou profilaci v rámci vyhodnocení účelnosti a efektivnosti vynaložených prostředků na jeho vzdělávání zprostředkované ÚP ČR.

5.2.4 Podpora malých a středních podnikatelů

Malé a střední podniky jsou díky vytváření volných pracovních míst velice důležitými subjekty v rámci regulace nezaměstnanosti v okrese Jičín. Bohužel jejich problémem bývají vysoké odvody za své zaměstnance na sociální a zdravotní pojištění a celkově nedostatečná podpora ze strany státu. Mnohdy se tudíž stává, že zaměstnavatelé uchazeče o zaměstnání

nezaměstnají na plný nebo alespoň na zkrácený pracovní úvazek, ale pouze na dohodu o provedení práce, která je pro UoZ nevýhodná (pokud nepřesahuje 10 000 Kč a není za ZC odváděno sociální a zdravotní pojištění). Je tedy na místě zintenzivnění pomoci právě prostřednictvím nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti podporujících umístění uchazečů o zaměstnání u zaměstnavatelů na hlavní pracovní poměr.

5.2.5 Projekty směřované na UoZ se základním vzděláním

Ze vzdělanostní struktury uvedené v kapitole 4.2.1 je viditelné, že po UoZ s dokončeným výučním oborem v evidenci převažují UoZ se základním vzděláním. Tato skutečnost nabývá důležitosti hlavně z hlediska zvyšování požadavků zaměstnavatelů na přijímání nových pracovníků. Stále častějším problémem je právě nedostatečné vzdělání uchazečů o zaměstnání. V důsledku rozšiřování znalostní ekonomiky se stále více klade důraz na intelektuální kapitál. Vhodné by tedy bylo více podpořit spolupráci úřadu práce se vzdělávacími středisky. V současné době je v rámci projektu ESF: „Záruky pro mladé“ nabízen tzv. „Návrat do vzdělání“, který umožňuje UoZ dokončení profesní kvalifikace s pomocí zhodnocení studijních předpokladů a následným finálním výběrem vhodné školy. Podpora je poskytována ve formě úhrady cestovného, nebo nákladů se vzděláváním spojených. Problémem je, že tento projekt je určen pouze pro UoZ do 30 let věku s maximální dvouletou pracovní praxí, kteří jsou v evidenci na ÚP ČR déle než 3 měsíce. Velmi často se stává, že UoZ nesplňuje některé z těchto kritérií a je tedy nemožné jej do projektu zařadit. Vhodné by bylo rozšířit kritéria i pro další UoZ, kteří jsou dostatečně motivovaní a mají zájem o další studium nebo dokončení neúspěšně ukončeného studia. Dalším velkým problémem je, že projekty ESF jsou založené na principu dobrovolnosti. Často se stává, zejména u mladistvých, že projekt v jeho průběhu opustí.

5.2.6 Zvyšující se zájem o cizince

Tento problém se netýká přímo nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, ale činnosti úřadů práce v rámci monitoringu se zaměstnavateli. V současné době nabývá na významu. V důsledku poklesu nezaměstnanosti a úbytku uchazečů o zaměstnání v technických profesích se stává čím dál častějším problémem zaměstnavatelů nemožnost sehnat kvalitní pracovníky v požadovaném oboru. Mnoho firem se začíná zajímat o pracovníky z Ukrajiny, kteří jsou nejen ochotni pracovat za nižší mzdu, ale také disponují vzděláním v požadovaném oboru (například v textilním průmyslu). V důsledku zvyšujícího zájmu

úřady práce začaly realizovat tzv. „Režim Ukrajina“, který by měl usnadnit a zrychlit administrativní činnost spojenou s náborem těchto pracovníků. Problém je ten, že je zde nedostatečná propojenost ÚP ČR s úřady práce na Ukrajině. Málokterí ukrajinští pracovníci se zájmem o práci v ČR se o uvedených nabídkách úřadů práce dozví.

5.2.7 Poradenství

Dlouhodobá nezaměstnanost, aneb v současné době jeden z intenzivně řešených problémů je ve většině případů doprovázen ztrátou motivace. Proto je u rizikové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných zapotřebí více než u jiných rizikových skupin intenzivnější poradenská činnost, která je realizována motivačně poradenskými, diagnosticko-poradenskými a psychologicko-poradenskými službami. Dle informací KoP v Jičíně je však velkým problémem získat kvalitního poskytovatele těchto služeb. Právě projekty zaměřené právě na tuto rizikovou skupinu mají problém s personálním obsazením poradenských aktivit. Bylo by vhodné lépe organizačně zajistit výběr kvalitních poradenských firem v rámci veřejných zakázek, které by komplexně zajišťovaly poradenskou činnost (hlavně u dosud nerealizovaných projektů EU, u kterých je právě problém se soutěžením poradensko-motivačních aktivit).

5.2.8 Informovanost UoZ o nástrojích APZ a projektech EU

Jako poslední návrh na zvýšení efektivity nástrojů APZ by bylo vhodné uvést dostatečnou informovanost o všech těchto nástrojích a projektech, které jsou realizovány. V některých případech se stává, že UoZ neví o všech možnostech nabízených úřadem práce. Na začátku každé evidence se v okrese Jičín realizuje informativní schůzka, na které je UoZ seznámen s jeho právy a povinnostmi co se evidence týče. Bylo by vhodné při této prezentaci věnovat více času informacím o aktuální nabídce všech poskytovaných nástrojů APZ, které by mohli uchazeči využít. Například o nově realizovaný příspěvek na dojížděku nelze požádat zpětně po nástupu do zaměstnání. Je nutné, aby UoZ věděl, že žádost je nutné podat ještě v průběhu evidence, jinak je neplatná.

6 Závěr

Diplomová práce se zabývala analýzou a zhodnocením účinnosti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti uplatňovaných v okrese Jičín. Obecně Královéhradecký kraj patří mezi kraje vykazující nižší nezaměstnanost. Jičín patří po Rychnově nad Kněžnou mezi okresy s nejnižší nezaměstnaností v kraji, jak dokládá grafické porovnání vývoje podílu nezaměstnaných osob v jednotlivých okresech ve sledovaném období. Aktivní politika zaměstnanosti má zde zcela jednoznačně významné zastoupení. Nástroje APZ v okrese jsou soustředěny zejména na rizikové skupiny v evidenci ÚP ČR, které mají problém s uplatněním na trhu práce.

Na základě vlastní analýzy a praktických poznatků z ÚP v Jičíně bylo zjištěno, že nejvíce využívanými nástroji APZ v okrese se staly na místě prvním veřejně prospěšné práce, dále společensky účelná pracovní místa a rekvalifikace. Naopak nejméně využívanými nástroji se staly příspěvky na chráněná pracovní místa. Zkoumána byla také výše čerpaných finančních příspěvků na jednotlivé nástroje APZ, která odpovídá uvedeným zjištěním ohledně využívání těchto nástrojů (nejvíce finančních příspěvků bylo čerpáno na veřejně prospěšné práce, nejméně na chráněná pracovní místa). Rámcová kritéria sledovaného období uvedla, že výše poskytovaných příspěvků se každým rokem sledovaného období spíše zvyšovala, přičemž docházelo i ke změnám v rizikových skupinách, na které byly finanční příspěvky poskytovány. Tyto změny byly realizovány v souvislosti s aktuální situací na trhu práce. Primárním zdrojem čerpání finančních příspěvků v okrese se stal Evropský sociální fond, který v roce 2015 na vybrané nástroje APZ poskytl až 96 % finančních příspěvků. Ze státního rozpočtu se více čerpalo pouze v roce 2011 ve výši 60 % poskytnutých finančních příspěvků. Součástí analýzy bylo také porovnání podílu nezaměstnaných osob s počtem umístěných uchazečů o zaměstnání na nejvíce využívané nástroje APZ, tedy na veřejně prospěšné práce, společensky účelná místa a rekvalifikace. Byla zjišťována případná souvislost těchto dvou ukazatelů. Grafické znázornění však nepotvrdilo evidentní souvislost mezi těmito sledovanými ukazateli, ačkoli analyzované nástroje APZ zcela jistě patří mezi faktory hrající důležitou roli ve snižování nezaměstnanosti.

Nutno podotknout, že vše je hlavně o motivovanosti nezaměstnaných uchazečů v evidenci úřadu práce ČR. Výběr nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti je opravdu široký a neustále se rozrůstá, ale pokud uchazeč není dostatečně motivovaný, tak tyto nástroje ztrácí

smysl. Jak již bylo uvedeno v teoretické části, tak dlouhodobá nezaměstnanost vede k tzv. sociální pasti, kdy se nezaměstnanost z nedobrovolné stává dobrovolnou a lidé si přivyknou na přísun sociálních dávek a nemají snahu se již dále snažit o návrat na trh práce. Dávky hmotné nouze nepodléhají exekucím, takže pro dlouhodobě nezaměstnané není motivací se navrátit do zaměstnání z důvodu nízké minimální mzdy a možných exekučních srážek.

V závěru práce jsou navržena doporučení pro zvýšení účinnosti nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Jičín, která by mohla posloužit jako návod pro realizaci nástrojů APZ a projektů EU v dalších letech.

7 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8.

DVOŘÁK, Pavel. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. V Praze: C. H. Beck, 2008. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-075-1.

FREIBERGOVÁ, Zuzana. *Metodika poradenského procesu realizovaného s uchazeči o zaměstnání na Úřadu práce České republiky*. Certifikovaná metodika MPSV č. j. 2013/80685-141. Národní vzdělávací fond. Praha 2013.

HALÁSKOVÁ, Renáta. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2001. ISBN 80-7042-595-4.

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

HORÁK, Pavel. *Role lokálních projektů v české politice zaměstnanosti: evaluační studie projektu zaměřeného na zvýšení zaměstnatelnosti zdravotně postižených osob a osob starších padesáti let*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7489-7.

HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o. 2013. 3. upravené vydání. ISBN 978-80-7380-467-1.

JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9.

KÖNIGOVÁ, Martina a HORALÍKOVÁ, Marie. *Personální řízení*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2013. ISBN 978-80-213-2328-5.

OCHRANA, František, Jan PAVEL a Leoš VÍTEK. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3228-2.

SIROVÁTKA, Tomáš a Petr MAREŠ. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3048-8.

TOMŠÍK, Karel. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. Vyd. 8. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2014. ISBN 978-80-213-2490-9.

VÁCLAVÍKOVÁ, Anna, Helena KOLIBOVÁ a Alina KUBICOVÁ. *Problematika trhu práce a politiky zaměstnanosti*. Opava: OPTYS, spol. s.r.o., 2009. ISBN 978-80-85819-76-2.

Elektronické zdroje:

Český statistický úřad: *Charakteristika okresu Jičín* [online]. Hradec Králové: Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové, 2016 [cit. 2016-09-14]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xh/charakteristika_okresu_jicin

Český statistický úřad: *Vybrané ukazatele za okres Jičín – časová řada* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2016 [cit. 2016-09-19]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11264/17845166/CZ0522_new_upr.pdf/5afdb301-bbce-4808-8a6f-2e60802141c3?version=1.1

Evropský sociální fond: *OP Zaměstnanost 2014–2020* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2017-01-20]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/detail-clanku/-/asset_publisher/BBFAoaudKGfE/content/op-zamestnanost-2014-2020

Integrovaný portál MPSV: *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>

Integrovaný portál MPSV: *Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky

Integrovaný portál MPSV: *Program a strategie APZ* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-02]. Dostupné z: http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/program_a_strategie

Integrovaný portál MPSV: *Rekvalifikace* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/rekvalifikace>

Integrovaný portál MPSV: *Veřejně prospěšné práce* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z:

<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/vpp>

Integrovaný portál MPSV: *Příspěvek překlenovací* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z:

http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/prispevek_preklenovaci

Integrovaný portál MPSV: *Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský záměr* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z:

http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/prispevek_pri_prechodu_na_novy_podnikatelsky_program

Integrovaný portál MPSV: *Poradenství* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/poradenstvi>

Integrovaný portál MPSV: *Opatření na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z:

[http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/opatreni_na_podporu_zamestnavani_osob_se_zdravotnim_p](http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/opatreni_na_podporu_zamestnavani_osob_se_zdravotnim_postizenim_p)

Integrovaný portál MPSV: *Cílené programy k řešení zaměstnanosti* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-04]. Dostupné z:

http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/cilene_programy_k_reseni_zamestnanosti

Integrovaný portál MPSV: *Program a strategie APZ* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-02]. Dostupné z:

http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/program_a_strategie

Integrovaný portál MPSV: *Financování APZ* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-09-02]. Dostupné z:

http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/apz/financovani_apz

Integrovaný portál MPSV: *Evropský sociální fond ČR* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2016-07-28]. Dostupné z:

<https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/esf>

Integrovaný portál MPSV: *Ukončené projekty* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-11-09]. Dostupné z:

https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/hkk/projekty_esf/ukoncene

Integrovaný portál MPSV: *Projekty v realizaci* [online]. Praha: Generální ředitelství Úřadu práce ČR, 2016 [cit. 2016-11-09]. Dostupné z:

http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/hkk/projekty_esf/v_realizaci

Úřad práce České republiky: *Důvod a způsob založení povinného subjektu* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016 [cit. 2016-08-05]. Dostupné z:

<http://portal.mpsv.cz/upcr/oup/info>

Interní zdroje

Úřad práce Jičín

Další zdroje

Praktické informace pro klienty ÚP ČR. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2015. ISBN 978-80-7421-113-3.

Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky: stav ke dni 31. 12. 2015 Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální, 2010-. ISSN 1804-2422.

Statistická ročenka trhu práce v České republice 2011. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2012. ISBN 978-80-7421-043-3.

Statistická ročenka trhu práce v České republice 2012. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2013. ISBN 978-80-7421-064-8.

Statistická ročenka trhu práce v České republice 2013. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2014. ISBN 978-80-7421-073-0.

Statistická ročenka trhu práce v České republice 2014. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2015. ISBN 978-80-7421-093-8.

Statistická ročenka trhu práce v České republice 2015. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, 2016. ISBN 978-80-7421-125-6.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Zpráva o situaci na trhu práce v roce 2015

8 Přílohy

Příloha č. 1 Měsíční struktura nezaměstnanosti v okrese Jičín

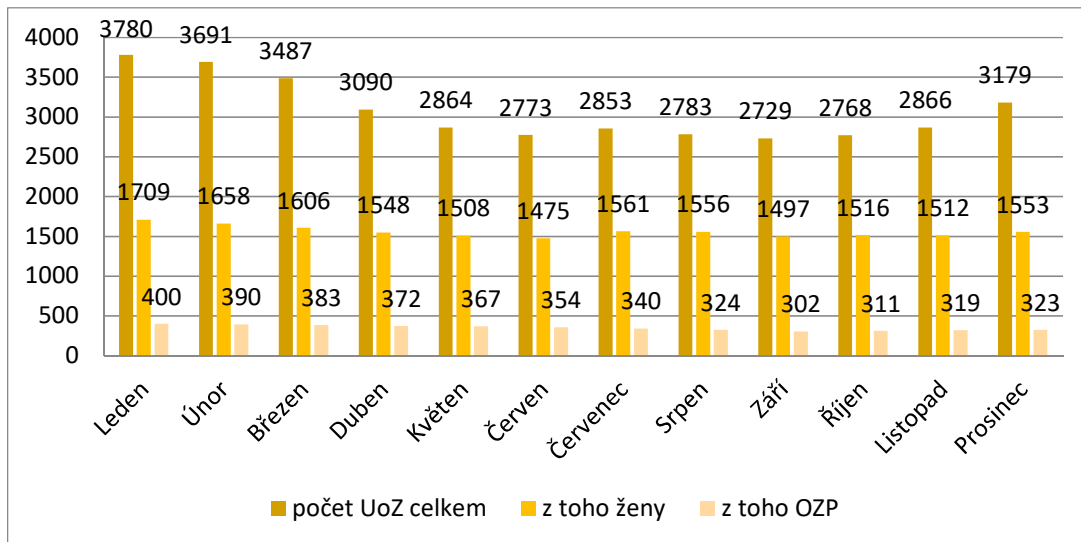
Příloha č. 2 Žádost o dotaci na SÚPM – zřízení

Příloha č. 3 Žádost o dotaci na VPP

PŘÍLOHA č. 1 – Měsíční struktura nezaměstnanosti v okrese Jičín

ROK 2011

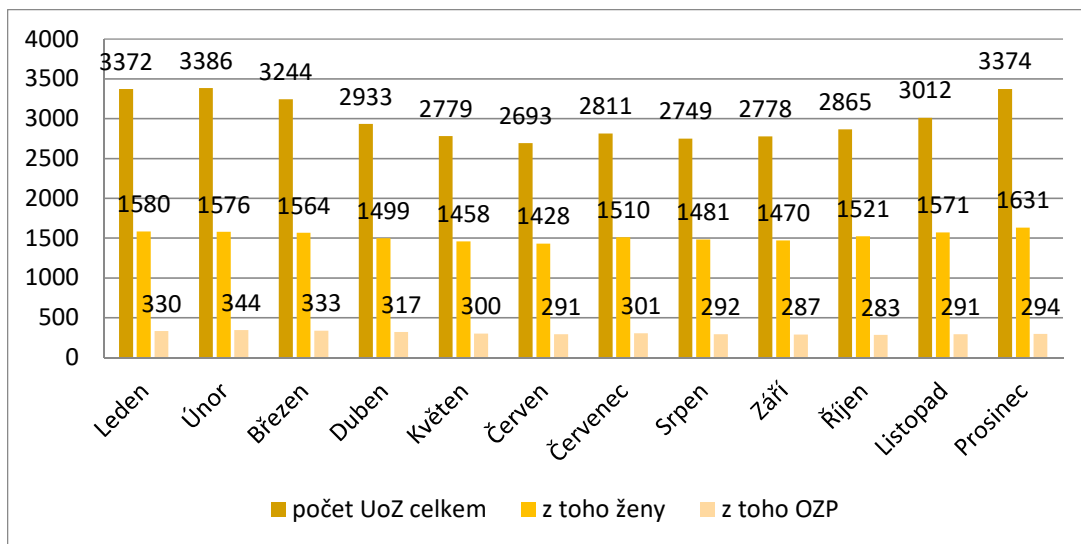
Měsíční struktura nezaměstnanosti v okrese Jičín za rok 2011

Zdroj: Portál MPSV, Statistická ročenka 2011, vlastní zpracování.

ROK 2012

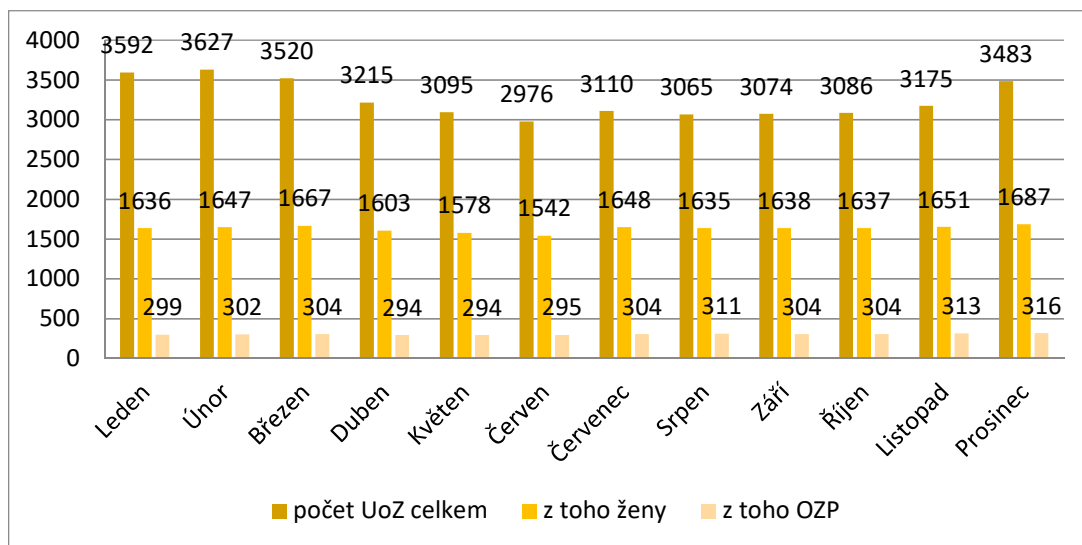
Měsíční struktura nezaměstnanosti v okrese Jičín za rok 2012

Zdroj: Portál MPSV, Statistická ročenka 2012, vlastní zpracování.

ROK 2013

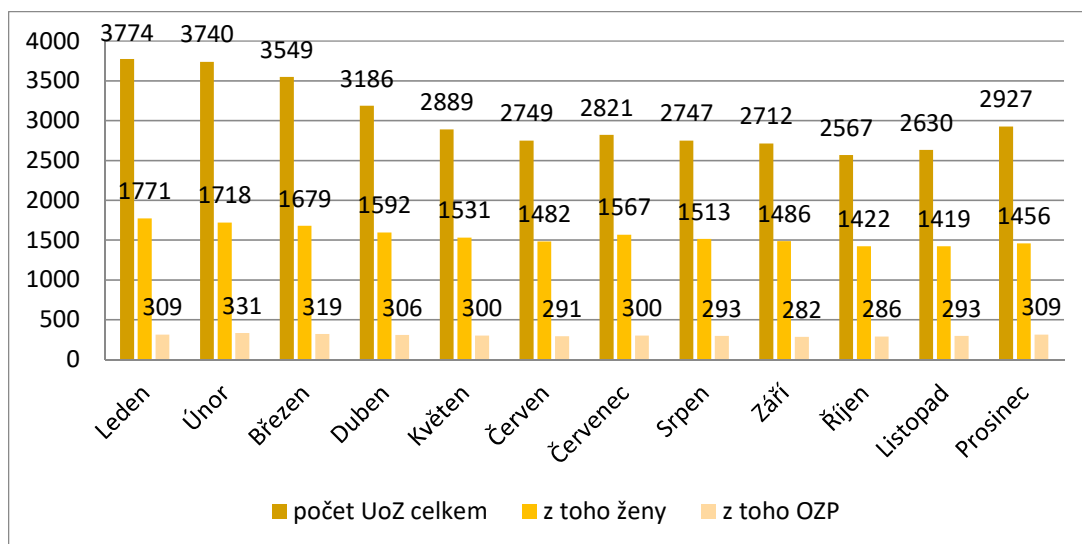
Měsíční struktura nezaměstnanosti v okrese Jičín za rok 2013

Zdroj: Portál MPSV, Statistická ročenka 2013, vlastní zpracování.

ROK 2014

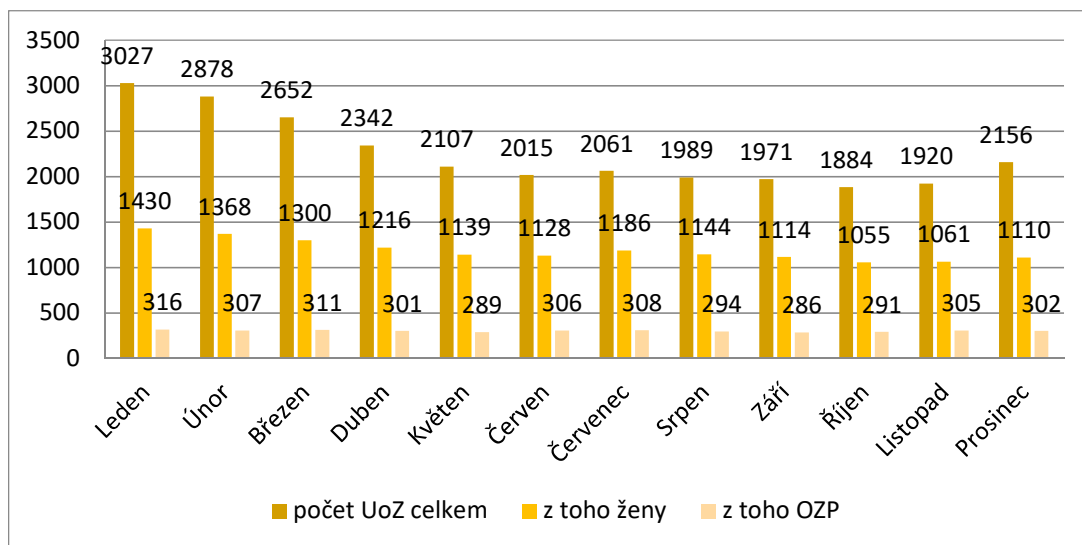
Měsíční struktura nezaměstnanosti v okrese Jičín za rok 2014

Zdroj: Portál MPSV, Statistická ročenka 2014, vlastní zpracování.

ROK 2015

Měsíční struktura nezaměstnanosti v okrese Jičín za rok 2015

Zdroj: Portál MPSV, Statistická ročenka 2015. Vlastní zpracování.

PŘÍLOHA č. 2 – Žádost o dotaci na SÚPM – zřízení

Úřad práce ČR

SÚPM zřízení

Pracoviště Úřadu práce ČR:

Registrační číslo Úřadu práce ČR:

S 15

Žádost o příspěvek na zřízení společensky účelného pracovního místa

§ 113 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů,
§ 25 vyhlášky č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 435/2004 Sb.,
o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

A. Identifikační údaje žadatele, právní forma a předmět podnikání nebo činnosti:

Název žadatele ¹⁾ :	
IČ:	Rodné číslo ²⁾ :
Právní forma žadatele ³⁾ :	
Předmět podnikání nebo činnosti ⁴⁾ :	

Adresa sídla:

Obec:	Část obce:		
Ulice:	Č. p.:	Č. orient.:	PSČ:
Telefon:	ID datové schránky*:		
E-mail:			

* je-li zřízena

B. Adresa pro doručování⁵⁾:

Obec:	Část obce:		
Ulice:	Č. p.:	Č. orient.:	PSČ:

¹⁾ Vyplňte název žadatele uvedený např. ve veřejném rejstříku nebo zřizovací listině, popř. jméno a příjmení; je-li žadatelem fyzická osoba podnikající pod svým jménem a příjmením.

²⁾ Vyplňte jen v případě, je-li žadatelem fyzická osoba.

³⁾ Vyplňte právní formu žadatele, například akciová společnost, církevní organizace, družstvo, fyzická osoba, podnikající fyzická osoba, komanditní společnost, kraj, nadace, obec, obecně prospěšná společnost, příspěvková organizace, spolek, společnost s ručením omezeným, veřejná obchodní společnost.

⁴⁾ Uveďte předmět podnikání nebo činnosti vztahující se k druhu práce (profesi) zřizovaného pracovního místa.

⁵⁾ Nevyplňujte, je-li shodná s adresou sídla.

PŘÍLOHA č. 3 – Žádost o dotaci na VPP

Úřad práce ČR

VPP

Pracoviště Úřadu práce ČR:

Registrační číslo Úřadu práce ČR:

S 15

Žádost o příspěvek na vytvoření pracovní příležitosti v rámci veřejně prospěšných prací k umístění uchazečů o zaměstnání

§ 112 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů,
§ 24 vyhlášky č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 435/2004 Sb.,
o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

A. Identifikační údaje žadatele, právní forma a předmět podnikání nebo činnosti:

Název žadatele ¹⁾ :	
IČ:	Rodné číslo ²⁾ :
Právní forma žadatele ³⁾ :	
Předmět podnikání nebo činnosti ⁴⁾ :	

Adresa sídla:

Obec:	Část obce:		
Ulice:	Č. p.:	Č. orient.:	PSČ:
Telefon:	ID datové schránky*:		
E-mail:			

*je-li zřízena

B. Adresa pro doručování⁵⁾:

Obec:	Část obce:		
Ulice:	Č. p.:	Č. orient.:	PSČ:

1) Vyplňte název žadatele uvedený např. ve veřejném rejstříku nebo zřizovací listině, popř. jméno a příjmení, je-li žadatelem fyzická osoba podnikající pod svým jménem a příjmením.

2) Vyplňte jen v případě, je-li žadatelem fyzická osoba.

3) Vyplňte právní formu žadatele, například akciová společnost, církevní organizace, družstvo, fyzická osoba, podnikající fyzická osoba, komanditní společnost, kraj, nadace, obec, obecně prospěšná společnost, příspěvková organizace, spolek, společnost s ručením omezeným, veřejná obchodní společnost.

4) Uvedte předmět podnikání nebo činnosti vztahující se k druhu práce (profesi), ve které má být pracovní příležitost v rámci VPP vytvořena.

5) Nevyplňujte, je-li shodná s adresou sídla.